

Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών

Σύγχρονες τάσεις στη γλωσσολογία για εκπαιδευτικούς

Διπλωματική εργασία

«Δάνειες λέξεις και απόδοση γραμματικού γένους: Εμπειρική έρευνα
στο Δημοτικό και διδακτικές προεκτάσεις»

Χριστακοπούλου Χριστίνα

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Τσόκογλου Αγγελική

Συν-επιβλέπων καθηγητής: Κουτσούκος Νικόλαος

Αθήνα, Ιούνιος 2026

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον σύντροφό μου που στάθηκε στήριγμα και αρωγός καθ' όλη τη διάρκεια των Μεταπτυχιακών Σπουδών μου, στην οικογένειά μου, καθώς και στην επιβλέπουσα καθηγήτρια Αγγελική Τσόκογλου για την πολύτιμη καθοδήγησή της.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	i
Abstract	ii
Εισαγωγή.....	iii
1 Γλωσσικός Δανεισμός και Νέα Ελληνική.....	1
1.1 Ορισμός, τυπολογία και μηχανισμοί των δανείων	1
1.2 Η επίδραση της Αγγλικής στη σύγχρονη Νέα Ελληνική	4
1.3 Η έννοια του νεολογισμού στη Νέα Ελληνική	6
2 Το σύστημα του Γραμματικού Γένους και η Μορφολογική Ενσωμάτωση	9
2.1 Η κατηγορία του γένους στη Νέα Ελληνική	9
2.2 Διάκριση μεταξύ φυσικού και γραμματικού γένους	10
2.3 Κριτήρια απόδοσης γένους στις δάνειες λέξεις	11
3 Μεθοδολογία της έρευνας.....	15
3.1 Ερευνητικός σχεδιασμός και ερευνητικά ερωτήματα.....	15
3.2 Περιγραφή του δείγματος.....	16
3.2.1 Ομάδα μαθητών	16
3.2.2 Ομάδα ενηλίκων.....	17
3.3 Ερευνητικά εργαλεία: Σχεδιασμός και δομή των ερωτηματολογίων	17
4 Παρουσίαση και Ανάλυση Δεδομένων	20
4.1 Συγκρότηση του σώματος δεδομένων και θεωρητικές προβλέψεις αναμενόμενου γένους	20
4.1.1 Άσκηση 1 – Συμπλήρωση άρθρου σε πλαίσιο πρότασης	21

4.1.2	Άσκηση 2 – Επιλογή άρθρου σε μεμονωμένες λέξεις	22
4.1.3	Άσκηση 3 – Ελεύθερη παραγωγή λόγου/πρότασης.....	24
4.2	Ποσοτική ανάλυση των αποκρίσεων	24
4.2.1	Αποκρίσεις μαθητών Δημοτικού.....	25
4.2.2	Αποκρίσεις ενηλίκων	30
4.3	Ερμηνεία των ευρημάτων και συζήτηση	34
5	Διδακτικές Προεκτάσεις	38
5.1	Ερμηνεία των ευρημάτων και σύνδεση με τη σχολική πραγματικότητα.....	38
5.2	Προτάσεις για τη διδακτική αξιοποίηση των δάνειων λέξεων στην τάξη	39
5.3	Καλλιέργεια της μεταγλωσσικής και μορφολογικής επίγνωσης των μαθητών	41
6	Συμπεράσματα.....	44
	Βιβλιογραφία.....	48
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	52

Περίληψη

Στην παρούσα μεταπτυχιακή εργασία ερευνάται η απόδοση γραμματικού γένους από μαθητές Δημοτικού σε δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου. Δεδομένου ότι η Αγγλική, ως βασική γλωσσική πηγή των αντίστοιχων δάνειων λέξεων, δεν διαθέτει σύστημα γραμματικού γένους, το εν λόγω θέμα παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Τούτο συμβαίνει διότι οι ομιλητές της ελληνικής γλώσσας καλούνται να κινητοποιήσουν πληθώρα μηχανισμών για την ένταξη των νέων όρων στο γλωσσικό τους σύστημα. Στόχος της εργασίας είναι να ερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο οι μαθητές του Δημοτικού αποδίδουν γραμματικό γένος σε δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου, αξιοποιώντας σημασιολογικά, μορφολογικά και φωνολογικά κριτήρια, καθώς και να διαπιστωθεί κατά πόσο η απόδοσή τους συγκλίνει με αυτή των ενηλίκων φυσικών ομιλητών της Ελληνικής.

Όσον αφορά τη διάρθρωση των κεφαλαίων της εργασίας, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού, η τυπολογία του, καθώς και η διασαφήνιση της έννοιας του νεολογισμού. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στο σύστημα του γραμματικού γένους στη Νέα Ελληνική και στα κριτήρια απόδοσής του στις δάνειες λέξεις, σημασιολογικά, μορφολογικά και φωνολογικά. Στο τρίτο κεφάλαιο εκτίθεται αναλυτικά η μεθοδολογία της έρευνας, η οποία βασίστηκε σε δομημένο ερωτηματολόγιο τριών (3) ασκήσεων (συμπλήρωση άρθρου/λέξης σε προτασιακό πλαίσιο, επιλογή άρθρου σε μεμονωμένες λέξεις και ελεύθερη παραγωγή λόγου), αξιοποιώντας τόσο δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου, όσο και κατασκευασμένες ψευδολέξεις. Το εν λόγω ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε σε δύο ομάδες συμμετεχόντων: μαθητών τάξεων Δ', Ε' και ΣΤ' Δημοτικού (n=74) και ενηλίκων φυσικών ομιλητών της Ελληνικής (n=31). Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται και ερμηνεύονται τα δεδομένα που συλλέχθηκαν. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις προτεινόμενες διδακτικές προεκτάσεις των ευρημάτων της έρευνας, οι οποίες σχετίζονται με προτάσεις για την ενίσχυση της μεταγλωσσικής και μορφολογικής επίγνωσης στο πλαίσιο της σχολικής τάξης, και στη σύνδεσή τους με τη σχολική πραγματικότητα.

Λέξεις κλειδιά: Γραμματικό γένος, δάνειες λέξεις, νεολογισμοί, ψηφιακός λόγος, ψευδολέξεις

Abstract

The present master thesis investigates how primary school students assign grammatical gender to loanwords drawn from digital discourse. Given that English, the primary source of these borrowings, lacks grammatical gender system, this phenomenon offers a compelling insight into how Greek speakers deploy diverse mechanisms to integrate new terms into their linguistic system. The thesis aims to investigate how primary school students assign grammatical gender to loanwords from digital discourse, drawing on semantic, morphological and phonological criteria, and to determine the extent to which their assignment patterns converge with those of adult native speakers of Greek.

Structurally, the thesis first outlines the typology of language borrowing and defines the concept of neologism. The second chapter addresses the grammatical gender system of Modern Greek, focusing on the semantic, morphological and phonological criteria governing loanwords assignment. The third chapter provides a detailed account of the research methodology, which was based on a structured questionnaire comprising three (3) tasks: article completion within a sentence context, article selection for isolated words, and free written production, drawing on both loanwords from digital discourse and constructed pseudowords. The questionnaire was administered to two groups of participants: students in the 4th, 5th and 6th grades of primary school (n=74) and adult native speakers of Greek (n=31). The fourth chapter presents and interprets the collected data. Finally, the fifth chapter discusses the proposed didactic implications of the research findings, which are linked to proposals for strengthening metalinguistic and morphological awareness within the primary school classroom, and their connection to classroom reality.

Keywords: grammatical gender, loanwords, digital discourse, neologisms, pseudoword

Εισαγωγή

Η γλώσσα είναι ένα δυναμικό σύστημα το οποίο μετασχηματίζεται και εμπλουτίζεται διαρκώς, μέσα από τις κοινωνικές, ψηφιακές και πολιτισμικές μεταβολές. Στις μέρες μας, είναι έκδηλη η ραγδαία ψηφιακή ανάπτυξη με την ταυτόχρονη, σχεδόν απόλυτη κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας. Ως εκ τούτου, ενεργοποιείται ο γλωσσικός δανεισμός στις γλώσσες που δέχονται τον καταγισμό των νέων όρων από την Αγγλική, η οποία αποτελεί τη βασική γλώσσα προέλευσης των ψηφιακών νεολογισμών. Συγκεκριμένα, οι λέξεις αυτές εμφανίζονται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια και εν γένει στη διαδικτυακή αλληλεπίδραση, και ενσωματώνονται στον καθημερινό λόγο αβίαστα, αναδιαμορφώνοντας σταδιακά το σύγχρονο λεξιλόγιο.

Οι μαθητές του Δημοτικού, λόγω της συχνής συμμετοχής τους σε ψηφιακά περιβάλλοντα ψυχαγωγίας και επικοινωνίας, έρχονται σε επαφή με τέτοιου είδους γλωσσικά στοιχεία καθημερινά. Ως απόρροια τούτου, χρησιμοποιούν διαισθητικά δάνειες λέξεις και νεολογισμούς στην ομιλία τους, χωρίς να έχουν στο μυαλό τους κάποιον κανόνα αναφορικά με τη μορφολογική τους ενσωμάτωση στη Νέα Ελληνική. Ακριβώς αυτό το στοιχείο αναδεικνύει τους μαθητές ως μια άκρως ενδιαφέρουσα ομάδα μελέτης, μιας και εξελίσσουν ακόμα τις γλωσσικές τους δεξιότητες και την αντιληπτική τους ικανότητα, ενώ παράλληλα εκτίθενται σε γλωσσικές καινοτομίες.

Βασικό ζήτημα κατά τη διαδικασία ενσωμάτωσης των δάνειων λέξεων στο γλωσσικό σύστημα της Ελληνικής είναι η απόδοση γραμματικού γένους. Δεδομένου ότι η Αγγλική, η οποία αποτελεί την κύρια πηγή των δάνειων λέξεων, δεν διαθέτει αντίστοιχο σύστημα γραμματικού γένους, οι ομιλητές της Ελληνικής καλούνται να χρησιμοποιήσουν μηχανισμούς απόδοσης γένους σε αυτές τις λέξεις, που στηρίζονται σε διαφορετικές παραμέτρους. Πιο αναλυτικά, βασίζονται συνήθως σε μορφολογικά γνωρίσματα της λέξης (π.χ. κατάληξη), σε σημασιολογικά (συσχετισμός με ήδη υπάρχουσες λέξεις), καθώς και αναλογικά, συγκρίνοντάς τις με παρόμοιες γνωστές δάνειες λέξεις που χρησιμοποιούν ως πρότυπα. Φυσικά, η επιλογή γίνεται αυθόρμητα και με απόκλιση από άτομο σε άτομο. Ως συνέπεια, τα αποτελέσματα ποικίλουν μεταξύ τους για την ίδια λέξη, οδηγώντας σε αστάθεια στη χρήση τους.

Η διερεύνηση της απόδοσης γραμματικού γένους σε δάνειες λέξεις παρουσιάζει ακόμα μεγαλύτερο ερευνητικό ενδιαφέρον όταν άπτεται της χρήσης των λέξεων αυτών, αυθόρμητα στον λόγο των μαθητών. Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να μελετηθεί η επιλογή συγκεκριμένων

στρατηγικών που αξιοποιούν οι νεότεροι ομιλητές στην προσπάθειά τους να ενσωματώσουν στο λεξιλόγιό τους νέα γλωσσικά στοιχεία. Ταυτόχρονα, γίνεται κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο προσαρμόζονται μορφολογικά τα δάνεια, αλλά και η λειτουργία του συστήματος του γένους στη σύγχρονη Ελληνική.

Με βάση τα παραπάνω, η παρούσα εργασία έχει ως βασικό σκοπό τη διερεύνηση της απόδοσης γραμματικού γένους από μαθητές Δημοτικού, σε δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου, αξιοποιώντας παράλληλα κατασκευασμένες ψευδολέξεις ως μεθοδολογικό εργαλείο ελέγχου των γλωσσικών μηχανισμών. Η επιλογή της χρήσης ψευδολέξεων κρίνεται απαραίτητη, καθώς επιτρέπει την εξέταση των γλωσσικών μηχανισμών χωρίς την επίδραση της μνήμης ή προηγούμενης εμπειρίας με παρόμοιες λέξεις. Ειδικότερα, η παρούσα μελέτη στοχεύει στην καταγραφή των αυθόρμητων επιλογών των μαθητών αναφορικά με την απόδοση γένους σε δάνειες λέξεις, στον εντοπισμό των κυρίαρχων τάσεων και στην ανάδειξη εσωτερικευμένων κριτηρίων που διέπουν την απόδοση του γένους.

Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται είναι τα εξής:

1. Ποιες είναι οι κυρίαρχες τάσεις στη απόδοση γραμματικού γένους από μαθητές Δημοτικού, σε δάνειες λέξεις από τον ψηφιακό λόγο;
2. Ποια είναι η σχετική διαβάθμιση των μορφολογικών, σημασιολογικών και φωνολογικών κριτηρίων που αξιοποιούν οι μαθητές κατά την απόδοση του γραμματικού γένους;
3. Σε ποιο βαθμό η υπάρχουσα εξοικείωση των μαθητών με τις δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου επηρεάζει τη συνέπεια των επιλογών τους, σε σύγκριση με τον τρόπο που διαχειρίζονται μορφολογικά νέες, άγνωστες λέξεις;
4. Σε ποιο βαθμό διαφοροποιούνται οι στρατηγικές απόδοσης γένους μεταξύ μαθητών του Δημοτικού και ενηλίκων φυσικών ομιλητών;

Στην προσπάθεια ερευνητικής προσέγγισης των ανωτέρω ερωτημάτων, αξιοποιείται ως ερευνητικό εργαλείο ένα δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο συμπληρώνεται από τους μαθητές σε μια συνεδρία. Το σώμα των δεδομένων συγκροτείται από επιλεγμένες δάνειες λέξεις της σύγχρονης ψηφιακής επικοινωνίας και ψυχαγωγίας, αλλά και κατασκευασμένες ψευδολέξεις. Η μέθοδος που ακολουθείται επιτρέπει τον αποτελεσματικό έλεγχο των μεταβλητών, καθώς και τη συστηματική ανάλυση των κριτηρίων απόδοσης γένους που επιχειρείται από τους μαθητές.

Συνάμα, το ίδιο ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε και σε μια ομάδα ενηλίκων φυσικών ομιλητών της Ελληνικής, η οποία λειτουργεί ως ομάδα ελέγχου, επιτρέποντας τη συγκριτική ανάλυση των στρατηγικών απόδοσης γένους μεταξύ μαθητών και ενηλίκων.

Η παρούσα διπλωματική εργασία διαρθρώνεται σε πέντε βασικά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση του φαινομένου του γλωσσικού δανεισμού και της ανάδυσης νεολογισμών στη Νέα Ελληνική, εστιάζοντας στη καθοριστική επίδραση της Αγγλικής διαμέσου του ψηφιακού λόγου. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται το σύστημα του γραμματικού γένους και οι μηχανισμοί μορφολογικής ενσωμάτωσης των δάνειων λέξεων. Κατόπιν, στο τρίτο κεφάλαιο, εκτίθεται αναλυτικά η μεθοδολογία της έρευνας, ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται τα δεδομένα και αξιολογούνται τα ευρήματα. Στο πέμπτο κεφάλαιο, επιχειρείται η σύνδεση της έρευνας με την εκπαιδευτική πράξη μέσα από διδακτικές προεκτάσεις και προτάσεις που αποσκοπούν στην καλλιέργεια της μεταγλωσσικής και μορφολογικής επίγνωσης των μαθητών. Τέλος, στα συμπεράσματα συνοψίζονται τα βασικά ευρήματα της έρευνας, αναδεικνύονται οι περιορισμοί που παρουσιάστηκαν κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας και διατυπώνονται προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος.

Κεφάλαιο 1

---

1 Γλωσσικός Δανεισμός και Νέα Ελληνική

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού, το οποίο αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους μηχανισμούς ανανέωσης, εμπλουτισμού και εξέλιξης της νεοελληνικής, κι όχι μόνο, γλώσσας. Αρχικά, επιχειρείται ο ορισμός και η αποσαφήνιση της έννοιας, ενώ παράλληλα αναλύεται η τυπολογία του φαινομένου και οι βασικοί μηχανισμοί εισαγωγής των δανείων. Στη συνέχεια, η μελέτη εστιάζεται στον καταλυτικό ρόλο της Αγγλικής ως κύριας πηγής λεξιλογικού εμπλουτισμού στη σύγχρονη Νέα Ελληνική, ειδικά στο πεδίο της ψηφιακής επικοινωνίας και ψυχαγωγίας. Τέλος, στο επιλογικό κεφάλαιο εξετάζεται η έννοια του νεολογισμού στη Νέα Ελληνική, προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο τρόπος με τον οποίο νέα γλωσσικά στοιχεία εμφανίζονται και εδραιώνονται σταδιακά στον καθημερινό λόγο.

1.1 Ορισμός, τυπολογία και μηχανισμοί των δανείων

Οι άνθρωποι ανά τους αιώνες επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους μεταφέροντας πολλά από τα στοιχεία του εκάστοτε πολιτισμού τους. Κυρίαρχο μέσο σε αυτή την ανταλλαγή πληροφοριών, συναισθημάτων, καθώς και αντιλήψεων αποτελεί η γλώσσα. Η γλώσσα, ωστόσο, δεν νοείται ως ένα στατικό εργαλείο, αλλά ως ένα δυναμικό σύστημα που μεταμορφώνεται συνεχώς. Μέσα από τη διαρκή επαφή διαφορετικών λαών και γλωσσικών κοινοτήτων, αναδύεται το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού, ως μια φυσική και αναπόφευκτη συνέπεια (Fromkin, Rodman, & Hyams, 2008). Άλλωστε, η γλωσσική επαφή, είτε άμεση είτε έμμεση, συναντάται σε όλες τις γλώσσες του κόσμου, καθώς σύμφωνα με τις μέχρι τώρα γνώσεις μας, δεν υπήρξε ποτέ μια γλώσσα που να έχει αναπτυχθεί σε συνθήκες απόλυτης απομόνωσης (Thomason, 2001:8). Ο δανεισμός, αξίζει να σημειωθεί ότι δεν αποτελεί ένα φαινόμενο που αναπτύχθηκε πρόσφατα. Αντιθέτως, η ανάγκη αλληλοκατανόησης μεταξύ ατόμων διαφορετικών πολιτισμικών και γλωσσικών υποβάθρων, οδήγησε σε γλωσσικό δανεισμό από την εποχή των πρώτων κιόλας πολιτισμών (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994). Στο πλαίσιο αυτό, ως γλωσσικός δανεισμός ορίζεται η διαδικασία μέσω της οποίας μια γλώσσα (γλώσσα-δέκτης) υιοθετεί στοιχεία από μια άλλη γλώσσα (γλώσσα-δότης). Παρόλο που τα στοιχεία αυτά δύνανται να επηρεάσουν τη

γραμματική, το συντακτικό ή/και την προφορά της, η αφομοίωσή τους παρατηρείται κατά κύριο λόγο στο επίπεδο του λεξιλογίου (Νικηφορίδου, 2012).

Ανάλογα με την πηγή προέλευσης των νέων αυτών λέξεων, οι δανεισμοί διακρίνονται σε εξωτερικούς, εσωτερικούς και διαχρονικούς (Παπαναστασίου, 2001:46). Πιο συγκεκριμένα, ο εξωτερικός δανεισμός περιλαμβάνει λέξεις που έχουν υιοθετηθεί αυτούσιες από άλλες γλώσσες (π.χ. Αγγλική) και λέξεις οι οποίες έχουν ξένη προέλευση, αλλά έχουν εξελληνιστεί δημιουργώντας τα προσαρμοσμένα δάνεια (*σοκάρω* < *shock* (αγγλ.)). Ο εσωτερικός δανεισμός αναφέρεται σε λέξεις που δανείζεται η κοινή καθομιλουμένη από διαλεκτικές ποικιλίες της ίδιας γλώσσας, όπως η λέξη *κοπελιά* που προέρχεται από το ροδίτικο ιδίωμα και έχει παγιωθεί στο κοινό λεξιλόγιο (Παπαναστασίου, 2001:46). Η τελευταία πηγή δανεισμού που απαντάται στη σύγχρονη βιβλιογραφία είναι ο διαχρονικός δανεισμός, που περιλαμβάνει λέξεις που οι ομιλητές χρησιμοποιούν και δανείζονται από προγενέστερες μορφές της ίδιας γλώσσας, όπως τα αρχαία ελληνικά (π.χ. *εισιτήριον* > *εισιτήριο*) (Παπαναστασίου, 2001:46).

Αναφορικά με τους ίδιους τους ομιλητές, οι πηγές δανεισμού διακρίνονται στον λαϊκό και τον λόγιο δανεισμό, ανάλογα με το αν οι δάνειες λέξεις εισάγονται στο νέο γλωσσικό σύστημα μέσω των ευρύτερων λαϊκών στρωμάτων με τον προφορικό λόγο ή μέσω μορφωμένων ομιλητών που γνωρίζουν τη γλώσσα προέλευσης (Παπαναστασίου 2001:46). Ο λαϊκός δανεισμός συντελείται μέσα από την καθημερινή προφορική επικοινωνία των απλών ομιλητών, οι οποίοι προσαρμόζουν ενστικτωδώς τις δυνάμει δάνειες λέξεις στους ήχους και τις καταλήξεις της γλώσσας τους, όπως για παράδειγμα το *βαπόρι* < *vapore* (ιταλ.). Αντιθέτως, ο λόγιος δανεισμός έγκειται στον γραπτό λόγο και πραγματοποιείται από ομιλητές που κατέχουν σε υψηλό επίπεδο τη γλώσσα προέλευσης και συνηθίζουν να καθορίζουν τη μορφή με την οποία θα ενσωματωθεί το νέο γλωσσικό στοιχείο. Αφορά λέξεις που διατηρούν την ξενική τους μορφή και παραμένουν άκλιτες, όπως συμβαίνει με τεχνολογικούς όρους (π.χ. *ίντερνετ*), τα λεγόμενα απροσάρμοστα δάνεια, είτε λέξεις που προσαρμόζονται ομαλά στο ελληνικό κλιτικό σύστημα (προσαρμοσμένα δάνεια) βάσει της γραπτής τους εικόνας, όπως *ακετόνη* < *acétone* (γαλλ.) (Παπαναστασίου, 2001:46· Σκιαδάς, 2014:161· Ξυδόπουλος, 2008:101).

Αναφορικά, με τους τρόπους που μια λέξη εισέρχεται από μια ξένη γλώσσα σε ένα άλλο λεξιλόγιο υπάρχει μια διαφορετική κατηγοριοποίηση. Σε τούτο το σημείο έχουμε τα άμεσα δάνεια, όπου διατηρούμε αυτούσιο τον ήχο της ξένης λέξης που δανειζόμαστε και τα μεταφραστικά δάνεια, στα

οποία η διαδικασία ενσωμάτωσης είναι σαφώς πιο περίπλοκη. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τον Παπαναστασίου (2001:47), τα άμεσα δάνεια αφορούν την υιοθέτηση μιας ξένης λέξης, η οποία προσαρμόζεται σε διάφορους βαθμούς στη γλώσσα-δέκτη, όπως η λέξη *μερακλής* (προσαρμοσμένο δάνειο). Όπως αναφέρει ο Παπαναστασίου (2001:47), άμεσο δάνειο έχουμε όταν μια ξένη λέξη εισάγεται στο γλωσσικό σύστημα μιας γλώσσας διατηρώντας τη φωνητική της υπόσταση. Αν μάλιστα διατηρηθεί και η ορθογραφία αναλλοίωτη από τη γλώσσα-δότη, τότε το δάνειο ορίζεται ως ορθογραφικό (*τραίνο* < *train* (γαλλ.)). Από την άλλη, ως μεταφραστικό δάνειο θεωρείται όχι ο δανεισμός του ήχου μιας ξένης λέξης, αλλά η μετάφρασή της, χρησιμοποιώντας γλωσσικά στοιχεία της γλώσσας που τη δέχεται (Παπαναστασίου, 2001:47). Ίσως από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελεί η λέξη *ουρανοξύστης* που αποτελεί πιστή μετάφραση της αγγλικής λέξης *skyscraper* (*sky*=ουρανός + *scraper*=το όργανο που ξύνει). Όταν, όμως, η μετάφραση δε γίνεται όπως στο συγκεκριμένο παράδειγμα, με απόλυτη δηλαδή ακρίβεια, τότε κάνουμε λόγο για ελεύθερα μεταφραστικά δάνεια (*αισθησιοκρατία* < *sensualisme* (γαλλ.)).

Στην περίπτωση που ένα μεταφραστικό δάνειο εισαχθεί σε μια γλώσσα που η ερμηνεία της υπάρχει ήδη ως λέξη, αλλά χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία τότε αναφερόμαστε στα σημασιολογικά δάνεια (Ξυδόπουλος, 2008:112). Αυτό συμβαίνει λόγου χάρη με τη λέξη *ποντίκι* < *mouse* (αγγλ.), η οποία στην Αγγλική φέρει και τις δύο σημασίες, του *τρωκτικού* και του *εξαρτήματος του ηλεκτρονικού υπολογιστή*. Η ελληνική λέξη *ποντίκι*, που προϋπήρχε με τη σημασία του *τρωκτικού*, μέσω της επίδρασης της Αγγλικής απέκτησε και τη δεύτερη της σημασία, αυτή δηλαδή του *εξαρτήματος του ηλεκτρονικού υπολογιστή* (Παπαναστασίου, 2001:47).

Μια σημαντική κατηγορία δανείων που συναντάται στη βιβλιογραφία είναι αυτή των αντιδανείων. Ειδικότερα, τα αντιδάνεια είναι λέξεις που εξήχθησαν από μια γλώσσα σε κάποια χρονική στιγμή και μετά από αλλαγές στη μορφή και την προφορά τους επανήλθαν στην αρχική γλώσσα, σε αρκετές περιπτώσεις με αλλαγμένη ακόμα και τη σημασία τους (Ξυδόπουλος, 2008:104). Τέτοιο παράδειγμα είναι στην Ελληνική η λέξη *καναπές* < *canapé* (γαλλ.) < *conopoeum* (λατιν.) < *κωνώπιον*=ντιβάνι με κουνουπιέρα (αρχ. ελλην.) (Ξυδόπουλος, 2008:104). Αξίζει να αναφερθεί και η κατηγορία των διεθνισμών, που συνδέεται μάλιστα στενά με την προηγούμενη κατηγορία. Οι διεθνισμοί αποτελούν λέξεις που δημιουργήθηκαν σε κάποια ευρωπαϊκή γλώσσα με τη χρήση ελληνικών ή λατινικών μορφημάτων, για να εξυπηρετήσουν επιστημονικούς σκοπούς και στη συνέχεια ενσωματώθηκαν στην Ελληνική γλώσσα ως δάνεια (Ξυδόπουλος, 2008:110). Αποτελούν

λόγιο δάνειο και διαμορφώνουν το ειδικό λεξιλόγιο θετικών, θεωρητικών και κοινωνικών επιστημών, όπως για παράδειγμα οι λέξεις: *βιολογία* < *biologie* (γαλλ.) και *χρονόμετρο* < *chronomètre* (γαλλ.) (Ξυδόπουλος, 2008:111). Τέλος, μια μορφή δανεισμού που συναντάται σπανιότερα είναι τα υβριδικά ή μεικτά δάνεια (ψευδοδάνεια), που δημιουργούνται, για παράδειγμα στην Ελληνική όταν ενωθεί σε μία λέξη, μια ξένη ρίζα με μια ελληνική κατάληξη, όπως η λέξη *παρκ-άρω* (Βασμανόλη, 2007:46). Σε άλλες περιπτώσεις παρατηρείται η διαδικασία της φωνολογικής προσαρμογής, κατά την οποία δάνειες λέξεις προσαρμόζονται στο φωνολογικό σύστημα της Ελληνικής, μιμούμενες τον ήχο και τη μορφή των δανείων (Φλιάτουρας, 2021:37), όπως στην περίπτωση της λέξης *τηλεκοντρόλ* (< *τηλέ-* + *control* (αγγλ.)), όπου το *telecontrol* δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό *remote control* (αγγλ.).

1.2 Η επίδραση της Αγγλικής στη σύγχρονη Νέα Ελληνική

Στις μέρες μας, η Αγγλική γλώσσα έχει καθιερωθεί ως η αδιαμφισβήτητη *lingua franca*, λειτουργώντας ως βασικό εργαλείο επικοινωνίας παγκοσμίως. Το φαινόμενο αυτό αυξάνεται συνεχώς λόγω της παγκοσμιοποίησης, της ραγδαίας ανάπτυξης του διαδικτύου, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και γενικά της ψηφιακής επικοινωνίας παγκοσμίως. Όπως αναφέρουν οι Παριανού και Κελάνδριας (2005:292), η διάδοση των σύγχρονων αγγλισμών εδώ και χρόνια οφείλεται, όχι όπως παλιότερα στην άμεση επαφή των λαών αποκλειστικά, αλλά πολύ περισσότερο στην τεράστια εισαγωγή τεχνολογικών προϊόντων, επιστημονικών δεδομένων και καινοτομιών από χώρες με επίσημη γλώσσα την Αγγλική και ειδικότερα, σε μεγαλύτερο ποσοστό, από τις Η.Π.Α.. Υπό αυτές τις συνθήκες η Ελληνική αποδεικνύοντας τον δυναμικό της χαρακτηρίζεται παρουσιάζει μεγάλη δεκτικότητα και αφομοιωτική ικανότητα στην ενσωμάτωση ξένων γλωσσικών στοιχείων (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994). Τα κίνητρα που οδηγούν στην όλο και αυξανόμενη υιοθέτηση αυτών των όρων είναι πολυεπίπεδα. Αρχικά, ο δανεισμός ξένων γλωσσικών στοιχείων κρίνεται απαραίτητος σε πρακτικό επίπεδο, αφού για πολλούς όρους, προϊόντα και υπηρεσίες υπάρχουν λεξιλογικά κενά που η Ελληνική δεν δύναται να καλύψει (Παριανού & Κελάνδριας, 2005). Επιπλέον, εξυπηρετείται η ανάγκη για “γλωσσική οικονομία”, μιας και οι αγγλικές λέξεις σε αντίθεση με της ελληνικές, χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη περιεκτικότητα και συντομία (Παριανού & Κελάνδριας, 2005:293). Σε επίπεδο κοινωνιογλωσσολογικό, η χρήση των αγγλισμών συνδέεται από τη μια πλευρά με τη “μόδα” και την αίσθηση του “ανήκειν” σε συγκεκριμένες ομάδες από τον εκάστοτε ομιλητή, και από την άλλη

με την απόκτηση κοινωνικού κύρους (prestige), προσδίδοντας στον ομιλητή μια εικόνα που ανταποκρίνεται στον πολίτη του σήμερα (Βογιατζάκη, 2023).

Αναφορικά με τους μηχανισμούς ενσωμάτωσης των αγγλικών αυτών στοιχείων στην Ελληνική, παρατηρείται ότι η επιρροή της Αγγλικής δεν περιορίζεται σε επίπεδο λεξιλογικού δανεισμού μόνο, αλλά διατρέχει τη δομή, τη σύνταξη ακόμα και το ύφος του λόγου, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τη γλώσσα των νέων. Τα αγγλικά δάνεια, συγκριτικά με τα προγενέστερα δάνεια από την ιταλική ή την τουρκική γλώσσα χαρακτηρίζονται από αυξημένη δυσκολία τόσο μορφολογικής όσο και κλιτικής προσαρμογής στο ελληνικό σύστημα (Φλιάτουρας, 2021). Ως συνέπεια ένας αξιοσημείωτος αριθμός δάνειων λέξεων εισάγοντα ως μη προσαρμοσμένα δάνεια, δηλαδή παραμένοντας άκλιτα και μορφολογικά απροσάρμοστα (Φλιάτουρας, 2021), όπως συμβαίνει με τους όρους, *site*, *post* και *laptop*, τα οποία εισάγονται στο ελληνικό λεξιλόγιο χωρίς να αποκτούν κλιτικά επιθήματα (Σκιαδάς, 2014:161). Ταυτόχρονα, όμως, υπάρχει η ανάγκη για λειτουργικότερη γραμματική ενσωμάτωση η οποία οδηγεί σε λέξεις-υβρίδια, που παρατηρείται κυρίως στην κατηγορία των ρημάτων, όπως *γκουγκλ-άρω*, *ποστ-άρω*, οι οποίες όπως προαναφέραμε δημιουργούνται με τη χρήση της αγγλικής ρίζας και την προσθήκη ελληνικών παραγωγικών επιθημάτων (Ευθυμίου, 2013). Ανεξάρτητα από τη λεξιλογική επίδραση της Αγγλικής, εντοπίζονται και επιρροές σε μορφοσυντακτικό επίπεδο, μια διαδικασία που ορίζεται ως *εξαγγλισμός* (Ξυδόπουλος, 2019:423). Σχετίζεται με την εισαγωγή αγγλικής ιδιοματικής φρασεολογίας, μέσα από την αυτολεξεί μετάφραση, όπως οι εκφράσεις *πάρε τον χρόνο σου* (take your time) και *στο τέλος της μέρας* (at the end of the day). Επιπρόσθετα, η ψηφιακή επικοινωνία προωθεί και το φαινόμενο της “εναλλαγής κωδίκων”, κατά το οποίο αγγλικές φράσεις χρησιμοποιούνται αυτούσιες παρεμβλλόμενες στον ελληνικό λόγο (π.χ. *Πρέπει να σου κάνουν upgrade!*) (Τσιπλάκου, 2022:430). Αξίζει να αναφερθούμε σε αυτό το σημείο και στα *greeklish* ή αλλιώς λατινοελληνικά, τα οποία βέβαια σήμερα έχουν μειωθεί σημαντικά συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια, αλλά επιβιώνουν ιδιαίτερα σε περιβάλλοντα gaming ή σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για λόγους κυρίως ταχύτητας γραφής (Πολίτης, 2014). Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι η συνεχής εισροή και ενσωμάτωση των αγγλικών γλωσσικών στοιχείων στην Ελληνική, δεν προδίδει τη γλωσσική φθορά της τελευταίας, αλλά πολύ περισσότερο τεκμηριώνει τη ζωτικότητα της (Παριανού & Κελάνδριας, 2005). Η διαδικασία αυτή, κατά την οποία οι αγγλισμοί μετατρέπονται σε αναπόσπαστο μέρος της Ελληνικής, αποτελεί ουσιαστικά μια συνεχή παραγωγή νεολογισμών (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994).

1.3 Η έννοια του νεολογισμού στη Νέα Ελληνική

Για να γίνει ευκολότερα κατανοητό το φαινόμενο που θα αναλύσουμε, είναι αναγκαία η διάκριση ανάμεσα στη διαδικασία και στο προϊόν που τελικά δημιουργείται. Πιο αναλυτικά, η νεολογία ορίζεται ως η γλωσσική διεργασία επινόησης και παραγωγής νέων λέξεων, μέσω της οποίας η εκάστοτε γλώσσα ανανεώνεται και εμπλουτίζεται λεξιλογικά (Fromkin, Rodman, & Hyams, 2008). Από την άλλη, ο νεολογισμός αποτελεί το αποτέλεσμα αυτής της διεργασίας, με απλά λόγια τη νέα λεξική μονάδα που εμφανίζεται στο λεξιλόγιο της γλώσσας (Ξυδόπουλος, 2008:206). Όπως επισημαίνει ο Ξυδόπουλος (2008), ο νεολογισμός μπορεί να αφορά το σημαίνον (μορφή), το σημαϊνόμενο (σημασία) ή και τα δύο.

Η νεολογία διακρίνεται σε ψυχολογική νεολογία, όπου συμπεριλαμβάνει μη ορθούς σχηματισμούς, ως συνέπεια διαταραχών του εγκεφάλου, με την οποία δε θα ασχοληθούμε στην παρούσα εργασία, και σε γλωσσική νεολογία (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1986). Η γλωσσική νεολογία αφορά σχηματισμούς που ακολουθούν τους μορφολογικούς κανόνες της γλώσσας και χωρίζεται σε δυνάμει και πραγματωμένη νεολογία (Ξυδόπουλος, 2008:206-207). Η δυνάμει νεολογία περιλαμβάνει νεολογισμούς που δεν έχουν εμφανιστεί ακόμα στην εκάστοτε γλώσσα, αλλά αποτελούν “δυνάμει” γλωσσικές κατασκευές, εφόσον δημιουργηθούν υπακούοντας τους κανόνες σχηματισμού της συγκεκριμένης γλώσσας (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1986:68-74). Αντίθετα, όταν ένας νεολογισμός κάνει την εμφάνισή του στον λόγο, τότε αυτόματα κατατάσσεται στην κατηγορία της πραγματωμένης νεολογίας, που αφορά νεολογισμούς που ήδη υπάρχουν σε μια γλώσσα και η γλωσσική κοινότητα τους χρησιμοποιεί είτε περισσότερο (συχνοί νεολογισμοί) είτε λιγότερο (νεολογισμοί άπαξ) (Ξυδόπουλος, 2008:207).

Η πραγματωμένη νεολογία χωρίζεται με τη σειρά της σε δηλωτική και συνυποδηλωτική νεολογία (Ξυδόπουλος, 2008:207). Πιο συγκεκριμένα, η δηλωτική ή κατονομαστική νεολογία αφορά νέες λέξεις που δημιουργούνται από την ανάγκη της γλωσσικής κοινότητας να κατονομάσει νέες έννοιες και αντικείμενα που προέρχονται από τον χώρο της επιστήμης, της τεχνολογίας, των τεχνών κτλ. (Ξυδόπουλος, 2008:207). Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται σε πρώτο επίπεδο και ένας μεγάλος όγκος νεολογισμών του διαδικτύου και συγκεκριμένα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των βιντεοπαιχνιδιών, εφόσον προκύπτουν από την άμεση ανάγκη κατονομασίας ψηφιακών λειτουργιών και περιβαλλόντων, όπως *λαγκ*, *τσατ*, *στριμ* κτλ. Από την άλλη πλευρά, η συνυποδηλωτική νεολογία περιλαμβάνει μια πληθώρα νεολογισμών του γενικού λεξιλογίου, η

οποία δεν στοχεύει στην κάλυψη αναγκών κατονομασίας, αλλά στην εξυπηρέτηση της λογοτεχνικής παραγωγής, της παικτικής διαδικασίας είτε της συγκαλυμμένης ή συνθηματικής επικοινωνίας των μελών διαφορετικών ομάδων μιας κοινότητας (Ξυδόπουλος, 2008:207). Η νεολογία αυτή διακρίνεται σε αισθητική, παικτική και συνθηματική (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1986:57-59). Η πρώτη δε θα μας απασχολήσει στην παρούσα εργασία, μιας και αναφέρεται στην καλλιτεχνική δημιουργία, κατά την οποία ο δημιουργός ως “γλωσσοπλάστης”, δημιουργεί νέες λέξεις για να εξυπηρετήσει σκοπούς (αυτο)έκφρασης (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1986:57). Η παικτική αφορά λέξεις που χρησιμοποιούνται χάριν αστεϊσμού, διασκέδασης και εν γένει παιχνιδιού στον λόγο των παιδιών και γενικότερα των νέων (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1986:70-73). Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οι λέξεις αυτές χρησιμοποιούνται εκτενώς, καθώς οι χρήστες συχνά “μεταμορφώνουν” ξένους γλωσσικούς όρους σε ελληνικούς, με χιουμοριστική διάθεση, δημιουργώντας λέξεις-υβρίδια προσδίδοντας έτσι νεανική αύρα στον λόγο τους. Τέλος, η συνθηματική νεολογία αναφέρεται σε νεολογισμούς που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο συγκαλυμμένης ή συνθηματικής επικοινωνίας, όπως προαναφέρθηκε, λέξεων δηλαδή που λειτουργούν ως “κώδικας” (αργκό) ανάμεσα σε μέλη μιας ομάδας, ενισχύοντας το αίσθημα του “ανήκειν” (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1986:74-76). Αυτό συναντάται στις μέρες εντονότερα σε κοινότητες παικτών βιντεοπαιχνιδιών, χρηστών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, κτλ., ενώ δεν αποτελεί αποτέλεσμα ρεαλιστική λεξιλογική ανάγκης, αλλά μάλλον συνειδητή επιλογή υπογράμμισης της ταυτότητας του ομιλητή (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2010· Holmes, 2022).

Συνοψίζοντας, γίνεται φανερή η άρρηκτη σύνδεση της νεολογίας και του γλωσσικού δανεισμού, ο οποίος αποτελεί βασικό μηχανισμό εμπλουτισμού του λεξιλογίου μιας γλώσσας, σε συνθήκες γλωσσικής επαφής (Παπαναστασίου, 2001). Ειδικότερα, στη σύγχρονη ψηφιακή επικοινωνία, παρατηρείται εκτεταμένος γλωσσικός δανεισμός, καθώς αντλούνται γλωσσικά στοιχεία κυρίως από την αγγλοαμερικανική γλώσσα (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994). Κατά τη διαδικασία ενσωμάτωσης των ξένων αυτών όρων συγκεκριμένα στην ελληνική γλώσσα, οι τελευταίοι υφίστανται συχνά μορφολογική προσαρμογή, για την ομαλότερή τους προσαρμογή στο ελληνικό σύστημα (Ράλλη, 2022). Έτσι, καθιερώνονται ως νεολογισμοί που ικανοποιούν τόσο τις δηλωτικές, όσο και τις συνυποδηλωτικές ανάγκες των ομιλητών.

Η παρούσα εργασία θα εστιάσει κυρίως στη δηλωτική ή κατονομαστική νεολογία, αφού το μεγαλύτερο μέρος των δανείων που θα εξεταστούν καλύπτει λεξιλογικά κενά του τεχνολογικού

και ψηφιακού πεδίου. Παράλληλα, θα εξεταστεί η παικτική και η συνθηματική νεολογία, μιας και μεγάλο μέρος των δάνειων όρων εμφανίζεται στο πλαίσιο των βιντεοπαιχνιδιών, αλλά και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Κεφάλαιο 2

---

2 Το σύστημα του Γραμματικού Γένους και η Μορφολογική Ενσωμάτωση

Αφού αναλύσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο τη διαδικασία της νεολογίας και τον τρόπο με τον οποίο νέα γλωσσικά στοιχεία εισέρχονται στη γλώσσα, κυρίως μέσω του δανεισμού, στο παρόν κεφάλαιο θα μελετηθεί ο μηχανισμός μέσω του οποίου τα στοιχεία αυτά ενσωματώνονται σε μορφολογικό επίπεδο. Βασικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία διαδραματίζει η κατηγορία του γένους. Για τον λόγο αυτό, θα εστιάσουμε στο σύστημα του γραμματικού γένους στη Νέα Ελληνική, προκειμένου να διευκρινιστεί πώς αυτό εξασφαλίζει την ομαλή αφομοίωση των νεολογισμών στην κλιτική δομή της γλώσσας.

2.1 Η κατηγορία του γένους στη Νέα Ελληνική

Η κατηγορία του γένους αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό της Νέας Ελληνικής. Μάλιστα, σύμφωνα με τη θεωρητική προσέγγιση του Corbett (1991) για το γραμματικό γένος, αυτό αποτελεί μια εγγενής ιδιότητα του εκάστοτε ουσιαστικού, η οποία με τη σειρά της ορίζει τη συντακτική συμπεριφορά της λέξης μέσα σε μια πρόταση, τη συντακτική συμφωνία του, δηλαδή, με τα υπόλοιπα μέρη του λόγου. Η Νέα Ελληνική διαθέτει ένα τριμερές σύστημα γένους, το οποίο περιλαμβάνει το *αρσενικό*, το *θηλυκό* και το *ουδέτερο* (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Χειλά-Μαρκοπούλου, 2003:14). Η ελληνική γλώσσα, σε αντίθεση με άλλες ινδοευρωπαϊκές γλώσσες, δεν έχασε το ουδέτερο γένος από τη γραμματική της φαρέτρα, διατηρώντας την τριπλή διάκριση που κατείχε από την αρχαιότητα, αποδεικνύοντας τη διαχρονική σταθερότητα του τριμερούς συστήματος γένους, στοιχείο που συμβαδίζει με τη μελέτη της Χριστοφίδου (2003) για το γένος της Ελληνικής. Βασική έκφανση του γένους είναι ο έλεγχος της συντακτικής συμφωνίας, της επιβολής με άλλα λόγια του γένους στις λέξεις που εξαρτώνται από αυτό, όπως τα άρθρα, τα επίθετα, οι μετοχές κτλ. (Holton, Mackridge, & Φιλιππάκη-Warburton, 1997:244-247). Έτσι, κάθε νέα λέξη που εισέρχεται στη γλώσσα πρέπει να λάβει ένα γένος, να ενταχθεί εν ολίγοις σε μια από τις τρεις κατηγορίες γένους, προκειμένου να μπορέσει να αποκτήσει λειτουργικότητα στον λόγο, αλλά και κλιτική ικανότητα (Χριστοφίδου, 2003:103-104). Το γένος, λοιπόν, διαδραματίζει τον ρόλο του “ταξινομητή” σε όλη αυτή τη διαδικασία της μορφολογικής ενσωμάτωσης, γεγονός που

ισχύει εξίσου και για τις δάνειες λέξεις, οι οποίες, για να ενσωματωθούν πλήρως στο κλιτικό σύστημα της Ελληνικής, οφείλουν να αποκτήσουν γένος.

2.2 Διάκριση μεταξύ φυσικού και γραμματικού γένους

Είναι σημαντικό, σε αυτό το σημείο της εργασίας, να διαχωρίσουμε το φυσικό από το γραμματικό γένος, καθώς πρόκειται για δύο διακριτά συστήματα κατηγοριοποίησης τα οποία δεν ταυτίζονται. Το φυσικό γένος, αναφέρεται στο βιολογικό φύλο, το οποίο αντίστοιχα κατονομάζεται αρσενικό ή θηλυκό (*ο πατέρας, η μητέρα*), ενώ το γραμματικό γένος αποτελεί μια καθαρά γλωσσική κατηγορία (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Χειλά-Μαρκοπούλου, 2003:15). Όπως επισημαίνει και η Ράλλη (2003:76), το γραμματικό γένος αποτελεί μια ανθρώπινη επινόηση που εκφράζεται μέσω των κλιτικών μορφημάτων και δρα ανεξάρτητα από το φυσικό γένος, το οποίο είναι συνώνυμο του φύλου του ονόματος. Η ατελής αυτή σχέση φυσικού και γραμματικού γένους γίνεται αντιληπτή κυρίως στα άψυχα ουσιαστικά, όπου το φυσικό φύλο απουσιάζει εντελώς και η απόδοση γένους χαρακτηρίζεται από μια εγγενή αυθαιρεσία (Παπακωνσταντίνου, 2023:30). Σε αυτές τις περιπτώσεις, η απόδοση γραμματικού γένους δε βασίζεται σε κάποιο έμφυτο χαρακτηριστικό του εκάστοτε αντικειμένου που κατονομάζει η λέξη, αλλά σε τυπικά ή μορφολογικά κριτήρια, λειτουργώντας ως μια εγγενής ιδιότητα του ουσιαστικού, που με τη σειρά της επιτάσσει τη συντακτική συμφωνία με τα υπόλοιπα στοιχεία της πρότασης (Holton, Mackridge, & Φιλιππάκη-Warburton, 1997:244). Αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και στην περίπτωση των έμψυχων ουσιαστικών η διάκριση γραμματικού και φυσικού γένους παραμένει ενεργή, μιας και σύμφωνα με το φαινόμενο της ασυμφωνίας, το φυσικό γένος δύναται να έρχεται σε σύγκρουση με το γραμματικό, όπως συμβαίνει π.χ. στη λέξη *το κορίτσι* (Corbett, 1991:227). Σε αυτές τις περιπτώσεις οι μορφολογικοί κανόνες φαίνεται να υπερισχύουν των σημασιολογικών κριτηρίων επιβάλλοντας εντέλει το αντίστοιχο γένος, αποδεικνύοντας συνάμα ότι το γένος είναι βασικά ένας μηχανισμός γραμματικής οργάνωσης (Χριστοφίδου, 2003). Η διάκριση φυσικού - γραμματικού γένους είναι πρωταρχικής σημασίας για την ανάλυση των δάνειων λέξεων από την Αγγλική, οι οποίες στην εργασία μας άπτονται του διαδικτύου και εν γένει του ψηφιακού λόγου. Εφόσον οι αγγλικοί όροι που αφορούν τα άψυχα ουσιαστικά εισέρχονται στη γλώσσα μας ασημάδευτα ως προς το γραμματικό τους γένος, το ελληνικό σύστημα καλείται να αποδώσει στους νέους δάνειους όρους ένα γένος, ώστε να μπορέσουν να ενταχθούν στην Ελληνική. Η τάση αυτή της γλώσσας μας να ταξινομεί κάθε δάνεια λέξη σε μια συγκεκριμένη κατηγορία γένους, ακόμα και αν απουσιάζει το

βιολογικό γένος, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το γραμματικό σύστημα της ελληνικής γλώσσας λειτουργεί ως μηχανισμός οργάνωσης και ενσωμάτωσης του νέου λεξιλογίου (Ράλλη, 2022).

2.3 Κριτήρια απόδοσης γένους στις δάνειες λέξεις

Η απόδοση γραμματικού γένους στις δάνειες λέξεις που έχει υιοθετήσει η Νέα Ελληνική δεν είναι μια απλή ούτε τυχαία διαδικασία, αλλά πολύ περισσότερο, σύμφωνα με τον Corbett (1991:8), διέπεται από ένα σύνολο κανόνων που άπτονται της σημασίας και της μορφής της λέξης. Αρχικά, η σημασιολογική πληροφορία μιας λέξης είναι ουσιαστικά το βιολογικό φύλο ή αλλιώς το φυσικό της γένος, το οποίο στην κατηγορία των έμψυχων δανείων είναι ο κυριότερος παράγοντας που καθορίζει το γραμματικό γένος (ο γιάπης < γαρρ, η ντίβα < δίβα) (Χριστοφίδου, 2003:118). Ωστόσο, η αντιστοιχία αυτή δεν είναι απόλυτη, καθώς υπάρχουν εξαιρέσεις όπου το γραμματικό γένος αποκλίνει από το φυσικό, όπως συμβαίνει και με κάποια υποκοριστικά (π.χ. το γιατρούδακι < ο γιατρός), οι οποίες επιβεβαιώνουν τον κανόνα (Χριστοφίδου, 2003:117). Στα άψυχα δάνεια, στα οποία το φυσικό γένος απουσιάζει και η σημασία μπορεί να αντιπροσωπεύει μια εταιρεία ή ένα μοντέλο κτλ. ο δάνειος όρος θα λάβει συνήθως το γραμματικό γένος του υπερωνύμου του, με ορισμένες εξαιρέσεις (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1989). Έτσι, για παράδειγμα, η λέξη *γιαμάχα* αποδίδεται ως θηλυκού γένους, σύμφωνα με το γένος του υπερωνύμου της, *η μηχανή*.

Επιπρόσθετα, μένοντας στο σημασιολογικό επίπεδο, στην απόδοση γραμματικού γένους σε μια δάνεια λέξη διαδραματίζει κομβικό ρόλο και ο μηχανισμός του εννοιολογικού συσχετισμού (Μακρή, Κουτσούκος, & Ανδρέου, 2013). Σύμφωνα με τον όρο αυτό, οι φυσικοί ομιλητές μια γλώσσας πολύ συχνά αποδίδουν σε έναν ξένο δάνειο όρο το γένος που έχει μια υπάρχουσα συνώνυμη λέξη στη γλώσσα-δέκτη. Για παράδειγμα, το ιταλικό δάνειο *αγιούντα* (< *aggiunto*) παρόλο που στη γλώσσα-δότη έχει αρσενικό γένος, ενσωματώνεται στην Ελληνική ως θηλυκό ουσιαστικό (*η αγιούντα*), γιατί ταυτίζεται σημασιολογικά με τη λέξη *προσθήκη* (Μακρή, Κουτσούκος, & Ανδρέου, 2013:67). Επομένως, γίνεται σαφές ότι η συνωνυμία οδηγεί πολλές φορές τον ομιλητή να αποδώσει σε ένα νέο δάνειο όρο το γένος που αντιστοιχεί στην υπάρχουσα συνώνυμη ελληνική λέξη, επηρεάζοντας ενδεχομένως και τη μορφολογία της (κατάληξη -α) (Μακρή, Κουτσούκος, & Ανδρέου, 2013).

Αντίστοιχα, η πληροφορία που αφορά τη μορφή μιας δάνειας λέξης μπορεί να είναι ή μορφολογική ή φωνολογική (Corbett, 1991:33). Αναλυτικότερα, η πρώτη άπτεται της κλιτικής τάξης και της

παραγωγής, ενώ η δεύτερη αναφέρεται κυρίως στη ληκτική φωνολογία του δάνειου όρου. Οι πρώτοι παράγοντες ονομάζονται συστηματικοί και διαιρούνται σε δια-συστηματικούς και σε ενδο-συστηματικούς παράγοντες. (Χριστοφίδου, 2003:119). Οι δια-συστηματικοί παράγοντες αναφέρονται στην τάση που έχει μια δάνεια λέξη συνήθως να διατηρεί το γένος που έχει στη δανείστρια γλώσσα, εφόσον φυσικά η γλώσσα αυτή διαθέτει διάκριση γένους, και αν στην γλώσσα-δέκτη δεν υπάρχουν άλλοι λόγοι που να αντιτίθενται σε αυτή τη διαδικασία (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994). Για παράδειγμα, στην Ελληνική παρατηρούνται κυρίως περιπτώσεις δανείων όρων από την Ιταλική και τη Γαλλική, θηλυκών ουσιαστικών που ενσωματώνονται στη γλώσσα μας διατηρώντας το γένος τους (*η βερσιόν* < *la version* (γαλλ.), *η γραβάτα* < *la cravatta* (ιταλ.). Σπανιότερα παρατηρείται κάτι τέτοιο στα αντίστοιχα αρσενικά ουσιαστικά, τα οποία συνήθως προσλαμβάνουν το σημαδεμένο ουδέτερο γένος, αν είναι άψυχα (*το μπετόν* < *le béton* (γαλλ.), *το μομέντο* < *il momento* (ιταλ.)) (Χριστοφίδου, 2003:119).

Οι ενδο-συστηματικοί παράγοντες, από την άλλη, αναφέρονται στη διάκριση του γένους σε σημαδεμένο και ασημάδευτο (ή μαρκαρισμένο και αμαρκάριστο). Πιο αναλυτικά, όταν η δάνεια λέξη προέρχεται από γλώσσα που δε διαθέτει στο σύστημά της διάκριση γραμματικού γένους ενός ονόματος μέσω κάποιου δείκτη (π.χ. Αγγλική), τότε αυτό στα ασυμμόρφωτα δάνεια καθορίζεται από το ασημάδευτο (ή αμαρκάριστο) γένος της ελληνικής, δηλαδή το ουδέτερο γένος στα άψυχα δάνεια (Dressler, 1997). Παραδείγματος χάρη οι λέξεις: *το ίντερνετ* (*internet*), *το λάπτοπ* (*laptop*), *το ριλ* (*reel*) κτλ. Αναφορικά, όμως, με τα έμψυχα δάνεια παρατηρείται διαφοροποίηση, καθώς σε αυτή την περίπτωση το αρσενικό λειτουργεί σε περιβάλλοντα που αφορούν και τα δύο φύλα ως γενικευτική αναφορά, αποκτώντας τον τίτλο του ασημάδευτου γένους για τα έμψυχα ανθρώπινα (Χριστοφίδου, 2003:120). Ακόμα, στην περίπτωση που ένα δάνειο λήγει σε σύμφωνο, κι επομένως δεν υπάρχει κάποια φωνολογική βάση συμμόρφωσης στη νέα ελληνική κλίση, επιλέγεται το ουδέτερο γένος ως το επικρατέστερο. Βέβαια, πληθώρα δανείων προσαρμόζονται στην κλίση των ουδετέρων, υιοθετώντας και την αντίστοιχη κατάληξη σε -ι (*το μελέμι* < *meltem* (τουρκ.), *το ντίλι* < *deal* (αγγλ.) κτλ.

Φυσικά, οι πληροφορίες που αντλούμε από τη μορφολογία μιας δάνειας λέξης δεν άπτονται μόνο της κλιτικής τάξης της, αλλά συνδέονται στενά και με τη διαδικασία της παραγωγής, καθώς νέοι όροι ενσωματώνονται μέσω αυτής στο γλωσσικό σύστημα της Ελληνικής. Πιο συγκεκριμένα, το ελληνικό γλωσσικό σύστημα χρησιμοποιεί παραγωγικά επιθήματα με σκοπό ασυμμόρφωτοι

(άκλιτοι) ξένοι όροι να αποκτήσουν κλιτική ικανότητα και κατά συνέπεια ένα ξεκάθαρο γραμματικό γένος (Κουτσούκος & Ευθυμίου, 2021). Ένα τέτοιο παράδειγμα, αποτελεί η αγγλική λέξη *γκρουπ*, η οποία αποτελεί άκλιτο δάνειο, που μετατρέπεται σε ουσιαστικό *γκρουπ-άδικο* με την προσθήκη του επιθήματος -άδικο. Έτσι, μέσω αυτής της παραγωγικής διαδικασίας η λέξη αποκτά γένος και συγκεκριμένα το ουδέτερο, υπακούοντας άψογα στον μορφολογικό κανόνα της κατάληξης της. Μάλιστα, η δύναμη της Ελληνικής να αφομοιώνει νέες λέξεις είναι τόσο ισχυρή, που έχει αναπτύξει επιθήματα που λειτουργούν σχεδόν αποκλειστικά ως υποδοχείς για δάνειες λέξεις. Για παράδειγμα, το επίθημα -άρ(ω), το οποίο ενώνεται με ρίζες/βάσεις ξένης προέλευσης (*πάρτι* > *παρτ-άρω*), διευκολύνει τη δημιουργία ρημάτων από πληθώρα ξένων λέξεων, επιτυγχάνοντας την πλήρη αλλά και συνάμα ομαλή μορφολογική συμμόρφωση των λέξεων αυτών στο ελληνικό γλωσσικό σύστημα (Κουτσούκος & Ευθυμίου, 2021:12-13).

Τέλος, ο τρίτος παράγοντας -μετά τον σημασιολογικό και τον μορφολογικό/συστηματικό- αφορά τη φωνολογική πληροφορία, δηλαδή το ληκτικό φώνημα της δάνειας λέξης, το οποίο έχει την ισχύ να επηρεάσει την απόδοση γραμματικού γένους στη γλώσσα-δέκτη σε αρκετές περιπτώσεις (Corbett, 1991:75). Αρχικά, όταν υπάρχει φωνολογική ταύτιση ή συμβατότητα ανάμεσα στη γλώσσα-δότη και στη γλώσσα-δέκτη της κατάληξης της δάνειας λέξης, αυτό παίζει σημαντικό ρόλο στην απόδοση του γραμματικού γένους στη νέα λέξη (Γκιουλέκα & Μακρή, 2012). Ειδικότερα, άψυχα θηλυκά ιταλικά ουσιαστικά που λήγουν σε -α ενσωματώνονται αβίαστα ως θηλυκά στην Ελληνική (*η μαφία* < *la mafia*, *η ταράτσα* < *la terrazza*, *η βιτρίνα* < *la vetrina* κτλ.), μιας και υπάρχει σύμπτωση τόσο συστηματικών όσο και φωνολογικών κριτηρίων (Χριστοφίδου, 2003:122). Πολλές φορές, όμως, η φωνολογική πληροφορία συγκρούεται με τους συστηματικούς κανόνες ως αποτέλεσμα λέξεις που προέρχονται από γλώσσες, όπως τα γαλλικά και τουρκικά, να έχουν ληκτικό φώνημα -ά και -έ, αλλά να μην αποδίδονται ως θηλυκά ονόματα στα ελληνικά, αλλά παρασυρόμενα από τα συστηματικά κριτήρια να λαμβάνουν αρσενικό γένος, ταυτιζόμενα με τα ελληνικά αρσενικά που έχουν αντίστοιχο θεματικό φωνήεν (*ο καναπές* < *canapé* (γαλλ.), *ο μουσακάς* < *musakka* (τουρκ.) (Χριστοφίδου, 2003:124). Όμως, πρέπει να επισημανθεί ότι τα περισσότερα άψυχα αρσενικά, ιδιαίτερα τα άψυχα ιταλικά που λήγουν σε -ο, υιοθετούνται ως ουδέτερα και παραμένουν άκλιτα ή συμμορφώνονται αντίστοιχα (Χριστοφίδου, 2003:123). Με αυτόν τον τρόπο, για παράδειγμα, *το πόστο* (< *il posto* (ιταλ.)), *το καλοριφέρ* (< *le calorifère* (γαλλ.)), *το μπάνιο* (< *il bagno* (ιταλ.)), έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική ως ουδέτερα. Εντούτοις, ακόμα και όταν η φωνολογική πληροφορία αντιτίθεται, αποδεικνύεται η τάση του

ελληνικού γλωσσικού συστήματος να αποδίδει στα άψυχα δάνεια το ουδέτερο γένος (*σινεμά < le cinéma* (γαλλ.)). Γίνεται κατανοητό ότι οι φωνολογικοί παράγοντες λειτουργούν καθοριστικά, ακόμα και αν οι σημασιολογικοί ή/και οι συστηματικοί παράγοντες προκρίνονται στην επιλογή γραμματικού γένους. Αυτό συμβαίνει διότι το ληκτικό φώνημα μιας λέξης καθορίζει τη μορφολογική της ένταξη στη γλώσσα-δέκτη, λειτουργώντας είτε ενισχυτικά προς τους συστηματικούς παράγοντες, είτε συγκρουσιακά με αυτούς, με αποτέλεσμα τη δημιουργία εναλλακτικών λεξιλογικών μορφών, οι οποίες σε κάθε περίπτωση εμπλουτίζουν τη γλωσσική ποικιλία (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Χειλά-Μαρκοπούλου, 2003).

Καταλήγοντας, η απόδοση γραμματικού γένους στις δάνειες λέξεις είναι μια πολυπαραγοντική διαδικασία, κατά την οποία η σημασιολογία, η μορφολογία και η φωνολογία αλληλεπιδρούν δυναμικά. Το προβάδισμα φαίνεται να κατέχουν τα σημασιολογικά κριτήρια, που αποδίδουν το γραμματικό γένος μέσω του φυσικού γένους για τα έμψυχα ή μέσω της αναλογίας με υπερώνυμα για τα άψυχα. Εν συνεχεία, χωρίς να παρατηρείται κάποια ιδιαίτερη ιεραρχική διαφοροποίηση, ακολουθούν τα συστηματικά και φωνολογικά κριτήρια (Χριστοφίδου, 2003:124-125). Εδώ διαφαίνεται ότι η ελληνική γλώσσα παρουσιάζει μια προτίμηση προς το ουδέτερο γένος, το οποίο λειτουργεί ως ασημάδευτο (αμαρκάριστο) γένος για τα άψυχα δάνεια, ειδικά όταν οι ξένοι όροι προέρχονται από γλώσσες που δε διαθέτουν δείκτες γένους, όπως είναι η Αγγλική ή αφορούν λέξεις που λήγουν σε σύμφωνο. Παράλληλα, η φωνολογική ταύτιση αναφορικά με το ληκτικό φώνημα ή/και το γένος της λέξης ανάμεσα στις δανείστριες γλώσσες μπορεί, είτε να διευκολύνει την υιοθέτηση του γένους (-α, θηλυκό) είτε να οδηγήσει σε σύγκρουση μεταξύ των κριτηρίων (συστηματικά - φωνολογικά), ενδυναμώνοντας συνάμα τη γλωσσική ποικιλία της γλώσσας-δέκτη. Συνεπώς, η απόδοση του γένους στις δάνειες λέξεις επηρεάζεται από πολλαπλούς παράγοντες που διενεργούν μέσα από μια ανοιχτή “συνομιλία” των δύο γλωσσών, αλλά και των ενδογενών μηχανισμών οργάνωσης της Ελληνικής, ώστε να κατονομασθεί η νέα λέξη στους κόλπους της γλώσσας-δέκτη.

Κεφάλαιο 3

---

3 Μεθοδολογία της έρευνας

Στο κεφάλαιο αυτό αποτυπώνεται διεξοδικά η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της εμπειρικής έρευνας. Πιο αναλυτικά, παρουσιάζονται ο ερευνητικός σχεδιασμός και τα ερευνητικά ερωτήματα, τα χαρακτηριστικά των δύο ομάδων του δείγματος - μαθητών Δημοτικού και ενηλίκων - καθώς και ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάστηκαν και οργανώθηκαν τα ερωτηματολόγια, τα οποία αποτέλεσαν και το κύριο ερευνητικό εργαλείο. Η επιλογή της συγκεκριμένης μεθοδολογικής προσέγγισης καθορίστηκε από τη φύση των ερευνητικών ερωτημάτων και τον σκοπό της συγκριτικής ανάλυσης ανάμεσα στις δύο ηλικιακές ομάδες ομιλητών.

3.1 Ερευνητικός σχεδιασμός και ερευνητικά ερωτήματα

Στην εν λόγω έρευνα, ακολουθώντας τις αρχές της εμπειρικής γλωσσολογίας, χρησιμοποιώ ένα συνδυαστικό μοντέλο ερευνητικού σχεδιασμού (Μικρός, 2004), αξιοποιώντας κατά κύριο λόγο ποσοτικά δεδομένα, ενώ στην ανάλυση της ελεύθερης παραγωγής λόγου εισάγω και ποιοτικά στοιχεία. Κεντρικός άξονας της έρευνας είναι η διερεύνηση των μηχανισμών απόδοσης γραμματικού γένους σε δάνειες λέξεις από τον ψηφιακό λόγο. Για τον λόγο αυτό, πραγματοποιώ μια συγκριτική ανάλυση ανάμεσα στις αντίστοιχες γλωσσικές στρατηγικές που αξιοποιούν οι μαθητές του Δημοτικού, καθώς και σε εκείνες των ενηλίκων φυσικών ομιλητών της Ελληνικής.

Μεθοδολογικά, η σύγκριση ανάμεσα στις δύο ομάδες λειτουργεί ως μέσο για την ανάδειξη πιθανών διαφοροποιήσεων, οι οποίες μπορεί να οφείλονται είτε σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσικής ωριμότητας, είτε σε διαφορετικό βαθμό εξοικείωσης με τον ψηφιακό λόγο. Ταυτόχρονα, η δημιουργία και αξιοποίηση ψευδολέξεων, δηλαδή κατασκευασμένων λέξεων που δεν υπάρχουν στο λεξιλόγιο της Ελληνικής, εξασφαλίζει ότι θα εξεταστούν οι ενδογενείς γλωσσικοί μηχανισμοί απόδοσης γραμματικού γένους, χωρίς να επηρεάζονται από την επίδραση της μνήμης ή/και της εξοικείωσης με συγκεκριμένες λέξεις.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που διέπουν και οργανώνουν την έρευνα, όπως διατυπώθηκαν και στην Εισαγωγή είναι τα ακόλουθα:

1. Ποιες είναι οι κυρίαρχες τάσεις στη απόδοση γραμματικού γένους από μαθητές Δημοτικού, σε δάνειες λέξεις από τον ψηφιακό λόγο;
2. Ποια είναι η διαβάθμιση των μορφολογικών, σημασιολογικών και φωνολογικών κριτηρίων που αξιοποιούν οι μαθητές κατά την απόδοση του γραμματικού γένους;
3. Σε ποιο βαθμό η υπάρχουσα εξοικείωση των μαθητών με τις δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου επηρεάζει τη συνέπεια των επιλογών τους, σε σύγκριση με τον τρόπο που διαχειρίζονται μορφολογικά νέες, άγνωστες λέξεις;
4. Σε ποιο βαθμό διαφοροποιούνται οι στρατηγικές απόδοσης γένους μεταξύ μαθητών του Δημοτικού και ενήλικων φυσικών ομιλητών;

3.2 Περιγραφή του δείγματος

Στην έρευνα συμμετείχαν δύο διακριτές ομάδες πληθυσμού: μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ενήλικες φυσικοί ομιλητές της Ελληνικής. Η επιλογή δύο ομάδων με διαφορετικά χαρακτηριστικά στοχεύει στη διερεύνηση της επίδρασης της αναπτυξιακής διάστασης της γλωσσικής επεξεργασίας, αλλά και του ρόλου της γλωσσικής εμπειρίας στην απόδοση γραμματικού γένους σε δάνειες λέξεις.

3.2.1 Ομάδα μαθητών

Η πρώτη ομάδα συμμετεχόντων αποτελείται από 74 μαθητές που φοιτούν στις τάξεις της Δ', Ε' και ΣΤ' Δημοτικού σε σχολείο της Αττικής. Η επιλογή των συγκεκριμένων τάξεων του Δημοτικού βασίστηκε στο γεγονός ότι οι μαθητές των τάξεων αυτών έχουν ήδη αναπτύξει βασικές μορφολογικές και γραμματικές δεξιότητες στην Ελληνική, ενώ παράλληλα εκτίθενται σχεδόν καθημερινά σε ψηφιακά περιβάλλοντα και ως εκ τούτου στον ψηφιακό λόγο. Η επαφή τους με βιντεοπαιχνίδια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και άλλες μορφές ψηφιακής ψυχαγωγίας καθιστούν τους μαθητές της επιλεγθείσας ηλικιακής ομάδας ως τον πλέον ιδανικό πληθυσμό για την παρούσα έρευνα.

Η δειγματοληψία πραγματοποιήθηκε κατόπιν έγκρισης της διεύθυνσης του σχολείου, καθώς και ενημέρωσης του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων. Το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε και συμπληρώθηκε εντός του σχολικού ωραρίου, παρουσία της ερευνήτριας, προκειμένου να

διασφαλιστεί η πλήρης κατανόηση των οδηγιών και η αυθόρμητη συμπλήρωσή του από τους μαθητές χωρίς εξωτερική βοήθεια ή κάποιου είδους παρέμβαση.

3.2.2 Ομάδα ενηλίκων

Η δεύτερη ομάδα αποτελούταν από 31 ενήλικες φυσικούς ομιλητές της Ελληνικής διαφόρων ηλικιακών ομάδων (18-55+). Η ένταξη ενηλίκων στο δείγμα επιλέχθηκε μιας και κάνει δυνατή τη συγκριτική διερεύνηση των γλωσσικών επιλογών παιδιών και ενηλίκων, όπως προαναφέρθηκε, και επιπλέον η ερευνήτρια δύναται έτσι να εξετάσει τους παράγοντες ηλικίας και γλωσσικής εμπειρίας στην απόδοση του γραμματικού γένους.

Η συλλογή δεδομένων και σε αυτή την περίπτωση πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ισοδύναμου ερωτηματολογίου, το οποίο είχε ακριβώς το ίδιο περιεχόμενο σε επίπεδο ασκήσεων με ελαφρώς διαφοροποιημένες εκφωνήσεις, προσαρμοσμένες στη γλώσσα των ενηλίκων συμμετεχόντων. Επίσης, περιείχε διαφορές και στα δημογραφικά στοιχεία, οι οποίες κρίνονται απαραίτητες έτσι ώστε να μπορεί να συμπληρωθεί από ενήλικα, όπως αντί να ρωτηθούν για την τάξη φοίτησης, ρωτήθηκαν για την ηλικιακή τους ομάδα κτλ. Η καταγραφή των δημογραφικών στοιχείων, τόσο των ενηλίκων όσο και των μαθητών, αποσκοπεί στη διερεύνηση πιθανών συσχετίσεων μεταξύ δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων και των επιλογών τους αναφορικά με την απόδοση γραμματικού γένους.

3.3 Ερευνητικά εργαλεία: Σχεδιασμός και δομή των ερωτηματολογίων

Βασικό εργαλείο συλλογής δεδομένων αποτέλεσε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο σχεδιάστηκε σε δύο εκδοχές, μία για τους μαθητές και μία για τους ενήλικες, με ουσιαστικό κοινό περιεχόμενο (ασκήσεις), αλλά διαφοροποιημένη γλώσσα και οδηγίες προσαρμοσμένες στην εκάστοτε ομάδα. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίστηκε η κατανόηση και η ανεμπόδιστη συμπλήρωση και των δύο από τις αντίστοιχες ομάδες. Και τα δύο ερωτηματολόγια φέρουν τον τίτλο: “Ο Κόσμος της Τεχνολογίας” και είναι ανώνυμα, σύμφωνα με τις βασικές αρχές της ερευνητικής δεοντολογίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Φυσικά, το γεγονός αυτό προώθησε και την ελεύθερη έκφραση των συμμετεχόντων, στοιχείο που ήταν απαραίτητο για την αποτελεσματική συμπλήρωση των εν λόγω ερωτηματολογίων. Η χορήγησή τους έγινε σε μια μόνο φάση (συνεδρία)

για κάθε ομάδα συμμετεχόντων, εξασφαλίζοντας την ομοιομορφία στις συνθήκες συλλογής των δεδομένων.

Πριν από τις ασκήσεις οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις δημογραφικού χαρακτήρα, όπως: φύλο, τάξη φοίτησης ή ηλικιακή ομάδα, τη γλώσσα που ομιλείται στο σπίτι, καθώς και τον βαθμό καθημερινής ενασχόλησης με ψηφιακά μέσα, όπως κινητό, τάμπλετ, υπολογιστή, και ως εκ τούτου με βιντεοπαιχνίδια και πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης. Η συλλογή αυτών των πληροφοριών διευκολύνει την εξέταση πιθανών μεταβλητών που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την επιλογή του γένους.

Το ερωτηματολόγιο στον πυρήνα του αποτελείται από τρεις ασκήσεις που η καθεμία σχεδιάστηκε για να εξυπηρετεί διαφορετικό ερευνητικό σκοπό [βλ. Παράρτημα]:

Άσκηση 1 (Συμπλήρωση άρθρου/λέξης σε πλαίσιο πρότασης): Η πρώτη άσκηση αποτελείται από 10 προτάσεις συμπλήρωσης κενών, όπου οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν το κατάλληλο άρθρο (οριστικό ή αόριστο) και οι ενήλικες ελεύθερα όποια λέξη ταιριάζει, μπροστά από μια υπογραμμισμένη λέξη. Οι λέξεις-στόχοι είναι δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου και οι ελληνικές αποπροσανατολιστικές λέξεις (distractors) συμπεριλήφθηκαν ώστε να μη γίνει αντιληπτό από τους συμμετέχοντες ότι το ερευνητικό ενδιαφέρον εστιάζει στις δάνειες λέξεις. Επιπλέον, εξετάζει την απόδοση γραμματικού γένους σε φυσικό συγκεκριμένο πρότασης, ενώ παράλληλα επικουρεί στο να μην κατανοήσουν οι συμμετέχοντες ότι η έρευνα εστιάζει στην επιλογή γραμματικού γένους.

Άσκηση 2 (Επιλογή άρθρου σε μεμονωμένες λέξεις): Η δεύτερη άσκηση αποτελεί τον πυρήνα της έρευνας και αποτελείται από 20 λέξεις στις οποίες οι συμμετέχοντες καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα στα τρία γένη του οριστικού άρθρου (ο/η/το) αυτό που τους ταιριάζει καλύτερα. Το σώμα των λέξεων είναι προσεκτικά διαμορφωμένο, ώστε να περιλαμβάνει δάνειες λέξεις (*σέλφι, μποτ, νουμπ, κομπιούτερ, βάιμπ, ινφλουένσερ, μπαν, χάκερ, λουτ, τιμ, λαγκ*), κατασκευασμένες ψευδολέξεις (*σπολί, φλόστερ, μπλικ, μπρίνα*) και αποπροσανατολιστικές λέξεις/ distractors (*οθόνη, ποντίκι, κωδικός, μικρόφωνο*). Οι ψευδολέξεις διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην έρευνα, διότι επιτρέπουν τη μελέτη των ενδογενών μορφολογικών και φωνολογικών κριτηρίων απόδοσης γραμματικού γένους, χωρίς την επιρροή της μνήμης ή της πρότερης εμπειρίας.

Άσκηση 3 (Ελεύθερη παραγωγή λόγου/πρότασης): Η τρίτη άσκηση ζητά από τους συμμετέχοντες να δημιουργήσουν μια πρόταση για την καθεμία από τις τέσσερις δάνειες λέξεις που δίνονται

(γιουτιούμπερ, φλεξ, σκιν, φαν). Η άσκηση αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον μιας και οι συμμετέχοντες μπορούν να παραγάγουν ελεύθερα γραπτό λόγο, καθιστώντας έτσι δυνατή την παρατήρηση της αυθόρμητης μορφολογικής ενσωμάτωσης των λέξεων σε φυσικό συντακτικό πλαίσιο, που έχουν μάλιστα οι ίδιοι επιλέξει. Επιπλέον, διαπιστώνεται αν χρησιμοποιούν κάποιο μορφολογικό επίθημα που υποδηλώνει την παραγωγική αξιοποίηση των λέξεων, όπως συμβαίνει με τη δημιουργία ρηματικών τύπων. Γίνεται, λοιπόν, σαφές ότι η άσκηση αυτή δύναται να αναδείξει στοιχεία που οι ερωτήσεις κλειστού τύπου δεν μπορούν να αποτυπώσουν, ενώ συνάμα καταδεικνύεται και η εξοικείωση του εκάστοτε συμμετέχοντα με τις δεδομένες λέξεις, αφού δεν αναμένεται να είναι σε θέση να δομήσει μια λειτουργική πρόταση χωρίς να γνωρίζει τη σημασία της κάθε λέξης.

Κεφάλαιο 4

---

4 Παρουσίαση και Ανάλυση Δεδομένων

Έπειτα από την αναλυτική παρουσίαση της μεθοδολογίας στο προηγούμενο κεφάλαιο, θα παρατεθούν και θα αναλυθούν στο παρόν κεφάλαιο τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω του ερωτηματολογίου. Πρώτα, συγκροτείται το σώμα των δεδομένων και ορίζεται το αναμενόμενο γένος για κάθε λέξη, σύμφωνα με τα βιβλιογραφικά ευρήματα που παρουσιάστηκαν στην ενότητα 2.3 του δεύτερου κεφαλαίου. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί εφικτή η αξιολόγηση των απαντήσεων των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα. Στη συνέχεια, αποτυπώνεται η ποσοτική ανάλυση των αποκρίσεων των δύο ομάδων (μαθητών και ενηλίκων) ανά κατηγορία λέξεων, ενώ στο τέλος ερμηνεύονται τα αποτελέσματα της έρευνας, με σκοπό την ανάδειξη των κυρίαρχων τάσεων και μηχανισμών απόδοσης γραμματικού γένους στις δάνειες λέξεις.

4.1 Συγκρότηση του σώματος δεδομένων και θεωρητικές προβλέψεις αναμενόμενου γένους

Στο υποκεφάλαιο αυτό θα οριστεί το αναμενόμενο γραμματικό γένος κάθε λέξης που περιέχεται στο ερωτηματολόγιο, με γνώμονα το θεωρητικό μέρος της εργασίας (βλ. Κεφάλαιο 2· Παράρτημα), έτσι ώστε να παρουσιαστούν και να αναλυθούν παρακάτω οι αποκρίσεις των συμμετεχόντων. Αυτή η διαδικασία κρίνεται απαραίτητη, διότι μόνον όταν έχει καθοριστεί το αναμενόμενο γραμματικό γένος είναι δυνατή η αξιολόγηση των επιλογών των συμμετεχόντων στην έρευνα. Ειδικότερα, έτσι θα είναι εφικτό να ερμηνευθούν αποτελεσματικά τα ευρήματα ως σύμφωνων ή αποκλινουσών από τις γλωσσολογικές προβλέψεις.

Τα κριτήρια απόδοσης γραμματικού γένους που χρησιμοποιήθηκαν και έχουν εκτενώς αναλυθεί στην ενότητα 2.3 του δεύτερου κεφαλαίου της εργασίας είναι τρία: το σημασιολογικό, το συστηματικό και το φωνολογικό κριτήριο (Corbett, 1991). Το σημασιολογικό κριτήριο άπτεται της σημασίας της λέξης και αφορά το φυσικό γένος, οπότε απαντάται μόνο στα έμψυχα δάνεια, ενώ από την άλλη στα άψυχα ο ομιλητής συνήθως επιλέγει το γένος που έχει το υπερώνυμο της εκάστοτε λέξης ή της συνώνυμης λέξης στην Ελληνική. Το συστηματικό κριτήριο αφορά αφενός τους δια-συστηματικούς παράγοντες, δηλαδή την τάση μιας δάνειας λέξης να διατηρεί το γένος

που είχε στη γλώσσα-δότη, και αφετέρου τους ενδο-συστηματικούς παράγοντες, δηλαδή τη ροπή της Ελληνικής να αποδίδει το ασημάδευτο (αμαρκάριστο) γένος στα δάνεια, όταν απουσιάζει φωνολογική ή συστηματική βάση συμμόρφωσης: το ουδέτερο στα άψυχα δάνεια που προέρχονται από γλώσσες χωρίς διάκριση γένους (όπως η Αγγλική) ή που λήγουν σε σύμφωνο, και το αρσενικό ως γενικευτική αναφορά στα έμψυχα. Τέλος, το φωνολογικό κριτήριο, σχετίζεται με το ληκτικό φώνημα μια δάνειας λέξης που μπορεί να επηρεάσει την απόδοση του γραμματικού γένους στην εκάστοτε λέξη, λειτουργώντας είτε ενισχυτικά, είτε συγκρουσιακά με τα υπόλοιπα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά τείνουν σε αρκετές περιπτώσεις να συμφωνούν, αλλά οι περιπτώσεις που θα αναδείξουν τους πιο ενδιαφέροντες μηχανισμούς γλωσσικής επεξεργασίας είναι αυτές που συγκρούονται μεταξύ τους (βλ. Ενότητα 2.3).

4.1.1 Άσκηση 1 – Συμπλήρωση άρθρου σε πλαίσιο πρότασης

Η άσκηση αυτή περιλαμβάνει δέκα (10) λέξεις-στόχους, από τις οποίες οι τρεις (3) είναι ελληνικές λέξεις που χρησιμοποιούνται ως αποπροσανατολιστικές λέξεις (*distractors*) (*σύνδεση, φωτογραφία, εφαρμογή*). Οι σαφείς μορφολογικές ενδείξεις τους (π.χ. κατάληξη) όσο και η εξοικείωση των συμμετεχόντων με αυτές καθιστούν αναμενόμενο τα γένη τους να αποδοθούν σωστά από τους συμμετέχοντες στο σύνολό τους, ανεξαρτήτως ηλικίας και εξοικείωσης με τον ψηφιακό λόγο. Οι δάνειες λέξεις αποτελούν τις υπόλοιπες επτά (7) λέξεις, από τις οποίες οι λέξεις: *απντέιτ, λάιβ, σκιλ και κλαν* τοποθετούνται στην κατηγορία των άψυχων δανείων που λήγουν σε σύμφωνο. Έτσι, σύμφωνα με το συστηματικό κριτήριο αυτό που αναμένεται είναι να τους αποδοθεί ουδέτερο γένος. Βέβαια, για την περίπτωση της λέξης *κλαν* δεν αποκλείεται να αποδοθεί και θηλυκό γένος μέσω του εννοιολογικού συσχετισμού με τη λέξη *ομάδα*, σύμφωνα με το σημασιολογικό κριτήριο. Κρίνεται, όμως, πιο αδύναμη συγκριτικά με το συστηματικό κριτήριο, μιας και απαιτεί από τον ομιλητή έναν συνειδητό νοητικό συνειρμό, σε αντίθεση με την αυτόματη αναγνώριση της ηχητικής ομοιότητας της κατάληξης, και δεν αναμένεται να έχει την ίδια ένταση η επιλογή αυτή.

Από τη άλλη, οι λέξεις: *βλόγκερ, και φόλοουερ* ενεργοποιούν και το σημασιολογικό κριτήριο, αλλά και το συστηματικό κριτήριο που μάλιστα συμφωνούν ως προς την απόδοση γραμματικού γένους. Πιο συγκεκριμένα, το σημασιολογικό κριτήριο αφορά τον έμψυχο χαρακτήρα της λέξης, που οδηγεί στο δίλημμα μεταξύ αρσενικού και θηλυκού γένους. Παράλληλα, το συστηματικό

βασίζεται στην κατάληξη -ερ, η οποία στην Αγγλική χαρακτηρίζει ονόματα δρώντων προσώπων (*teacher, gamer* κτλ.), με πρώτη και πιο ισχυρή τάση την απόδοση αρσενικού γένους. Τα δύο κριτήρια δεν συγκρούονται, αλλά αναμένεται το συστηματικό να ενισχύσει την προτίμηση του αρσενικού γένους, καθώς η ίδια η κατάληξη -ερ φέρει ήδη την τάση απόδοσης αρσενικού γένους από την Αγγλική. Τέλος, η *πλείλιστ* παρόλο που αποτελεί άψυχο δάνειο που λήγει σε σύμφωνο, αναμένεται να αποκλίνει από το συστηματικό κριτήριο. Αυτό συμβαίνει διότι το σημασιολογικό κριτήριο με το υπερώνυμο *λίστα*, ενισχύεται από το β' συνθετικό της λέξης -λίστ, το οποίο αντιστοιχεί ευθέως στο ελληνικό *λίστα*. Πρόκειται για τον ίδιο μηχανισμό που ενεργοποιείται και στην περίπτωση της λέξης *κλαν* με το υπερώνυμό της *ομάδα*, με τη διαφορά ότι σε αυτή τη λέξη απουσιάζει η φωνητική ομοιότητα. Για τον λόγο αυτό, στη λέξη *πλείλιστ* αναμένεται να αποδοθεί θηλυκό γένος.

4.1.2 Άσκηση 2 – Επιλογή άρθρου σε μεμονωμένες λέξεις

Η δεύτερη άσκηση περιλαμβάνει είκοσι (20) λέξεις, οι οποίες χωρίζονται σε τρεις (3) κατηγορίες: αποπροσανατολιστικές λέξεις (*distractors*), δάνειες λέξεις και ψευδολέξεις. Η επιλογή να παρουσιαστούν οι λέξεις αποπλαισιωμένες, σε αντίθεση με την προηγούμενη άσκηση, βοηθά να εξεταστούν τα κριτήρια απόδοσης γένους χωρίς την παρέμβαση συντακτικών ή σημασιολογικών ενδείξεων, καθιστώντας την επιλογή γένους πιο αποκαλυπτική των εσωτερικών γλωσσικών κριτηρίων που χρησιμοποιεί ο ομιλητής.

Οι δάνειες λέξεις: *μποτ, βάιμπ, απ, μπαν, λουτ* και *λαγκ* αναμένεται να αποδοθούν ως ουδέτερα, εφόσον είναι άψυχα ονόματα που λήγουν σε σύμφωνο, ακολουθώντας το συστηματικό κριτήριο. Αντίθετα, η λέξη *σέλφι* ενεργοποιεί ταυτόχρονα και το σημασιολογικό κριτήριο, καθώς το υπερώνυμο *φωτογραφία* είναι θηλυκό, αλλά και το φωνολογικό κριτήριο που συγκρούεται με το πρώτο μιας και το ληκτικό φώνημα -ι ειδικά στα άψυχα δάνεια, οδηγεί κατ' αναλογία σε ουδέτερο γένος (π.χ. *το ταξί, το χόμπι* κτλ.). Παρόλα αυτά, όπως αναφέρθηκε και στο τέλος της ενότητας 2.3 του δευτέρου κεφαλαίου, οι σημασιολογικοί παράγοντες τείνουν πολλές φορές να υπερισχύουν, όπως αναμένεται και στην περίπτωση αυτή. Η λέξη *νουμπ* από την άλλη μεριά παρουσιάζει ακόμα μεγαλύτερο ενδιαφέρον, εφόσον εδώ αναμένονται και τα τρία γένη, με το θηλυκό ίσως να μειονεκτεί στις επιλογές των συμμετεχόντων. Η πρόβλεψη αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι, σύμφωνα με το σημασιολογικό κριτήριο, η λέξη ως έμψυχη θα λάβει είτε αρσενικό είτε θηλυκό

γένος, ενώ ακολουθώντας το συστηματικό κριτήριο πιθανότερο είναι να λάβει ουδέτερο γένος, ως άψυχο δάνειο που λήγει σε σύμφωνο. Επομένως, και οι τρεις επιλογές απόδοσης γραμματικού γένους (ο/η/το) στη λέξη αυτή είναι αναμενόμενες.

Σύγκρουση κριτηρίων, αλλά μικρότερης έντασης παρατηρείται και στη λέξη *τιμ*, όπου οι σημασιολογικοί παράγοντες επιτάσσουν το θηλυκό γένος, ακολουθώντας τη λέξη *ομάδα*, λόγω του εννοιολογικού συσχετισμού. Αντίθετα, οι ενδο-συστηματικοί παράγοντες προωθούν το ουδέτερο γένος, λόγω της μορφολογίας της λέξης. Αναμένονται, λοιπόν, τόσο το θηλυκό όσο και του ουδέτερο γένος ως επιλογές των συμμετεχόντων. Η λέξη *κομπιούτερ* συνακόλουθα, αναμένεται να λάβει ουδέτερο γένος, σύμφωνα με τους συστηματικούς παράγοντες, με μικρή ωστόσο περίπτωση οι γηραιότεροι του δείγματος να επιλέξουν αρσενικό γένος, βάσει σημασιολογικού κριτηρίου, μιας και η λέξη *υπολογιστής* είναι αρσενικού γένους και είναι η μεταφραστική της αντιστοιχία.

Συνεχίζοντας, οι λέξεις *ινφλουένσερ* και *χάκερ* ακολουθώντας τη λογική που αναφέρθηκε και στις λέξεις *βλόγκερ* και *φόλοουερ*, ενεργοποιούν και το σημασιολογικό και το συστηματικό κριτήριο συνάμα. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι στην περίπτωση της λέξης *χάκερ* αναμένεται η επιλογή του αρσενικού γένους να είναι συχνότερη έως και απόλυτη, εφόσον υπάρχει μια ευρύτερη κοινωνική αντίληψη που συνδέει τον *χάκερ* με ανδρική κυρίως φιγούρα, καθιστώντας έτσι σχεδόν απίθανη την επιλογή του θηλυκού γένους, εν αντιθέσει με τις λέξεις *φόλοουερ*, *ινφλουένσερ* κτλ.

Ακόμα οι ψευδολέξεις *φλόστερ*, *μπλικ*, *σπολί* και *μπρίνα* αποτελούν τα γλωσσικά στοιχεία που είναι απαλλαγμένα από στοιχεία που μπορούν να ενεργοποιήσουν τη λεξική μνήμη και έτσι αναγκαστικά οδηγούν σε συστηματικά και φωνολογικά κριτήρια. Για τη λέξη *μπρίνα* αναμένεται σχεδόν αποκλειστικά η επιλογή γραμματικού γένους να είναι το θηλυκό, λόγω του ληκτικού φωνήματος -α. Αναφορικά με τη λέξη *μπλικ* αναμένεται να ενεργοποιηθούν οι συστηματικοί παράγοντες και να αποδοθεί ουδέτερο γένος. Παρόμοια, η λέξη *φλόστερ* αναμένεται να λάβει αρσενικό γένος κατ' αναλογία με τα έμψυχα *φόλοουερ*, *βλόγκερ* κτλ., επικαλούμενο το συστηματικό κριτήριο της κατάληξης -ερ. Τέλος, η λέξη *σπολί* ενεργοποιεί μόνο φωνολογικά κριτήρια, όμως, αναμένεται να διχάσει αναφορικά με το γένος, καθώς βασιζόμενοι σε απόδοση γένους κατ' αναλογία θα επιλέξουν είτε ουδέτερο (π.χ. *το ρελαντί*, *το ταξί*) είτε θηλυκό γένος (π.χ. *η σαντιγί*).

4.1.3 Άσκηση 3 – Ελεύθερη παραγωγή λόγου/πρότασης

Η άσκηση 3 έχει ως στόχο να αξιοποιήσει τέσσερις (4) δάνειες λέξεις: *γιουτιούμπερ* (δημιουργός περιεχομένου στο Youtube), *φλεξ* (επίδειξη υπεροχής), *σκιν* (εμφάνιση χαρακτήρα ή αντικειμένου σε βιντεοπαιχνίδι) και *φαν*, ώστε να εξετάσει την αυθόρμητη μορφολογική τους ενσωμάτωση μέσα σε αυθόρμητα δομημένο συντακτικό πλαίσιο. Αναφορικά με τη λέξη *γιουτιούμπερ* το αναμενόμενο είναι να παρατηρηθεί αμφιγενής απόδοση (ο/η), μιας και ενεργοποιούνται ταυτόχρονα σημασιολογικά κριτήρια (έμψυχο δάνειο) και συστηματικά (κατάληξη -ερ). Για τον δάνειο όρο *φλεξ* το πιθανότερο είναι να αποδοθεί ουδέτερο γένος με βάση το συστηματικό κριτήριο. Ωστόσο, λόγω της υψηλής παραγωγικής δυναμικής που παρουσιάζει είναι εξίσου πιθανό να χρησιμοποιηθεί από αρκετούς συμμετέχοντες είτε με τη μορφή ρήματος (*φλεξ-άρω*) είτε με τη μορφή περιφράσης (κάνω *φλεξ*).

Στη λέξη *σκιν* οι περισσότεροι συμμετέχοντες εκτιμάται ότι θα αποδώσουν ουδέτερο γένος, βασιζόμενοι στο συστηματικό κριτήριο, αφού η μορφή της λέξης παραπέμπει εύκολα σε αυτή την κατεύθυνση. Τέλος, η λέξη *φαν* αναμένεται να διχάσει τους συμμετέχοντες, καθώς παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ποικιλία αναμενόμενων αποκρίσεων: αρσενικό ή θηλυκό λόγω του έμψυχου χαρακτήρα της (σημασιολογικό κριτήριο), ουδέτερο λόγω του άψυχου περιεχομένου που μπορεί να λάβει (συστηματικό κριτήριο) και χρήση χωρίς άρθρο σε κατηγορηματικές δομές (π.χ. είμαι *φαν*).

Τα παραπάνω συνοψίζονται στον Πίνακα 10 του Παραρτήματος της εργασίας.

4.2 Ποσοτική ανάλυση των αποκρίσεων

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής ανάλυσης των απαντήσεων των δύο ομάδων που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Πιο αναλυτικά, των μαθητών των τάξεων Δ', Ε' και ΣΤ' Δημοτικού (ν=74) και των ενηλίκων φυσικών ομιλητών (ν=31) που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο της έρευνας. Η πορεία της ανάλυσης διαρθρώνεται ανά ομάδα και εντός κάθε ομάδας ανά κατηγορία λέξεων: αποπροσανατολιστικές λέξεις (distractors), δάνειες λέξεις και κατασκευασμένες ψευδολέξεις. Για την κωδικοποίηση των αποκρίσεων, οι τύποι του οριστικού και του αόριστου άρθρου, καθώς και οι αντωνυμίες που συναντήθηκαν ομαδοποιήθηκαν ανά γένος (ο/ένας/κάποιος = αρσενικό, η/μία/κάποια - θηλυκό, το/ένα/κάποιο = ουδέτερο), εφόσον

το ενδιαφέρον της συγκεκριμένης έρευνας εστιάζεται αποκλειστικά στην απόδοση του γραμματικού γένους από τον εκάστοτε συμμετέχοντα.

4.2.1 Αποκρίσεις μαθητών Δημοτικού

α. Αποπροσανατολιστικές λέξεις (distractors)

Οι αποπροσανατολιστικές λέξεις που επιλέχθηκαν ως λέξεις που είχαν σκοπό να αποσπάσουν την προσοχή των συμμετεχόντων από την κατανόηση του αντικειμένου της έρευνας (*σύνδεση, φωτογραφία, εφαρμογή, οθόνη, ποντίκι, κωδικός, μικρόφωνο*), αποδόθηκαν από τους μαθητές με απόλυτη ακρίβεια και συμφωνία αναφορικά με το γραμματικό τους γένος. Πιο αναλυτικά, και οι επτά λέξεις έλαβαν το αναμενόμενο γραμματικό γένος από τους συμμετέχοντες (100%), χωρίς να παρουσιάζονται αποκλίσεις. Τα αποτελέσματα αυτά καθιστούν σαφές ότι η μορφολογική και σημασιολογική επίγνωση των ελληνικών λέξεων από τους μαθητές είναι πλήρως ανεπτυγμένη στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα και ως εκ τούτου στο σύνολό τους οι μαθητές μπορούν να διαχειριστούν το γραμματικό γένος στη μητρική τους γλώσσα. Ταυτόχρονα, το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει και την εγκυρότητα του ερωτηματολογίου, λειτουργώντας ως δείκτης αξιοπιστίας.

β. Δάνειες λέξεις

Οι επιλογές των μαθητών, όπως αποτυπώθηκαν στα ερωτηματολόγια, αναδεικνύουν σαφή συστηματικότητα στην απόδοση γραμματικού γένους, η οποία με τη σειρά της υπογραμμίζει την αξιοποίηση των κριτηρίων απόδοσης γένους, όπως αναλύθηκαν στην ενότητα 2.3 του δεύτερου κεφαλαίου της παρούσας εργασίας. Συγκεκριμένα, στις άψυχες δάνειες λέξεις που προέρχονται από την Αγγλική και λήγουν σε σύμφωνο, παρατηρείται σαφής επικράτηση του ουδέτερου γένους, σύμφωνα με το συστηματικό κριτήριο: *απντέιτ* (96%), *μποτ* (93.3%), *κομπιούτερ* (98.7%), *βάιμπ* (93.3%), *μπαν* (88%), *λάιβ* (92%), *σκιλ* (90.7%) και *λαγκ* (81.3%). Τα ποσοστά αυτά φανερώνουν ότι οι μαθητές έχουν εσωτερικεύσει τον κανόνα του ασημάδευτου ουδέτερου γένους για τα άψυχα δάνεια, ακόμα και στην περίπτωση που αγνοούν τη σημασία των λέξεων.

Αναφορικά, με τις έμψυχες δάνειες λέξεις το σημασιολογικό κριτήριο που άπτεται του φυσικού γένους κυριαρχεί. Σύμφωνα με την ανάλυση των ερωτηματολογίων η λέξη *χάκερ* αποδόθηκε ως αρσενικό από το 96% των μαθητών, γεγονός που αποτυπώνει τόσο την ενεργοποίηση του συστηματικού κριτηρίου (κατάληξη -ερ), όσο και της στερεοτυπικής αντίληψης που συνδέει τη

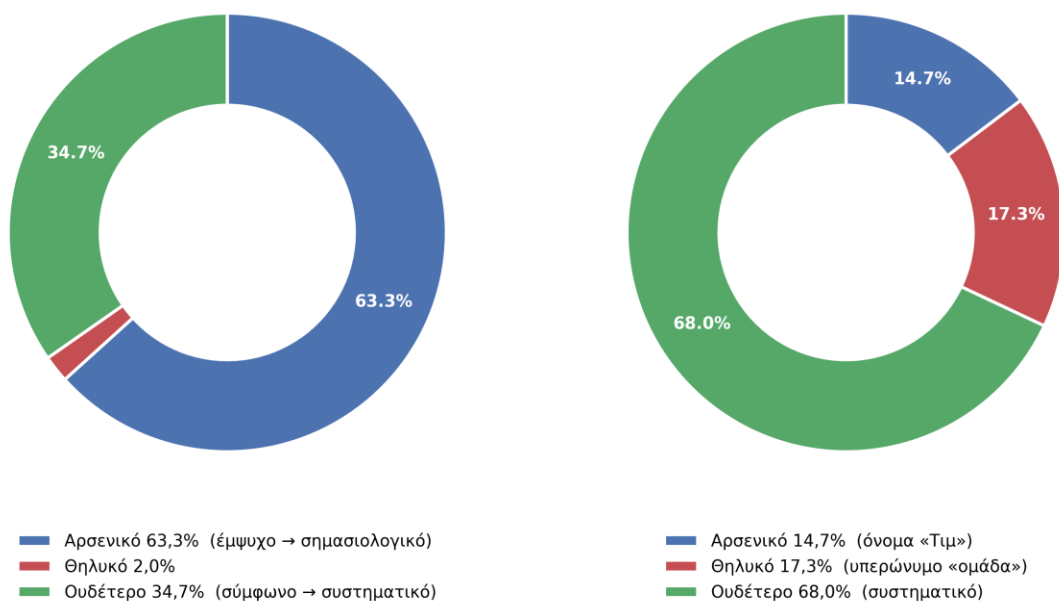
λέξη με αντρική φιγούρα. Η λέξη *φόλοουερ* χαρακτηρίστηκε ως αρσενικό από το 85.3% των μαθητών, ως θηλυκό από το 9.3% και ως ουδέτερο από το 5.3%. Από την άλλη, η λέξη *βλόγκερ* ορίστηκε ως αρσενικό από το 61.3%, με αξιοσημείωτο αριθμό μαθητών να επιλέγουν το ουδέτερο γένος (25.3%), καταδεικνύοντας ότι ένα ποσοστό των μαθητών είτε δεν αναγνωρίζει τον έμφυχο χαρακτήρα της λέξης είτε ότι παρασύρεται από συστηματικούς παράγοντες. Ενδιαφέρουσα είναι η περίπτωση της λέξης *ινφλουένσερ*, στην οποία το σύνολο των συμμετεχόντων απέδωσε κατά κύριο λόγο αρσενικό γένος (57.3%), με το θηλυκό να ακολουθεί σε ποσοστό 29.3% και το ουδέτερο να αποδίδεται σε μικρότερο βαθμό, μόλις 8%. Αξίζει να αναφερθούμε στη διαφοροποίηση που παρατηρείται ανάμεσα στο γένος που απέδωσαν τα αγόρια (αρσενικό 81%) και σε αυτό που επέλεξαν τα κορίτσια (51.5%). Το γεγονός αυτό οφείλεται μάλλον σε κοινωνιογλωσσικά κριτήρια, εφόσον δεν ενεργοποιήθηκε στην προκειμένη περίπτωση κάποιο διαφορετικό κριτήριο απόδοσης γένους, αλλά αντίθετα η επιλογή οφείλεται σε πιθανή ταύτιση της λέξης με ανδρικές ή γυναικείες φιγούρες από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή του διαδικτύου εν γένει.

Ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η λέξη *νουμπ* (όρος αργκό που δηλώνει τον αρχάριο ή άπειρο χρήστη, κυρίως σε βιντεοπαιχνίδια), όπου παρατηρείται σύγκρουση σημασιολογικού και συστηματικού κριτηρίου, αφού το 63.3% των μαθητών απέδωσε αρσενικό γένος στη λέξη βασιζόμενοι στην έμφυχη ιδιότητα της λέξης, ενώ το 34.7% επέλεξε το ουδέτερο γένος, θεωρώντας το ως άψυχο δάνειο (+ λήγει σε σύμφωνο) [Εικόνα 1]. Η απόκλιση αυτή υποδηλώνει ότι η λέξη ενεργοποιεί αμφίσημες ενδείξεις γένους. Παρόμοια και η λέξη *πλέιλιστ* αποτυπώνει τη σύγκρουση δύο κριτηρίων (σημασιολογικού και συστηματικού) μιας και το 52% των μαθητών απέδωσε ουδέτερο γένος, ενεργοποιώντας το συστηματικό κριτήριο με το 36% να αποδίδει θηλυκό γένος, λόγω του σημασιολογικού υπερώνυμου “*λίστα*”. Παρόλα αυτά αν εξετάσουμε τις απαντήσεις ανά τάξη διαπιστώνεται αναπτυξιακή εξέλιξη, αφού οι μαθητές της Δ’ τάξης επέλεξαν το ουδέτερο κατά 61.5% και θηλυκό μόλις κατά 15.4%, ενώ αντίθετα στους μαθητές της ΣΤ’ παρουσιάζεται αντιστροφή της αναλογίας με το θηλυκό να υπερισχύει με 56.7% και το ουδέτερο να υποχωρεί με 36.7%. Τα δεδομένα αυτά υπογραμμίζουν ότι η ενεργοποίηση του σημασιολογικού κριτηρίου μέσω υπερώνυμων αναπτύσσεται σταδιακά και αναλογικά με την ηλικία.

Επιπλέον η λέξη *τιμ* παρουσιάζει ρευστότητα ως προς την απόδοση γένους, εφόσον παρατηρείται διάσπαση του δείγματος των μαθητών σε τρεις τάσεις: ουδέτερο γένος 68%, θηλυκό 17.3% και αρσενικό 14.7% [Εικόνα 1]. Τα στοιχεία αυτά αντικατοπτρίζουν τη σύγκρουση του συστηματικού (ουδέτερο) με το σημασιολογικό κριτήριο μέσω του υπερώνυμου *ομάδα*, ενώ η μη αναμενόμενη απόδοση του αρσενικού γένους θα μπορούσε ενδεχομένως να ερμηνευτεί ως αποτέλεσμα της ταύτισης της λέξης με το αντρικό όνομα *Τιμ* (μορφολογική και φωνολογική ταύτιση), χωρίς βέβαια αυτό να προκύπτει άμεσα από τα δεδομένα της έρευνας. Τέλος, στη λέξη *σέλφι* παρατηρήθηκε μικρής έντασης σύγκρουση κριτηρίων (σημασιολογικού και φωνολογικού), μιας και οι περισσότεροι μαθητές (81.3%) απέδωσαν θηλυκό γένος βασιζόμενοι στο σημασιολογικό κριτήριο μέσω του υπερώνυμου *φωτογραφία*, ενώ το 18.7% των μαθητών ενεργοποιώντας το φωνολογικό κριτήριο απέδωσε ουδέτερο γένος στη λέξη. Τα ευρήματα της έρευνας που παρουσιάστηκαν παραπάνω αποτελούν ένδειξη ότι ο μηχανισμός του εννοιολογικού συσχετισμού, δηλαδή η απόδοση γένους σε μια δάνεια λέξη με βάση το γένος μιας σημασιολογικά συγγενικής της λέξης, φαίνεται να είναι ήδη ενεργοποιημένος στους μαθητές, από τις μικρές μάλιστα ηλικίες του Δημοτικού.

Λέξεις όπου ενεργοποιούνται και τα τρία γένη — Αποκρίσεις μαθητών (n=74)

«νουμπ» — έμψυχο που λήγει σε σύμφωνο «τιμ» — σύγκρουση συστηματικού & σημασιολογικού

Εικόνα 1: Λέξεις όπου ενεργοποιούνται και τα τρία γένη (νουμπ/τιμ)

Κατόπιν, στην ελεύθερη παραγωγή προτάσεων παρατηρήθηκε ότι η λέξη *γιουτιούμπερ* έλαβε αρσενικό γένος σε ποσοστό 76% από τους μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα και θηλυκό γένος μόλις 8%, ενεργοποιώντας σημασιολογικά κριτήρια. Σημαντικό εύρημα αποτελεί η τάση των αγοριών να αποδίδουν το αρσενικό γένος σε μεγάλο ποσοστό (81%) στη συγκεκριμένη λέξη, όπως και τα κορίτσια, τα οποία επίσης το επιλέγουν, αλλά σε μικρότερο ποσοστό (69.7%). Το γεγονός ερμηνεύεται ίσως από τα διαφορετικά βιώματα των μαθητών, μιας και τα αγόρια παρακολουθούν συχνότερα άντρες δημιουργούς περιεχομένου, ενώ τα κορίτσια γυναίκες. Ωστόσο, το αρσενικό γένος λειτουργεί στα έμψυχα ως ασημάδευτο γένος, γεγονός που επαληθεύεται στη συγκεκριμένη περίπτωση, αφού αποτελεί τον γενικευτικό όρο αναφοράς. Η λέξη *φλεξ* επιβεβαίωσε την παραγωγική της δυναμική, αφού η πλειονότητα των μαθητών τη χρησιμοποίησε παραγωγικά ως ρήμα (28%), με τη μορφή *φλεξάρω*, αλλά και ως ρηματική περίφραση χωρίς άρθρο (25.3%) με τη μορφή *κάνω φλεξ*. Αντίθετα, μόλις το 21.3% των μαθητών μεταχειρίστηκε τη λέξη ως ουσιαστικό αποδίδοντας της ουδέτερο άρθρο. Αποτελεί μια από τις λέξεις που οι μαθητές δήλωσαν άγνοια σημασίας (6.7%), την οποία εξέφρασαν ρητά στην απάντησή τους, μέσω της φράσης “δε γνωρίζω τι σημαίνει”, αντί να δημιουργήσουν μια λειτουργική πρόταση [Εικόνα 2].

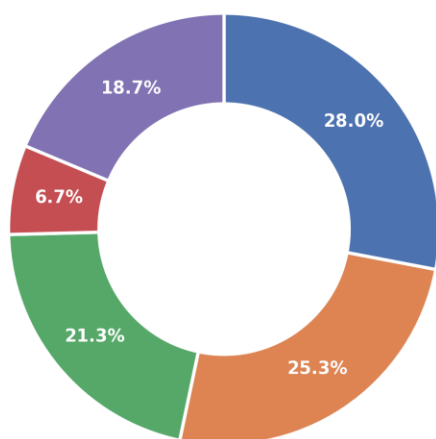
Από την άλλη, το γένος της λέξη *σκιν* αποδόθηκε σχεδόν απόλυτα από τους μαθητές ως ουδέτερο (86.7%), αποτέλεσμα που αιτιολογείται πλήρως από την ενεργοποίηση των συστηματικών παραγόντων. Ακόμα η λέξη συνδέθηκε σχεδόν αποκλειστικά με βιντεοπαιχνίδια, με μόλις το 6.7% των παιδιών να δηλώνει άγνοια σημασίας. Τέλος, οι μαθητές απέδωσαν στη λέξη *φαν* ρητά αρσενικό γένος κατά 25.3% και θηλυκό κατά 6.7%, ενεργοποιώντας σημασιολογικούς παράγοντες (έμψυχο δάνειο). Χρησιμοποιήθηκε, όμως σε μεγάλο ποσοστό σε κατηγορηματική θέση χωρίς κάποιον δείκτη γένους (20%) ή σε πληθυντικό αριθμό (26.6%), υποδηλώνοντας πιθανώς την εγγενή αμφισημία της λέξης, η οποία της επιτρέπει να χρησιμοποιείται σε πολλά συντακτικά περιβάλλοντα χωρίς μορφολογική διαφοροποίηση [Εικόνα 2].

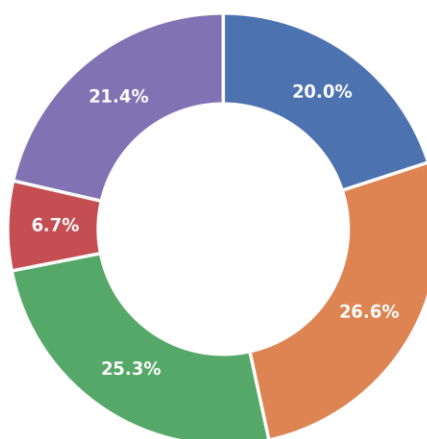
Παραγωγική & συντακτική αξιοποίηση δάνειων λέξεων — Άσκηση 3, μαθητές (n=74)

«φλεξ» — υψηλή παραγωγική δυναμική

«φαν» — ποικιλία συντακτικών χρήσεων

■ Ρήμα «φλεξάρω» — 28,0%
 ■ Περίφραση «κάνω φλεξ» — 25,3%
 ■ Ουσιαστικό (ουδέτερο) — 21,3%
 ■ Άγνοια σημασίας — 6,7%
 ■ Άλλη χρήση — 18,7%

■ Χωρίς άρθρο (κατηγορηματικά) — 20,0%
 ■ Πληθυντικός — 26,6%
 ■ Αρσενικό — 25,3%
 ■ Θηλυκό — 6,7%
 ■ Άλλη χρήση — 21,4%

Εικόνα 2: Παραγωγική και συντακτική αξιοποίηση δάνειων λέξεων - Άσκηση 3 (φλεξ/φαν).

γ. Ψευδολέξεις

Οι ψευδολέξεις αποτελούν κατασκευασμένες από την ερευνήτρια λέξεις, χωρίς λεξική υπόσταση, που έχουν ως απώτερο σκοπό να αναγκάσουν τους συμμετέχοντες στην έρευνα να βασιστούν για την απόδοση γραμματικού γένους αποκλειστικά σε συστηματικά ή/και φωνολογικά κριτήρια, ενεργοποιώντας τους εσωτερικούς μηχανισμούς απόδοσης γένους.

Στη λέξη *μπρίνα* παρατηρείται ότι κυριαρχεί το θηλυκό γένος (88% των μαθητών), όπως αναμενόταν λόγω της κατάληξης -α, η οποία λειτουργεί ως ισχυρός φωνολογικός δείκτης θηλυκού γένους, ακόμα και σε άγνωστες λέξεις. Από την άλλη, η λέξη *μπλικ* προσδιορίστηκε ως ουδέτερο από την πλειονότητα των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα (86.7%), θέτοντας σε λειτουργία το συστηματικό κριτήριο για λέξεις που λήγουν σε σύμφωνο. Στον αντίποδα, η λέξη *σπολί* χαρακτηρίστηκε από αμφισημία γένους στις επιλογές των συμμετεχόντων μαθητών λόγω του ληκτικού -ι, με το ουδέτερο να κυριαρχεί ως επιλογή με 78.7%, ενώ το θηλυκό να επιλέγεται μόνο από το 21.3% των μαθητών, κάτι που θα μπορούσε ενδεχομένως να ερμηνευθεί ως αναλογία με άλλα δάνεια σε -ι που έχουν παγιωθεί ο θηλυκά (π.χ. *η κομεντί*).

Το πλέον, όμως, αξιοσημείωτο εύρημα είναι η σχεδόν η ισομερή κατανομή απόδοση γένους στη λέξη *φλόστερ*, όπου οι μαθητές επέλεξαν κατά 48% το αρσενικό λαμβάνοντας υπόψη συστηματικούς παράγοντες (κατάληξη -ερ, κατ' αναλογία με έμψυχα όπως *φόλοουερ*) και κατά 42.7% το ουδέτερο ενεργοποιώντας ενδο-συστηματικούς παράγοντες (άψυχα δάνεια που λήγουν σε σύμφωνο). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μαθητές της Δ' τάξης κλίνουν προς το αρσενικό (57.7%), ενώ της Στ' προς το ουδέτερο (50%), υποδηλώνοντας την επίδραση του παράγοντα της ηλικίας αναφορικά με την παγίωση των συστηματικών κριτηρίων κατά την απόδοση γένους.

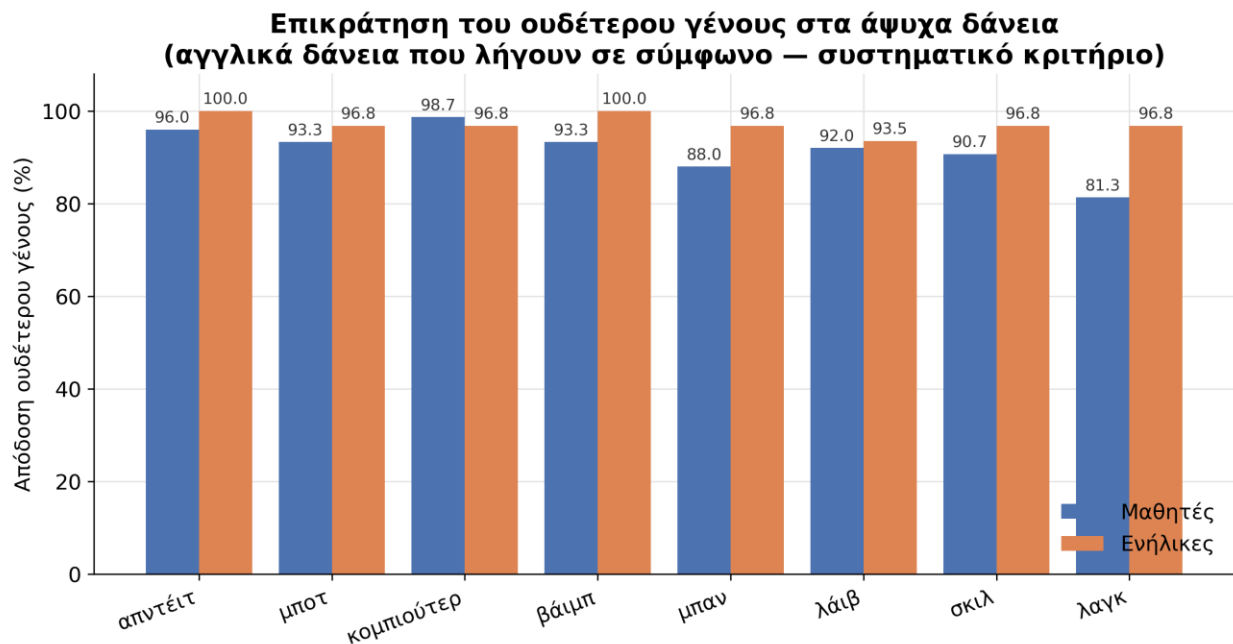
4.2.2 Αποκρίσεις ενηλίκων

α. Αποπροσανατολιστικές λέξεις (distractors)

Όπως παρατηρήθηκε και την ομάδα των μαθητών, οι ενήλικες φυσικοί ομιλητές απέδωσαν στις ελληνικές λέξεις τα αντίστοιχά τους γένη με απόλυτη ακρίβεια και συμφωνία (100%). Όλες οι ελληνικές λέξεις, που χρησιμοποιήθηκαν για να αποτρέψουν τους συμμετέχοντες να ανακαλύψουν το σκοπό της έρευνας, έλαβαν το αναμενόμενο γένος, χωρίς καμία απόκλιση.

β. Δάνειες λέξεις

Η ομάδα των ενηλίκων παρουσίασε σε γενικές γραμμές μεγαλύτερη σύγκλιση ως προς τις επιλογές τους στην απόδοση του γραμματικού γένους σε σχέση με τους μαθητές, και μάλιστα με υψηλότερα ποσοστά στο αναμενόμενο γένος στην πλειονότητα των λέξεων. Πιο αναλυτικά, για τις άψυχες δάνειες λέξεις το ουδέτερο γένος επικράτησε σημειώνοντας υψηλότερα ποσοστά από αυτά που παρατηρήθηκαν στους μαθητές: *απντίετ* (100%), *βάιμπ* (100%), *σκιλ* (96.8%), *μποτ* (96.8%), *κομπιούτερ* (96.8%), *μπαν* (96.8%), *λαγκ* (96.8%) και *λάιβ* (93.5%). Τα δεδομένα αυτά καθιστούν σαφές ότι η ομάδα των ενηλίκων εφαρμόζει με μεγαλύτερη συνέπεια το συστηματικό κριτήριο. Στους έμψυχους δάνειους όρους, η λέξη *χάκερ* έλαβε αρσενικό γένος από το 90.3% των ενηλίκων και η λέξη *φόλοουερ* αντίστοιχα σε ποσοστό 80.6%. Στη λέξη *βλόγκερ* παρατηρείται μια διαφοροποίηση από τους μαθητές μιας και ενώ το αρσενικό γένος αποδόθηκε με από τους ενήλικες σε υψηλά ποσοστά (64.5%), το ποσοστό του θηλυκού γένους είναι αισθητά υψηλότερο από το αντίστοιχο των μαθητών (29% έναντι 13.3%). Αυτό συμβαίνει διότι οι ενήλικες αναγνωρίζουν ευκολότερα τον έμψυχο χαρακτήρα του δάνειου όρου, ενώ οι μαθητές τείνουν να παρασύρονται από συστηματικούς παράγοντες [Εικόνα 3].

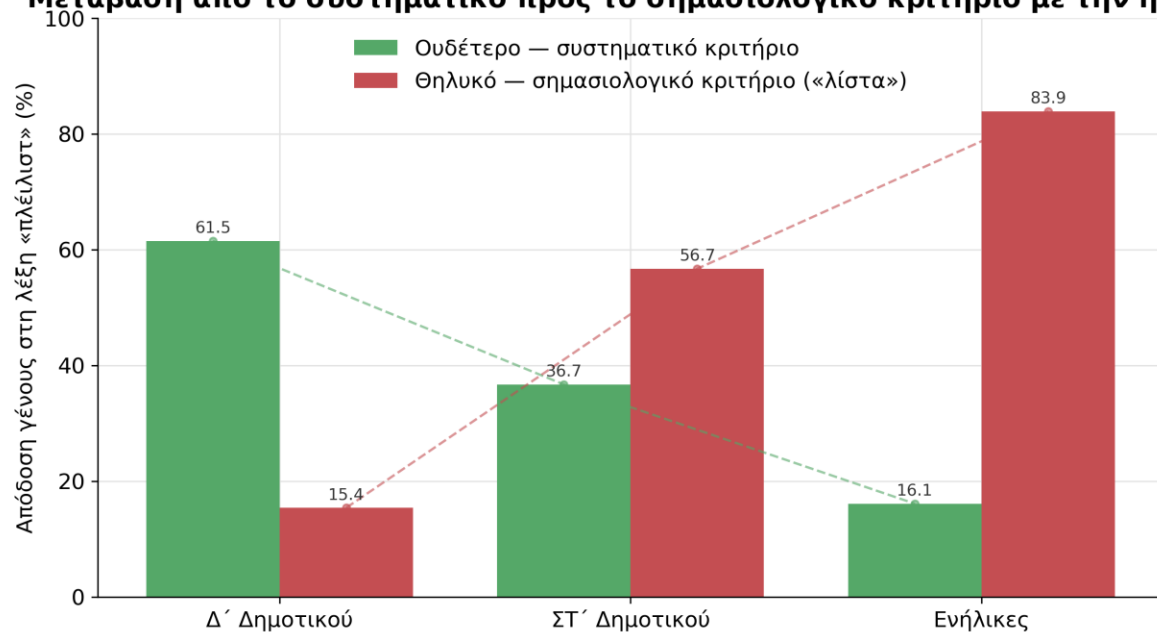

Πηγή: εμπειρική έρευνα — Μαθητές (n=74), Ενήλικες (n=31)

Εικόνα 3: Επικράτηση του ουδέτερου γένους στα άψυχα δάνεια

Ακολούθως, διαπιστώνεται ότι η λέξη *ινφλουένσερ*, όπως συνέβη και στην περίπτωση των μαθητών, αποτελεί μια λέξη που δίχασε αναφορικά με το γένος που της αποδόθηκε. Το 58.1% των ενηλίκων επέλεξε το αρσενικό γένος, ενώ το θηλυκό κινήθηκε επίσης σε υψηλά επίπεδα με 41.9% των συμμετεχόντων να το προτιμά, εν αντιθέσει με το χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών (29.3%). Υποδηλώνεται, κατά αυτό τον τρόπο, η ικανότητα των ενηλίκων να εντοπίζουν συχνότερα τον αμφιγενή χαρακτήρα της λέξης ως έμψυχου όρου. Σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ μαθητών και ενηλίκων εντοπίζεται και στη λέξη *πλείλιστ* όπου οι ενήλικες αποδίδουν θηλυκό γένος σε ποσοστό 83.9% έναντι του 36% των μαθητών [Εικόνα 4]. Η απόκλιση αυτή φανερώνει τη μεγαλύτερη ευκολία των ενηλίκων να ενεργοποιούν το σημασιολογικό κριτήριο μέσω υπερώνυμου, συγκριτικά με τους μαθητές, στους οποίους η διαδικασία αυτή δεν έχει ακόμα σταθεροποιηθεί. Τέλος, αναφορικά με τη λέξη *σέλφι* οι ενήλικες απέδωσαν θηλυκό γένος σε μεγαλύτερο ποσοστό από τους μαθητές (93.8% έναντι 81.3%), αποδεικνύοντας την ευκολότερη ενεργοποίηση του σημασιολογικού κριτηρίου μέσω υπερώνυμων, συγκριτικά με τους μαθητές, ακόμα και όταν το ληκτικό φώνημα (-ι) δημιουργία αμφισημία γένους.

**Αναπτυξιακή εξέλιξη της ιεράρχησης των κριτηρίων
Μετάβαση από το συστηματικό προς το σημασιολογικό κριτήριο με την ηλικία**

Πηγή: εμπειρική έρευνα — λέξη «πλέιλιστ» (σύγκριση κριτηρίων)

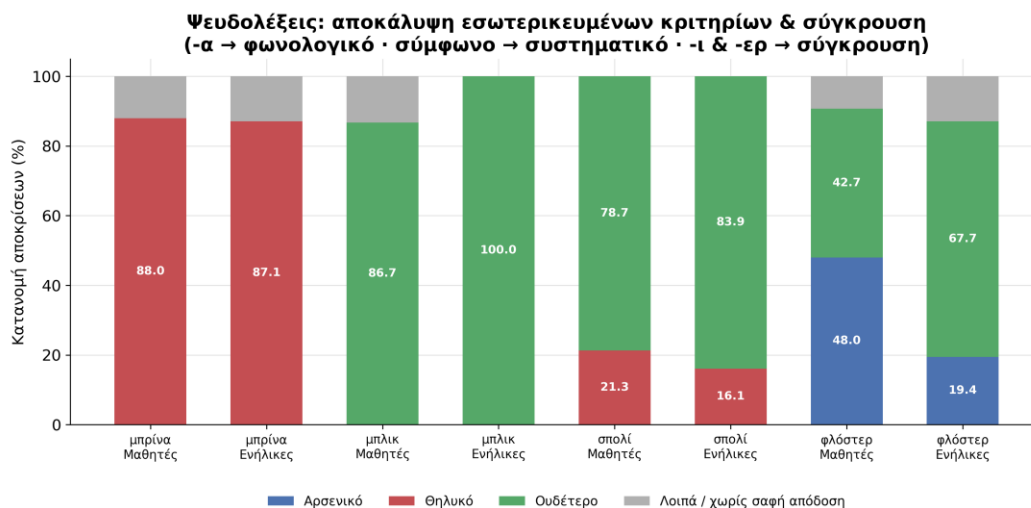
Εικόνα 4: Αναπτυξιακή εξέλιξη της διαβάθμισης των κριτηρίων (πλέιλιστ)

Στην ελεύθερη παραγωγή προτάσεων οι ενήλικες διαφοροποιήθηκαν σημαντικά από τους μαθητές σε ορισμένα επίπεδα. Συγκεκριμένα, οι ενήλικες απέδωσαν στη λέξη *γιουτιούμπερ* αρσενικό γένος σε ποσοστό 64.5% και θηλυκό γένος 19.4%, συγκλίνοντας σχεδόν απόλυτα με την απόδοση έμψυχου χαρακτήρα στη δάνεια λέξη με τους μαθητές, αλλά με σημαντική διαφοροποίηση στο ποσοστό του θηλυκού γένους, όπου στους ενήλικες αποτυπώθηκε παραπάνω από το διπλάσιο ποσοστό (19.4%). Επιπλέον, στη λέξη *φλεξ* διαπιστώθηκε η παραγωγική δύναμη της λέξης, όπως και στα ερωτηματολόγια των μαθητών. Για την ακρίβεια, αξιοποιήθηκε σχεδόν από τους μισούς ενήλικες (41.9%) σε περίφραση (*κάνω φλεξ*) ενώ το 9.7% των ενηλίκων χρησιμοποίησε τη λέξη παραγωγικά ως ρήμα (*φλρξάρω*). Ουδέτερο γένος αποδόθηκε από το 22.6%, ενώ το 12,9% των ενηλίκων δήλωσε άγνοια σημασίας, ποσοστό σχεδόν διπλάσιο από το αντίστοιχο των μαθητών (6.7%). Ενδιαφέρουσα περίπτωση αποτελεί η λέξη *σκιν* η οποία κατηγοριοποιήθηκε αυθόρμητα από τους ενήλικες συμμετέχοντες ως ουδέτερη στο γένος (67.7%). Ωστόσο, σε αντίθεση με τους μαθητές, ορισμένοι ενήλικες απέδωσαν θηλυκό γένος (12.9%) συνδέοντας τη λέξη με τη ρουτίνα περιποίησης τους δέρματος (*skincare*) και την κατά λέξη μετάφρασή της (=δέρμα). Σημαντικό, επίσης, εύρημα συνιστά η δήλωση άγνοιας από ένα περιορισμένο ποσοστό συμμετεχόντων (3.2%), στοιχείο που απουσίαζε από τα ερωτηματολόγια των μαθητών. Τέλος, η λέξη *φαν*

χρησιμοποιήθηκε χωρίς άρθρο σε κατηγορηματική θέση σε ποσοστό 45.2%, ποσοστό σαφώς μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των μαθητών (20%), φανερώνοντας ότι η κατηγορηματική δομή κυριαρχεί στον λόγο των ενηλίκων.

γ. Ψευδολέξεις

Οι ενήλικες παρατηρείται ότι συγκλίνουν και σε αυτή την κατηγορία λέξεων μεταξύ τους, συγκριτικά με τους μαθητές. Ειδικότερα, στη λέξη *μπρίνα* αποδόθηκε θηλυκό γένος σε ποσοστό 87.1%, παρόμοιο με τους μαθητές (88%), ενώ στη λέξη *μπλικ* ουδέτερο γένος με απόλυτη ταύτιση μεταξύ των συμμετεχόντων (100%), έναντι 86.7% των μαθητών. Εν συνεχεία, η λέξη *σπολί* θεωρήθηκε ουδέτερου γένους από τους περισσότερους συμμετέχοντες (83.9%), με το θηλυκό να συγκεντρώνει μόλις το 16.1% του δείγματος. Τα ποσοστά αυτά είναι παρόμοια με εκείνα των μαθητών καταδεικνύοντας την αμφισημία του ληκτικού φωνήματος (-ι) και για τις δύο ομάδες. Τέλος, η λέξη *φλόστερ* παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, μιας και η ομάδα των ενηλίκων επέλεξε το ουδέτερο γένος σε ποσοστό 67.7%, και το αρσενικό σε ποσοστό 19.4%, σε αντίθεση με τους μαθητές όπου παρουσιάστηκε σχεδόν ισομερής κατανομή (ουδέτερο 42.7%, αρσενικό 48%). Παρατηρείται, λοιπόν, ότι οι ενήλικες εφαρμόζουν τον ενδο-συστηματικό κανόνα, που οδηγεί στην απόδοση ουδέτερου γένους ως συνέπεια του άψυχου δανείου και του ληκτικού συμφώνου, παρά τη μορφολογική ένδειξη της κατάληξης -ερ, από την οποία οι μαθητές φαίνεται να επηρεάζονται εντονότερα [Εικόνα 5].

Πηγή: εμπειρική έρευνα — Μαθητές (n=74), Ενήλικες (n=31)

Εικόνα 5: Ψευδολέξεις: αποκάλυψη εσωτερικευμένων κριτηρίων & σύγκρουση

4.3 Ερμηνεία των ευρημάτων και συζήτηση

Τα πορίσματα που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη υποενότητα ως αποτέλεσμα της κατά κύριο λόγο ποσοτικής ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε, αναδεικνύουν μια σειρά από συστηματικές τάσεις, οι οποίες αντανακλούν τα κριτήρια απόδοσης γραμματικών γένους, τα οποία αναλύθηκαν εκτενώς στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας. Στο σημείο αυτό της εργασίας επιχειρείται η ερμηνεία των αποτελεσμάτων της έρευνας που εκπονήθηκε, αναφορικά με τα ερευνητικά ερωτήματα που έχουν τεθεί, μέσω της σύγκρισης των δύο ομάδων συμμετεχόντων (μαθητών και ενηλίκων).

Κυρίαρχες τάσεις στην απόδοση γραμματικού γένους

Το βασικότερο και ισχυρότερο πόρισμα της παρούσας έρευνας είναι η επικράτηση του ουδέτερου γένους στα άψυχα δάνεια που λήγουν σε σύμφωνο, τόσο από τους μαθητές, όσο και από τους ενήλικες. Οι λέξεις που μελετήθηκαν όπως: *απντέιτ, βάιμπ, λάιβ, σκιλ απ, λουτ* κτλ. στη συντριπτική τους πλειονότητα κατηγοριοποιήθηκαν στο ουδέτερο γένος και στις δύο ομάδες, επιβεβαιώνοντας ότι το ουδέτερο γένος στην Ελληνική λειτουργεί για τα άψυχα αγγλικά ως ασημάδευτο (Χριστοφίδου, 2003:122). Το πόρισμα αυτό είναι σημαντικό, διότι επαληθεύεται ακόμα και όταν οι μαθητές δεν γνωρίζουν τη σημασία μιας λέξης και δρουν αυθόρμητα. Γίνεται, λοιπόν, σαφές ότι η ενεργοποίηση του συστηματικού κριτηρίου είναι σε τέτοιο βαθμό εσωτερικευμένη, ώστε μπορεί να κινητοποιηθεί χωρίς να μεσολαβήσουν οι σημασιολογικοί παράγοντες.

Διαβάθμιση των κριτηρίων απόδοσης γένους

Βασικό ερευνητικό ερώτημα της παρούσας εργασίας αποτελεί η διαβάθμιση των κριτηρίων απόδοσης γραμματικού γένους που αξιοποιούν οι συμμετέχοντες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας που διενεργήθηκε, η διαβάθμιση αυτή δεν είναι σταθερή, αλλά πολύ περισσότερο εξαρτάται από παράγοντες, όπως η ηλικία των συμμετεχόντων, αλλά και τα γνωρίσματα της ίδιας της λέξης.

Πιο αναλυτικά, για τα έμψυχα δάνεια, κυρίαρχο αποτυπώνεται το σημασιολογικό κριτήριο, δηλαδή η επικράτηση του φυσικού γένους, ως απόρροια της αναγνώρισης του έμψυχου χαρακτήρα της λέξης, τάση που εντοπίζεται πιο συχνά στους ενήλικες. Συνακόλουθα, οι λέξεις: *φόλοουερ,*

χάκερ και *βλόγκερ* έλαβαν αρσενικό γένος σε υψηλά ποσοστά αποδεικνύοντας ότι αναγνωρίζεται ο έμφυτος χαρακτήρας του δάνειου όρου, αλλά συνάμα προκρίνεται και η χρήση του αρσενικού ως ασημάδευτου γένους για τα έμφυχα ανθρώπινα (Χριστοφίδου, 2003:120-121). Αξίζει να αναφερθεί η περίπτωση της λέξης *ινφλουένσερ* όπου η επιλογή του γένους, ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια, επηρεάστηκε από κοινωνιογλωσσικούς παράγοντες, γεγονός που συνάδει με τη γενικότερη θέση του Holmes (2022) ότι η γλωσσική συμπεριφορά διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό από κοινωνικούς παράγοντες, κι όχι αποκλειστικά γλωσσολογικούς. Διαπιστώνουμε έτσι, ότι η απόδοση του γραμματικού γένους δεν αποτελεί μια καθαρά γλωσσολογική διαδικασία. Διαπιστώνεται τοιουτοτρόπως ότι η απόδοση γένους ξεπερνά τα όρια της μορφολογικής διαδικασίας και έγκειται και σε κοινωνικούς παράγοντες αναπαράστασης της πραγματικότητας των ίδιων των ομιλητών.

Εξίσου σημαντικό αναδείχθηκε και το συστηματικό κριτήριο, μέσω της κατάληξης, ειδικά όταν δεν υπήρχε κάποιος άλλος δείκτης αναγνώρισης της σημασίας. Στις λέξεις: *φόλοουερ*, *βλόγκερ*, *ινφλουένσερ*, αλλά και στην ψευδολέξη *φλόστερ* η κατάληξη -ερ συνηγόρησε στην επιλογή του αρσενικού γένους, κατ' αναλογία με άλλους δάνειους όρους που έχουν καθιερωθεί στο ελληνικό λεξιλόγιο και έχουν παρόμοια μορφολογική δομή. Σύμφωνα, μάλιστα με τον Corbett (1991:71-74), η κατάληξη μιας δάνειας λέξης είναι ισχυρός παράγοντας ταξινόμησής της σε κάποιο από τα τρία γένη. Παρόμοια ισχυρό αναδείχθηκε και το φωνολογικό κριτήριο του ληκτικού φωνήματος, όπως φάνηκε στις ψευδολέξεις που κατασκευάστηκαν (*σπολί*, *μπρίνα*). Η λέξη *μπρίνα* οδήγησε τους συμμετέχοντες στην επιλογή του θηλυκού γένους σχεδόν ομόφωνα, φανερώνοντας την ισχύ του δείκτη -α. Αντίθετα, στην περίπτωση της λέξης *σπολί* το ληκτικό -ι αποδείχθηκε πιο αμφίσημο, οδηγώντας σε διχασμό απαντήσεων ανάμεσα στο θηλυκό και το ουδέτερο γένος.

Υπήρξαν και αρκετά σημεία όπου τα κριτήρια απόδοσης γένους συγκρούστηκαν, όπως στην περίπτωση τη λέξης *πλείλιστ*, όπου το συστηματικό κριτήριο οδηγούσε σε ουδέτερο γένος, λόγω του άψυχου χαρακτήρα της λέξης και του ληκτικού συμφώνου, αλλά ο σημασιολογικός δείκτης όριζε θηλυκό, μέσω του υπερώνυμου “λίστα”. Οι ενήλικες σε αυτή την περίπτωση οδηγήθηκαν στην απόδοση θηλυκού γένους, ακολουθώντας το σημασιολογικό κριτήριο, ενώ πάνω από τους μισούς μαθητές θεώρησαν κατάλληλο το ουδέτερο γένος, με αναπτυξιακή κλιμάκωση μάλιστα ανά τάξη. Το εύρημα αυτό απαντά στη διαπίστωση ότι ο μηχανισμός του εννοιολογικού συσχετισμού

απαιτεί υψηλό γνωστικό επίπεδο που ενισχύεται μέσω της γλωσσικής εμπειρίας και κατ' επέκταση της ηλικίας (Μακρή, Κουτσούκος, & Ανδρέου, 2013).

Η επίδραση της μνήμης: δάνειες λέξεις και ψευδολέξεις

Το τρίτο ερευνητικό ερώτημα αφορά τη σύγκριση της απόδοσης γένους μεταξύ των δάνειων όρων και των κατασκευασμένων ψευδολέξεων. Τα αποτελέσματα της έρευνας αποτυπώνουν το γεγονός ότι η εξοικείωση με συγκεκριμένες δάνειες λέξεις ή παρόμοιες μορφολογικά και φωνολογικά, εξασφαλίζουν μια συνέπεια στην απόδοση του γραμματικού γένους από το δείγμα. Παρόλα αυτά το δεδομένο αυτό δε δύναται να επηρεάσει δραματικά τη διαβάθμιση των κριτηρίων απόδοσης γένους. Οι ψευδολέξεις φαίνεται να έχουν την ικανότητα να αποκαλύπτουν τους εσωτερικευμένους μηχανισμούς απόδοσης γένους των ομιλητών, αφού οι τελευταίοι βασίζονται μόνο σε συστηματικούς και φωνολογικούς παράγοντες ελλείψει σημασιολογικών για να αποδώσουν γραμματικό γένος. Η σχεδόν απόλυτη συμφωνία των δύο ομάδων που συμμετείχαν στην έρευνα αν αποδώσουν παραδείγματος χάρη, θηλυκό γένος στη λέξη *μπρίνα* και ουδέτερο στη λέξη *μπλικ* υπογραμμίζει ότι οι φωνολογικοί και συστηματικοί παράγοντες αντίστοιχα μπορούν να λειτουργήσουν ως κοινός γλωσσικός κανόνας, ανεξαρτήτως ηλικίας και γλωσσικής εμπειρίας. Αντίστοιχα, η αμφισημία στη λέξη *σπολί*, μιας και το ληκτικό φώνημα *-ι* μπορεί να οδηγήσει αφενός στο θηλυκό γένος (*κομεντί*) και αφετέρου στο ουδέτερο (*σασί*), επιβεβαιώνει τη θέση ότι το ληκτικό φώνημα μπορεί να λειτουργήσει συγκρουσιακά και να οδηγήσει σε γλωσσική ποικιλία (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Χειλά-Μαρκοπούλου, 2003:16-19). Ακόμα, η χρήση της ψευδολέξης *φλόστερ* ανέδειξε την τάση των ενηλίκων να προτιμούν τους συστηματικούς παράγοντες (άψυχο + ληκτικό σύμφωνο) από το μορφολογικό πρότυπο της κατάληξης *-ερ*, το οποίο επέλεξαν να ακολουθήσουν κατ' αναλογία με άλλες παρόμοιες λέξεις οι μαθητές, αποδίδοντας αρσενικό γένος κατά μεγαλύτερο ποσοστό. Αυτό διόλου τυχαίο δεν είναι αφού σύμφωνα με τη βιβλιογραφία με την ηλικία και τη γλωσσική εμπειρία το συστηματικό κριτήριο παγιώνεται.

Συγκριτική αποτελεσμάτων μαθητών και ενηλίκων

Το τελευταίο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας εργασίας αφορά τις πιθανές διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων που συμμετείχαν στην έρευνα. Σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν και αναλύθηκαν, οι ενήλικες εφαρμόζουν τα κριτήρια απόδοσης γραμματικού γένους με μεγαλύτερη σταθερότητα και συνέπεια. Οι ενήλικες σε περιπτώσεις αμφισημίας ή σύγκρουσης κριτηρίων

ενεργοποιούν το σημασιολογικό κριτήριο μέσω υπερώνυμων ή εννοιολογικής αναλογίας, βασιζόμενοι στη γλωσσική τους εμπειρία. Αντίθετα, οι μαθητές προκρίνουν την επιλογή του συστηματικού ή/και του φωνολογικού κριτηρίου, μιας και οι μορφολογικοί δείκτες είναι ευκολότερα αναγνωρίσιμοι για αυτούς.

Επιπλέον, σημαντικό εύρημα της έρευνας αποτελεί και η αναπτυξιακή εξέλιξη που παρατηρείται μεταξύ των μαθητών μικρότερων και μεγαλύτερων τάξεων. Για παράδειγμα στη λέξη *πλείλις* οι μαθητές της Δ' δημοτικού βασίστηκαν στην μορφολογία της λέξης στην πλειονότητά τους αποδίδοντας ουδέτερο γένος, ενώ οι μαθητές της ΣΤ' τάξης επέλεξαν να ενεργοποιήσουν το σημασιολογικό κριτήριο μέσω του υπερώνυμου *λίστα*. Το στοιχείο αυτό καθιστά σαφές ότι η ικανότητα ενεργοποίησης του σημασιολογικού κριτηρίου μέσω υπερώνυμων, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, αναπτύσσεται σταδιακά στους ομιλητές.

Εν συνεχεία, η άσκηση ελεύθερης παραγωγής προτάσεων με τη χρήση συγκεκριμένων δάνειων λέξεων αποκάλυψε σημαντικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στο δείγμα του πληθυσμού. Οι ενήλικες προτίμησαν σε μεγάλο ποσοστό να χρησιμοποιήσουν κατηγορηματικές δομές χωρίς άρθρο (είμαι *φαν*), χωρίς να αποσαφηνίσουν το γραμματικό γένος. Αντίθετα, οι μαθητές επέλεξαν να δομήσουν σαφείς δομικά προτάσεις.

Στο σύνολό τους τα ευρήματα της έρευνας επιβεβαιώνουν τη βασική θεωρητική θέση ότι, σύμφωνα με τον Corbett (1991:75), η απόδοση γραμματικού γένους στις δάνειες λέξεις είναι μια πολυπαραγοντική διαδικασία, κατά την οποία σημασιολογικά, συστηματικά/μορφολογικά και φωνολογικά κριτήρια αλληλεπιδρούν. Σύμφωνα με τα δεδομένα, οι μαθητές του Δημοτικού διαθέτουν εσωτερικούς μηχανισμούς απόδοσης γένους που εφαρμόζονται αυθόρμητα και σχεδόν αυτόματα, ενώ συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με τα θεωρητικά κριτήρια απόδοσης γένους. Ταυτόχρονα, όμως, υπογραμμίζεται ότι οι μηχανισμοί αυτοί ωριμάζουν μέσα από τη γλωσσική εμπειρία και την ηλικία του κάθε ατόμου, μέχρι να παγιωθούν, ιδιαίτερα τα σημασιολογικά κριτήρια που απαιτούν αναλογική σκέψη και ως εκ τούτου αναπτυξιακή εξέλιξη. Τα πορίσματα αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη της γλωσσικής εκπαίδευσης, ώστε οι μαθητές σταδιακά να αποκτήσουν μεταγλωσσική επίγνωση αναφορικά με τη μητρική γλώσσα τους, αλλά και με τις ξένες γλώσσες που διδάσκονται.

Κεφάλαιο 5

---

5 Διδακτικές Προεκτάσεις

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αποτυπώθηκαν και αναλύθηκαν διεξοδικά τα ευρήματα της εμπειρικής έρευνας που διεξήχθη αναφορικά με την απόδοση γραμματικού γένους σε δάνειες λέξεις από τους μαθητές του Δημοτικού συγκριτικά με ενήλικες φυσικούς ομιλητές. Στη συνέχεια παρουσιάζονται προτάσεις εφαρμογής και αξιοποίησης των θεωρητικών πορισμάτων με σκοπό τη σύνδεση της έρευνας με τη διδακτική πράξη, έτσι ώστε διαμέσου της επεξεργασίας δάνειων λέξεων στην τάξη, να καλλιεργηθεί η μορφολογική και σταδιακά η μεταγλωσσική επίγνωση των μαθητών.

5.1 Ερμηνεία των ευρημάτων και σύνδεση με τη σχολική πραγματικότητα

Τα πορίσματα της παρούσας έρευνας φανερώνουν ότι οι μαθητές ήδη από μικρή ηλικία (Δ' Δημοτικού) έχουν διαμορφώσει εσωτερικούς μηχανισμούς απόδοσης γραμματικού γένους που αναλογικά με την αύξηση της ηλικίας τους εμπλουτίζονται και σταθεροποιούνται. Η ενεργοποίηση των μηχανισμών αυτών γίνεται αυθόρμητα και αυτόματα απέναντι σε άγνωστους δάνειους όρους. Στην εκπαιδευτική πράξη, βάσει και της ραγδαίας ανάπτυξης της τεχνολογίας και της θέσης που έχει αποκτήσει στις ζωές και στην καθημερινή επικοινωνία των μαθητών, αποκτά ιδιαίτερα παιδαγωγική αξία. Πιο συγκεκριμένα, δεδομένου ότι οι μαθητές καθημερινά στην πλειονότητα τους έρχονται σε επαφή με πληθώρα δάνειων λέξεων και νεολογισμούς του ψηφιακού λόγου, παρατηρείται ότι τις χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο στον προφορικό τους λόγο και λιγότερο στον γραπτό. Ωστόσο, η χρήση αυτή δεν έχει συστηματικοποιηθεί από τους μαθητές, καθώς συνήθως δεν συνιστά αντικείμενο μελέτης στις ελληνικές σχολικές τάξεις, Ως εκ τούτου οι νέοι τις χρησιμοποιούν κυρίως διαισθητικά αγνοώντας τους γλωσσικούς μηχανισμούς που διέπουν τις επιλογές τους. Το σχολείο, ακόμα και σήμερα, μοιάζει να προσπαθεί να αποφύγει την άμεση επαφή με τους δάνειους όρους, αντιμετωπίζοντας το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού ως ταμπού. Αντίθετα, η σύγχρονη γλωσσολογία αναγνωρίζει σαφώς τον γλωσσικό δανεισμό ως ένα φυσικό φαινόμενο που παρατηρείται αναπόφευκτα σε όλες τις γλώσσες του κόσμου, ως αποτέλεσμα της γλωσσικής επαφής (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994:29).

Τα ερευνητικά δεδομένα της παρούσας εργασίας αποτυπώνουν ότι οι μαθητές αναπτύσσουν σταδιακά πιο σύνθετες γλωσσικές τακτικές/στρατηγικές, καθώς ωριμάζουν γλωσσικά και χρονικά. Όπως έγινε κατανοητό από τα πορίσματα της έρευνας, οι μαθητές π.χ. της Δ' τάξης διαφοροποιούνται αναφορικά με την ενεργοποίηση του σημασιολογικού κριτηρίου μέσω υπερώνυμων από τους μαθητές της ΣΤ', αφού οι τελευταίοι φαίνεται να ενεργοποιούν το σημασιολογικό κριτήριο συχνότερα και με μεγαλύτερη ευκολία. Η γλωσσική ανάπτυξη, συνεπώς, είναι μια δυναμική διαδικασία που μπορεί να ενισχυθεί ενεργά από το σχολικό περιβάλλον μέσα από τα κατάλληλα ερεθίσματα, ώστε να επιτυγχάνονται υψηλότερα επίπεδα μεταγλωσσικής επίγνωσης και να διευκολύνεται συνάμα η ενσωμάτωση νέων γλωσσικών όρων στο ρεπερτόριο των μαθητών. Επίσης, η διαφοροποίηση που εντοπίστηκε ανάμεσα στις απαντήσεις αγοριών και κοριτσιών υπογραμμίζει την αξία των κοινωνιογλωσσικών παραγόντων στις γλωσσικές επιλογές των μαθητών, γεγονός που αποσιωπάται τις περισσότερες φορές κατά τη γλωσσική διδασκαλία, ειδικά στις τάξεις του Δημοτικού.

Αξίζει εδώ να διευκρινιστεί ότι δεν είναι υποχρέωση του σχολείου να πραγματοποιήσει τη σύνδεση της νέας γενιάς με τον ψηφιακό λόγο και τη νέα ορολογία που αυτός φέρει. Η σύνδεση αυτή συμβαίνει αβίαστα και εκτός σχολείου μέσα από τα δεκάδες ερεθίσματα που λαμβάνουν οι νέοι ομιλητές. Είναι όμως ανάγκη να αξιοποιεί αυτή τη βιωμένη γλωσσική εμπειρία από την πλειονότητα των μαθητών για να βοηθήσει τα παιδιά να αναστοχαστούν, να παρατηρήσουν και τελικά να κατανοήσουν πως λειτουργεί η γλώσσα κατά τη διαδικασία της αφομοίωσης νέων στοιχείων. Εν ολίγοις, το ψηφιακό λεξιλόγιο αυτό καθαυτό δεν αποτελεί αντικείμενο διδασκαλίας στο πλαίσιο του σχολείου, αλλά μάλλον εργαλείο που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί για τη γλωσσική διδασκαλία και την καλλιέργεια της μεταγλωσσικής επίγνωσης των μαθητών.

5.2 Προτάσεις για τη διδακτική αξιοποίηση των δάνειων λέξεων στην τάξη

Με βάση τη βιβλιογραφία που μελετήθηκε και τα πορίσματα της έρευνας που διενεργήθηκε παρακάτω θα παρουσιαστούν ορισμένες διδακτικές προτάσεις, ώστε να αξιοποιηθούν οι δάνειες λέξεις στο πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας στο Δημοτικό.

Αρχικά, μια πρώτη προσέγγιση, που θα μπορούσε να ξεκινήσει και από πολύ μικρές τάξεις του Δημοτικού, θα ήταν η δημιουργία ενός “Ψηφιακού λεξικού”. Με άλλα λόγια, οι μαθητές θα έχουν ένα από ή ψηφιακό εργαλείο στο οποίο θα καταγράφουν δάνειες λέξεις και φράσεις που

συναντούν στην καθημερινότητά τους, όπως στα βιντεοπαιχνίδια και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Σκοπός δεν είναι δίπλα από κάθε λέξη να γραφθεί απλά η σημασία της, ώστε να εμπλουτιστεί το λεξιλόγιο των μαθητών, αλλά πολύ περισσότερο να καλλιεργηθεί εμμέσως η ικανότητα της παρατήρησης και του εντοπισμού των δάνειων όρων στην καθημερινότητα του εκάστοτε παιδιού. Σε δεύτερο επίπεδο, ο δάσκαλος μπορεί να ανατρέχει σε αυτό το εργαλείο και να χρησιμοποιεί λέξεις ως αφορμή παιχνιδιών ή συζήτησης για τη γλώσσα καταγωγής τους, τη σημασία τους, το γένος κτλ. συγκρίνοντάς τες με συνώνυμες ή παρόμοιες ελληνικής καταγωγής λέξεις.

Μια δεύτερη πρόταση θα ήταν η δημιουργία καρτών με ελληνικές και δάνειες λέξεις από τον ψηφιακό λόγο και όχι μόνο. Οι μαθητές σε ρόλο “ντετέκτιβ” καλούνται να αναγνωρίσουν αν η λέξη που αναγράφεται στην κάρτα είναι ελληνική ή δάνεια, αιτιολογώντας την επιλογή τους. Σκοπός της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι η εξοικείωση των μαθητών με τη μορφολογική ανάλυση των δάνειων λέξεων, καθώς η μορφή και η φωνολογία μιας λέξης αποτελούν τα βασικά κριτήρια για τον χαρακτηρισμό της ως δάνειας. Σε αυτό το παιχνίδι είναι δυνατό να τοποθετηθούν και υβριδικοί τύποι λέξεων (*γκουγκλάρω*) ή συμμορφωμένα δάνεια (π.χ. *τσιπάκι*) τα οποία αυξάνουν τον βαθμό δυσκολίας και ωθούν τους μαθητές σε συγκριτικές αναλύσεις των λέξεων ενεργοποιώντας πολλαπλά επίπεδα γλωσσικής αναγνώρισης.

Η αξιοποίηση των ψευδολέξεων συνιστά μια αυτόνομη διδακτική πρόταση, που είναι ικανή να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών και να τους βοηθήσει να κατανοήσουν βαθύτερα τους μηχανισμούς ενσωμάτωσης των δάνειων όρων στην ελληνική γλώσσα. Η τρίτη πρόταση, που μπορεί να εφαρμοστεί στις τάξεις του Δημοτικού, αρθρώνεται σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο, ο δάσκαλος προβάλλει στον πίνακα διαδοχικά λέξεις, από μια συγκεκριμένη δεξαμενή λέξεων όπου υπάρχουν: ελληνικές, δάνειες και ψευδολέξεις. Οι μαθητές καλούνται κάθε φορά να απαντήσουν στην ερώτηση του δασκάλου: “Η λέξη που βλέπεις υπάρχει. Αλήθεια ή Ψέματα;”. Η τάξη μπορεί να χωριστεί σε ομάδες για να έχει πιο παιγνιώδη μορφή η δραστηριότητα. Σε δεύτερο επίπεδο οι μαθητές καλούνται ανά ομάδες να δημιουργήσουν τη δική τους ψευδολέξη, να φτιάξουν μια πρόταση με αυτή και να τη ζωγραφίσουν. Κατόπιν, οι υπόλοιπες ομάδες καλούνται να μαντέψουν τη σημασία της, τι μέρος του λόγου είναι, καθώς και τα γραμματικά της χαρακτηριστικά. Η δραστηριότητα αυτή κρίνεται ιδιαίτερα ωφέλιμη για τους μαθητές, καθώς τους βοηθά να κατανοήσουν πως λειτουργεί η γλώσσα, ωθώντας τους να προβληματιστούν αναφορικά

με τη μορφή της εκάστοτε λέξης και να αναγνωρίσουν τα μορφολογικά στοιχεία των “γηγενών” ελληνικών λέξεων, καθώς και των δάνειων συγκριτικά με τις ψευδολέξεις. Πολύ περισσότερο όμως καλούνται να γίνουν γλωσσοπλάστες, συνειδητοποιώντας ότι η κάθε γλώσσα κατασκευάζεται, καλλιεργώντας ταυτόχρονα τη δημιουργική τους σκέψη και τη μεταγλωσσική τους επίγνωση.

Τέλος, προτείνεται η αξιοποίηση αυθεντικών κειμένων ψηφιακής επικοινωνίας (π.χ. φόρουμ βιντεοπαιχνιδιών ή μέσων κοινωνικής δικτύωσης), ώστε να αναλυθούν και να προσεγγιστούν κριτικά μέσα στην τάξη. Οι μαθητές μπορούν σε αυτή τη δραστηριότητα να συλλέξουν δάνειες λέξεις, να εκφράσουν τις υποθέσεις τους αναφορικά με τη σημασία τους, καθώς και τα μορφολογικά και γραμματικά του στοιχεία, και να συζητήσουν για τον τρόπο (ή λόγο) εισαγωγής τους στην ελληνική γλώσσα. Μέσα από αυτή τη διαδικασία οι μαθητές δύνανται να συνδέσουν τη γλωσσική διδασκαλία με τον πραγματικό κόσμο και τα αντίστοιχα γλωσσικά του στοιχεία, ενισχύοντας παράλληλα και την κριτική τους σκέψη (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2010:191-192).

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι προτάσεις που παρουσιάστηκαν παραπάνω μπορούν να εφαρμοστούν απρόσκοπτα εντός του υπάρχοντος αναλυτικού προγράμματος, τόσο στο μάθημα της Γλώσσας, όσο και διαθεματικά στα μαθήματα της Πληροφορικής ή των Αγγλικών. Δύνανται να αποτελέσουν τον πυρήνα της διδακτικής προσέγγισης στη διδασκαλία της γραμματικής, του λεξιλογίου, ακόμα και της παραγωγής γραπτού λόγου.

5.3 Καλλιέργεια της μεταγλωσσικής και μορφολογικής επίγνωσης των μαθητών

Ο όρος της μεταγλωσσικής επίγνωσης αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να αναστοχάζεται πάνω στη γλώσσα και να κατανοεί τους κανόνες και τη δομή της λειτουργίας της (Μαγουλά & Κουτουμάνου, 2007:941-942). Η ανάπτυξη αυτής της δεξιότητας αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους της γλωσσικής εκπαίδευσης τον οποίο το σχολείο καλείται να εκπληρώσει. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας της παρούσας εργασίας, οι μαθητές διαθέτουν τη δεξιότητα της μεταγλωσσικής επίγνωσης από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, αλλά σε πολύ πρώιμο στάδιο. Αποστολή της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι να καλλιεργήσει αυτή τη δεξιότητα με συστηματικό και αποτελεσματικό τρόπο.

Από την άλλη μεριά, η μορφολογική επίγνωση άπτεται της συνειδητής γνώσης της μορφολογικής δομής των λέξεων και η ικανότητα αξιοποίησης των κατάλληλων μορφημάτων για τη δημιουργία νέων νοημάτων (Μαγουλά & Κουτουμάνου, 2007:943). Οι μαθητές, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, φαίνεται να διαθέτουν μορφολογική επίγνωση, αλλά στα πρώτα στάδια διαμόρφωσης, αφού κατόρθωσαν να αξιοποιήσουν μορφολογικά κριτήρια κατά την απόδοση γραμματικού γένους, ακόμα και σε λέξεις που τους ήταν άγνωστες. Οι δάνειες λέξεις αποτελούν ιδανικό εργαλείο για την καλλιέργεια της μορφολογικής επίγνωσης, αφού φανερώνουν ξεκάθαρα τον τρόπο που σχηματίζονται οι λέξεις στην ελληνική γλώσσα (συμμορφωμένα δάνεια), καθώς και τον τρόπο που εντάσσονται σε αυτή μέσω της απόδοσης γραμματικού γένους (ασυμμόρφωτα δάνεια). Με τη χρήση των δάνειων λέξεων, λοιπόν, οι μαθητές παρατηρούν και τον γενικότερο τρόπο αφομοίωσης δάνειων στοιχείων στην ελληνική γλώσσα, τονίζοντας ταυτόχρονα και τη δομή και τη λειτουργία της ίδιας της γλώσσας.

Με βάση τα παραπάνω, προτείνεται η αξιοποίηση ασκήσεων κατάταξης των λέξεων (στις μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού), όπου οι μαθητές θα διακρίνουν τις δάνειες λέξεις που κλίνονται και αυτές που παραμένουν άκλιτες, σχολιάζοντας τα παραγωγικά επιθήματα που προστίθενται αυθόρμητα από τους ομιλητές και τελικά παγιώνονται. Με τον τρόπο αυτό θα ενεργοποιηθεί η μεταγλωσσική τους επίγνωση, ενώ παράλληλα θα αναπτυχθεί η κριτική τους σκέψη, ζητούμενα πρωταρχικής σημασίας για την ελληνική εκπαίδευση.

Για τους μικρότερους μαθητές η αντιπαραβολή παλαιότερων δάνειων λέξεων (π.χ. *ουρανοζύστης*, *καλοριφέρ*) με σύγχρονες (π.χ. *τάμπλετ*) μπορεί να ενεργοποιήσει τη γλωσσική σκέψη των μαθητών αναφορικά με την καταγωγή και τη μορφολογία των λέξεων, αποκαλύπτοντας έτσι στους μαθητές ένα νέο κόσμο προς εξερεύνηση. Μέσω της διαδικασίας αυτής οι μικροί μαθητές μπορούν να κατανοήσουν γλωσσικές έννοιες πέρα από τη στείρα απομνημόνευση κανόνων και πολύ περισσότερο να κατανοήσουν τη σύνδεση της γλώσσας με την κοινωνία στην οποία ζουν (Holmes, 2022:17).

Καταλήγοντας, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δεν αποτελούν μόνο γλωσσολογικά πορίσματα, αλλά και παιδαγωγικές προτάσεις διδασκαλίας. Η δυναμική της σχολικής διδασκαλίας μπορεί να μετατρέψει τις δάνειες λέξεις σε ισχυρό και δελεαστικό υλικό εκμάθησης νέων γλωσσικών δεξιοτήτων και μέσο ουσιαστικής σύνδεσης της γλωσσικής πραγματικότητας σχολείου και καθημερινότητας. Τα παραπάνω προϋποθέτουν, όμως, μια ολιστική αλλαγή θέασης και

αντιμετώπισης του φαινομένου του δανεισμού. Με άλλα λόγια, να πάψει να θεωρείται ως μίasma που μολύνει την “καθαρότητα” της γλώσσας, αλλά να νοείται ως απόδειξη της ζωτικότητάς της.

Κεφάλαιο 6

---

6 Συμπεράσματα

Η παρούσα διπλωματική εργασία είχε ως βασικό στόχο τη διερεύνηση των μηχανισμών απόδοσης γραμματικού γένους σε δάνειες λέξεις, συγκεκριμένα του ψηφιακού λόγου, από μαθητές του Δημοτικού, σε σύγκριση με ενήλικες φυσικούς ομιλητές της Ελληνικής. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου αξιοποιήθηκε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο (δύο εκδοχών), το οποίο περιλάμβανε: αποπροσανατολιστικές λέξεις (distractors), δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου και κατασκευασμένες ψευδολέξεις. Οι τελευταίες χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλείο ανάδειξης ενδογενών μηχανισμών απόδοσης γραμματικού γένους, χωρίς την παρεμβολή της γλωσσικής μνήμης ή/και της πρότερης εμπειρίας των συμμετεχόντων σε παρόμοιες λέξεις. Στο κεφάλαιο αυτό της εργασίας, αποτυπώνονται τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας με τα αντίστοιχα αποτελέσματα που εξήχθησαν από την έρευνα, επισημαίνονται οι περιορισμοί της ερευνητικής διαδικασίας και αναφέρονται προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος στο μέλλον.

Σύνοψη των βασικών ερωτημάτων

Το ισχυρότερο εύρημα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε αποτελεί η σταθερή κυριαρχία του ουδέτερου γένους στα άψυχα δάνεια που λήγουν σε σύμφωνο και από τις δύο ομάδες που συμμετείχαν στην έρευνα (μαθητών και ενηλίκων). Σε πλήρη αντιστοιχία με τα βιβλιογραφικά ευρήματα οι μαθητές και οι ενήλικες επιβεβαίωσαν ότι το ουδέτερο γένος λειτουργεί ως ασημάδευτο (αμαρκάριστο) στην ελληνική γλώσσα για τα άψυχα δάνεια, ειδικά από γλώσσες που δεν διαθέτουν δείκτες γένους, όπως η Αγγλική (Χριστοφίδου, 2003:119). Ακόμα και σε λέξεις που αποδείχθηκε ότι ήταν άγνωστες για τους μαθητές, οι τελευταίοι ενεργοποίησαν αβίαστα το συστηματικό κριτήριο, ελλείπει μάλιστα σημασιολογικών δεικτών, αποδεικνύοντας τον βαθμό εσωτερικεύσής του (Corbett, 1991:89-91).

Σχετικά με τη διαβάθμιση των κριτηρίων απόδοσης γένους αποδείχθηκε μετά την ανάλυση των πορισμάτων της έρευνας ότι αυτή δεν είναι σταθερή, αλλά εξαρτάται τόσο από μορφολογικά και σημασιολογικά χαρακτηριστικά της λέξης, όσο και από την ηλικία των συμμετεχόντων. Στα έμψυχα δάνεια επικράτησε το σημασιολογικό κριτήριο, διαμέσου της αναγνώρισης του φυσικού γένους, ενώ επιβεβαιώθηκε και η αναμενόμενη επικράτηση του αρσενικού γένους ως ασημάδευτου γένους για τα έμψυχα ανθρώπινα (Χριστοφίδου, 2003:117-118, 121-122). Σε

περιπτώσεις σύγκρουσης κριτηρίων οι δύο ομάδες διαφοροποιήθηκαν ως προς τις αποκρίσεις τους, καθώς οι ενήλικες φάνηκε να ενεργοποιούν ευκολότερα τον εννοιολογικό συσχετισμό, ενώ οι μαθητές προτίμησαν το συστηματικό κριτήριο, αποδεικνύοντας ότι ο μηχανισμός του εννοιολογικού συσχετισμού προϋποθέτει υψηλότερο γνωστικό και γλωσσικό επίπεδο (Μακρή, Κουτσούκος & Ανδρέου, 2013).

Ο σημαντικός ρόλος του φωνολογικού κριτηρίου αναδείχθηκε επίσης, αλλά κυρίως μέσα από τις ψευδολέξεις. Η απόδοση ίδιου γένους και από τις δύο ομάδες σε ψευδολέξεις με χαρακτηριστικό ληκτικό φώνημα, απέδειξε την ισχύ του κριτηρίου στον καθορισμό του γραμματικού γένους. Έτσι, συνδυαστικά με το συστηματικό κριτήριο φάνηκε να συγκροτούν έναν κοινό γλωσσικό κανόνα απόδοσης γένους, χωρίς η γλωσσική εμπειρία και η ηλικία να επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την επιλογή γένους. Αξίζει να αναφερθεί και η ανάδειξη κοινωνιογλωσσικών παραγόντων στην απόδοση γένους από τον πληθυσμό της έρευνας, εφόσον οι διαφοροποιήσεις που εντοπίστηκαν ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια υπογράμμισε το γεγονός ότι η απόδοση γραμματικού γένους δεν αποτελεί μια αυστηρά γλωσσολογική διαδικασία, αλλά συνδέεται με τα βιώματα των ομιλητών (Holmes, 2022:203).

Τέλος, η σύγκριση των αποτελεσμάτων στις δύο ομάδες (μαθητών και ενηλίκων) απέδειξε ότι οι ενήλικες εφαρμόζουν τα κριτήρια απόδοσης γένους με μεγαλύτερη σταθερότητα και συνέπεια, ενεργοποιώντας ευκολότερα το σημασιολογικό κριτήριο. Αντίθετα, στους μαθητές αποτυπώθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις στο σύνολό τους, ενώ φάνηκε να στηρίζονται περισσότερο σε συστηματικούς και φωνολογικούς παράγοντες απόδοσης γραμματικού γένους. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον καθίσταται το εύρημα της διαφοροποιημένης αναπτυξιακής εξέλιξης στην ομάδα των μαθητών. Συγκεκριμένα, οι μαθητές της ΣΤ' τάξης ενεργοποιούσαν με μεγαλύτερη ευκολία το σημασιολογικό κριτήριο μέσω υπερώνυμων, ενώ οι μαθητές της Δ' Δημοτικού πολύ δυσκολότερα, επαληθεύοντας ότι η ικανότητα εφαρμογής σύνθετων γλωσσικών στρατηγικών γίνεται σταδιακά, αναλογικά με την ηλικία του ομιλητή.

Περιορισμοί της έρευνας

Τα πορίσματα της δεδομένης έρευνας οφείλουν να ερμηνευθούν με γνώμονα ορισμένους περιορισμούς. Αρχικά, το δείγμα της έρευνας, παρότι μπορεί να χαρακτηριστεί επαρκές για τις ανάγκες μιας διπλωματικής εργασίας, ήταν σαφώς περιορισμένο σε μέγεθος (74 μαθητές και 31

ενήλικες) και δεν ήταν αριθμητικά ισοσταθμισμένο ανάμεσα στις δύο ομάδες, γεγονός που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τη γενίκευση των ευρημάτων στον ευρύτερο πληθυσμό. Επιπλέον, η δειγματοληψία των μαθητών πραγματοποιήθηκε σε ένα μοναδικό σχολείο της Αττικής, αποκλείοντας τον υπολογισμό κοινωνικών, γεωγραφικών ή/και διαλεκτικών διαφοροποιήσεων. Ένας ακόμα περιορισμός άπτεται της φύσης του ερευνητικού εργαλείου που χρησιμοποιήθηκε (ερωτηματολόγιο). Το ερωτηματολόγιο ως μέσο συλλογής γραπτών απαντήσεων δεν αποτυπώνει τον αυθόρμητο προφορικό λόγο, αλλά μόνο τις συνειδητές επιλογές των συμμετεχόντων. Ταυτόχρονα, η εξοικείωση των συμμετεχόντων με τις δάνειες λέξεις δεν μπορούσε να καταγραφεί με συστηματικό τρόπο, παρά μόνο με έμμεσες ενδείξεις (π.χ. δηλώσεις άγνοιας κτλ.). Τέλος, η χορήγηση του ερωτηματολογίου σε μια μόνο φάση αν και εξασφάλισε ελεγχόμενες και ενιαίες συνθήκες συλλογής των δεδομένων, δεν μπόρεσε να εξετάσει πιθανές μεταβολές στις επιλογές των συμμετεχόντων προοδευτικά, στοιχείο που σαφώς θα εγγυόταν ασφαλέστερα αποτελέσματα.

Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Με σημείο εκκίνησης τα παραπάνω, δημιουργούνται αρκετές προοπτικές για μελλοντική διερεύνηση. Πρώτον, προτείνεται η παρούσα έρευνα να επαναληφθεί με μεγαλύτερο και αριθμητικά ισοσταθμισμένο δείγμα, που θα προέρχεται από διαφορετικά σχολεία και γεωγραφικά πλάτη της Ελλάδας, ώστε να εξασφαλιστεί η ορθή γενίκευση των αποτελεσμάτων και συνάμα να ερευνηθεί η επίδραση τόσο κοινωνικών όσο και γεωγραφικών παραγόντων. Συνακόλουθα, θα ήταν ωφέλιμο να χρησιμοποιηθούν περισσότερα και διαφοροποιημένα εργαλεία συλλογής δεδομένων, όπως για παράδειγμα του αυθόρμητου προφορικού λόγου ή της καταγραφής χρόνου αντίδρασης, ώστε να αποσαφηνιστούν οι γνωστικές διεργασίες που ενεργοποιούνται και όχι μόνο η τελική απόκριση. Επιπλέον, το σώμα των ψευδολέξεων θα ήταν θεμιτό να εμπλουτιστεί με μεγαλύτερη ποικιλία μορφολογικών δομών και ληκτικών φωνημάτων, ώστε να αποτυπωθούν συστηματικότερα οι ενδογενείς μηχανισμοί απόδοσης γένους. Επιπρόσθετα, μια διαχρονική έρευνα θα καθιστούσε δυνατή την καταγραφή της αναπτυξιακής πορείας των γλωσσικών στρατηγικών των μαθητών με μεγαλύτερη ακρίβεια, ενώ καρποφόρα θα ήταν μια έρευνα που θα περιλάμβανε και δείγμα από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Έτσι, θα μπορούσαν να εξεταστούν συστηματικότερα και κοινωνιογλωσσικοί παράγοντες, που παρατηρήθηκε ότι επηρεάζουν τις αποκρίσεις των μαθητών και αναπτυξιακοί. Τέλος, προτείνεται η εφαρμογή των διδακτικών

προτάσεων σε πραγματικές συνθήκες με απώτερο σκοπό τη μέτρηση της καλλιέργεια της μορφολογικής και μεταγλωσσικής επίγνωσης.

Επίλογος

Συνοψίζοντας, η παρούσα εργασία ανέδειξε ότι η απόδοση γραμματικού γένους στις δάνειες λέξεις του ψηφιακού λόγου δεν αποτελεί μια τυχαία διαδικασία, αλλά καθορίζεται από εσωτερικούς μηχανισμούς που ενεργοποιούν αντίστοιχα κριτήρια απόδοσης γένους (σημασιολογικό, συστηματικό/μορφολογικό, φωνολογικό), τα οποία αλληλεπιδρούν δυναμικά και ενεργοποιούνται αυθόρμητα από τους ομιλητές, ακόμα και σε άγνωστες ή κατασκευασμένες λέξεις. Η σύγκριση μαθητών και ενηλίκων κατέδειξε ότι οι μηχανισμοί αυτοί, ενώ αρχίζουν να διαμορφώνονται από μικρή ηλικία, σταθεροποιούνται σταδιακά με τη συμβολή της γλωσσικής εμπειρίας. Επιβεβαιώνεται, έτσι, ότι η Νέα Ελληνική Γλώσσα είναι ένα ζωντανό και δυναμικό σύστημα, που κατέχει ισχυρούς ενδογενείς μηχανισμούς αφομοίωσης και οργάνωσης του νέου λεξιλογίου, μετατρέποντας τον γλωσσικό δανεισμό όχι σε απειλή “καθαρότητας” της γλώσσας, αλλά σε απόδειξη ζωτικότητάς της.

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1986). *Η νεολογία στην Κοινή Νεοελληνική*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Επιστημονική Επετηρίδα Φιλοσοφικής Σχολής).
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1989). Το γένος των σύγχρονων δανείων της ΝΕ. Στο *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* (παράρτημα). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 155-177.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1994). *Νεολογικός Δανεισμός της νεοελληνικής: Άμεσα Δάνεια από τη γαλλική και την αγγλοαμερικανική. Μορφολογική ανάλυση*. Θεσσαλονίκη: Επιτροπή Δημοσιευμάτων Α.Π.Θ.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Χειλά-Μαρκοπούλου, Δ. (2003). Συγχρονικές και διαχρονικές τάσεις στο γένος της ελληνικής: Μια θεωρητική πρόταση. Στο Ά. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. Ράλλη και Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου (επιμ.) *Το Γένος*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 13-56.
- Αρχάκης, Α., & Τσάκωνα, Β. (2010). *Ταυτότητες: Αφηγήσεις και γλωσσική εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Βασμανόλη, Ε. (2007). *Οι αντιδάνειες λέξεις στη νέα ελληνική: παλαιότερη ελληνική - λατινική - ιταλική - γαλλική - γερμανική - αγγλική - τουρκική - ν. ελληνική: φωνολογία, μορφολογία, σημασιολογία, πραγματολογία, κοινωνιογλωσσολογία* [Διδακτορική διατριβή]. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/23156?lang=el#page/1/mode/2up>
- Βογιατζάκη, Ε. (2023). *Επιρροές της αγγλικής γλώσσας στον λόγο των ελληνόφωνων εφήβων αγοριών: Στάσεις και πρακτικές*. Διπλωματική εργασία. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Γκιουλέκα, Μ., & Μακρή, Β. (2012). *Το γένος ως ταξινομικό χαρακτηριστικό υπό το πρίσμα της γλωσσικής επαφής: η ποντιακή και η επτανησιακή διάλεκτος*. Patras Working Papers in Linguistics, 3, 73–91.
- https://www.eshop.ins-auth.gr/images/companies/1/archive/MEG_PLIRI/MEG_35_204_215.pdf
- Corbett, G. (1991). *Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Dressler, W. U. (1997). *On productivity and potentiality in inflectional morphology*. Classnet Working Papers, 7, 2-22.
- Ευθυμίου, Α. (2013). *Η διδασκαλία του λεξιλογίου στο δημοτικό σχολείο: Θεωρία και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2008). *Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας*. Γ. Ι. Ξυδόπουλος (επιμ.) Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Holmes, J. (2022). *Εισαγωγή στην Κοινωνιογλωσσολογία* (2η αναθ. έκδ.), Σ. Λαμπροπούλου (μτφρ.), Κ. Σίμος (επιμ.) Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Holton, D., Mackridge, P., & Φιλippάκη-Warburton, E. (1997). *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας*. Β. Σπυρόπουλος (μτφρ.) Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Κουτσούκος, Ν., & Ευθυμίου, Α. (2021). Ανταγωνιστικά ρηματικά ζεύγη στην Κοινή Νεοελληνική. *Γλωσσολογία*, 29, 1-19.
- Μαγουλά, Ε., & Κουτουμάνου, Α. (2009). Μορφολογική επίγνωση: Η λειτουργία της κατά την κατάκτηση του γραμματισμού στην ελληνική ως πρώτη γλώσσα. Στα *Πρακτικά του 8ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας* (ICGL 8), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 941-954.
- Μακρή, Β., Κουτσούκος, Ν., & Ανδρέου, Μ. (2013). Δανεισμός ονομάτων και απόδοση γένους στην Επτανησιακή διάλεκτο. *Patras Working Papers in Linguistics*, 3, 58-72.
- Μικρός, Γ. (2004). *Ποσοτική ανάλυση της κοινωνιογλωσσικής ποικιλίας*. Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Νικηφορίδου, Κ. (2012). Γλωσσικό δάνειο-Γλωσσικός δανεισμός. Στο *Μικρό Λεξικό Γλωσσολογικών Όρων*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Ανακτήθηκε από https://www.greek-language.gr/digitalResources/modern_greek/tools/lexica/glossology_edu/lemma.html?id=136
- Ξυδόπουλος, Γ. Ι. (2008). *Λεξικολογία: Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού*. Εκδόσεις Πατάκη.
- Ξυδόπουλος, Γ. Ι. (2019). Εξαγγλισμός και νέα ελληνική: η εισαγωγή νέων λεξικών σχημάτων με μεταφραστικό δανεισμό. Στο Α. Αρχάκης, Ν. Κουτσούκος, Γ. Ι. Ξυδόπουλος & Δ. Παπαζαχαρίου (επιμ.), *Γλωσσική ποικιλία: μελέτες αφιερωμένες στην Αγγελική Ράλλη*. Αθήνα:

Κάπα Εκδοτική, 423-435.

Παπακωνσταντίνου, Α. (2023). *Η διδασκαλία της συμφωνίας του γένους σε αρχάριους μαθητές*. Διπλωματική εργασία. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Παπαναστασίου, Γ. (2001). «Γλωσσικός δανεισμός». Στο Α.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 45-49.

Παριανού, Α., & Κελάνδριας, Π. Ι. (2005). Ειδικές γλώσσες της σύγχρονης εποχής: Η επιρροή της αγγλικής στην ελληνική. Στο *Πρακτικά 5ου Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»* (ΕΛΕΤΟ). Αθήνα: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, 291-300.

Πολίτης, Π. (2014). *Η Γλώσσα της Τηλεοπτικής Ενημέρωσης*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Ράλλη, Α. (2003). Ο καθορισμός του γραμματικού γένους στα ουσιαστικά της νέας ελληνικής. Στο: Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. Ράλλη & Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου (επιμ.) *Το Γένος*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 57-99.

Ράλλη, Α. (2022). *Μορφολογία* (αναθ. έκδ.). Εκδόσεις Πατάκη.

Σκιαδάς, Γ. (2014). Τα δάνεια της Νεοελληνικής από την Αγγλική Γλώσσα - Μορφολογική ανάλυση. Έρκυνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών – Επιστημονικών Θεμάτων, 3, 159-176.

Thomason, S. G. (2001). *Language contact: An Introduction*. Edinburgh University Press.

Τσιπλάκου, Σ. (2022). Εναλλαγή γλωσσών. Στο Δ. Γούτσος & Σ. Μπέλλα (επιμ.), *Κοινωνιογλωσσολογία*. Αθήνα: Gutenberg, 429-461.

Φιλίππακη-Warburton, E., Γεωργιαφέντης, Μ., Κοτζόγλου Γ. & Λουκά Μ., (2015). *Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού*. Υπουργείο Παιδείας, Ι.Τ.Υ.Ε. "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".

Φλιάτουρας, Α. (2021). Πόσα και ποια δάνεια έχει η σύγχρονη κοινή νέα ελληνική; Μια πρώτη προσέγγιση. *Γλωσσολογία*, 29, 21-44.

Χριστοφίδου, Α. (2003). Γένος και κλίση στην ελληνική: Μια φυσική προσέγγιση. Στο: Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. Ράλλη & Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου (επιμ.) *Το Γένος*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 100-131

Παράρτημα

Πίνακας 1: Ομάδα Ενηλίκων - Άσκηση 1

Id	Φύλλο	Ηλικιακή Ομάδα	Γλώσσα στο σπίτι (εκτός από Ελληνικά)	Πόση ώρα την ημέρα ασχολείστε συνολικά με το παιχνίδι/υπολογιστή/τάμπλετ	Πως θα χαρακτηρίζατε τη σχέση σας και την καθημερινή σας ενασχόληση με τα social media ή/και το gaming	σύνδεση	βλόγκερ	απεντίτ	φωτογραφία	λαϊβ	φόλοουερ	πλίκλιστ	σκιλ	κλιντ	εφαρμογή
1	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Περιστασιακή	η	ο	το	μία	το	ο	η	το	το	η
2	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	Περιστασιακή	η	η	το	μία	το	ο	το	το	το	η
3	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	Περιστασιακή	η	ο	το	μία	το	ο	το	το	το	η
4	Γυναίκα	18-24	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	η	το	τη	το	ο	η	το	το	η
5	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Εντατική	η	η	το	μία	το	ένας	η	το	η	η
6	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	ο	το	μία	το	μία	η	το	το	μία
7	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	Τακτική	η	η	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
8	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Καμία/Ελάχιστη	η	ο	το	μία	το	ο	η	το	ο	η
9	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Καμία/Ελάχιστη	η	το	το	μία	το	ο	η	το	το	η
10	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	η	το	μία	το	η	το	το	το	η
11	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	ο/η	το	το	τη	το	η	το	το	η
12	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	Περιστασιακή	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
13	Γυναίκα	18-24	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	η	το	μία	το	μία	η	τα	η	η
14	Γυναίκα	25-34	Αγγλικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	Περιστασιακή	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
15	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Εντατική	η	ο/η	το	μία	το	ο	η	το	το	η
16	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	η	το	μία	το	ο	η	το	η	μία
17	Άντρας	35-44	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	Περιστασιακή	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
18	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Περιστασιακή	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
19	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	Περιστασιακή	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	Αυτό το	η
20	Γυναίκα	35-44	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	Περιστασιακή	η	ο	το	τη	το	ο	η	το	η	η
21	Γυναίκα	25-34	Αγγλικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	η	το	μία	το	η	η	το	το	η
22	Άντρας	55+	Αγγλικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	Περιστασιακή	η	η	το	μία	το	η	η	το	μία	ο
23	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Εντατική	η	ένας	το	μία	το	ένας	η	το	η	η
24	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	ο	το	τη	το	ένας	η	το	το	η
25	Άντρας	55+	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	ο	το	η	το	ο	το	το	το	η
26	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	ο	το	μία	το	ένας	μία	το	το	η
27	Άντρας	55+	Αγγλικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Καμία/Ελάχιστη	η	ο	το	τη	το	ο	η	το	στο	η
28	Άντρας	45-54	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Καμία/Ελάχιστη	η	ένας	το	τη	το	ένας	η	το	ο	η
29	Άντρας	55+	Αγγλικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Καμία/Ελάχιστη	η	ένας	το	μία	το	ένας	η	το	ο	η
30	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Τακτική	η	ένας	το	μία	το	ο	η	το	ο	η
31	Άντρας	55+	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	Καμία/Ελάχιστη	η	το	το	τη	το	ο	η	το	ο	η

Πίνακας 2: Ομάδα Ενηλίκων - Άσκηση 2

id	Φύλλο	Ηλικιακή Ομάδα	Γλώσσα στο σπίτι (εκτός από Ελληνικά)	σέλεφ	μυοτ	οθόνη	νομμτ	κομπιούτερ	βράμτ	ποντίκι	απ	φλόοστερ	μπλκ	κωδικός	σπολί	λουτ	ινφλουένσερ	μπαν	μακρόφωνο	χάκερ	τιμ	λαγκ	μπρίνα
1	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	το	η	
2	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	το	η	
3	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο/η	το	το	ο/η	το	το	το	
4	Γυναίκα	18-24	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	το	η	
5	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	η	το	ο/η	το	το	ο	το	η	
6	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	η	το	το	το	το	το	ο	το	ο	η	το	το	ο	το	η		
7	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	η	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	η		
8	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	η		
9	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	η		
10	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	ο	το	ο	το	ο	ο/η	το	το	ο	το	η		
11	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο/η	το	το	ο	το	η		
12	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο/η	το	το	ο	το	η		
13	Γυναίκα	18-24	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	η	η	το	το	ο	το	η		
14	Γυναίκα	25-34	Αγγλικά	η	το	η	το	το	το	το	η	το	ο	το	η	ο/η	το	το	ο	το	η		
15	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	η	το	ο	το	η	η	το	το	ο	το	η		
16	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	η	το	ο	το	η	η	το	το	η	το	η		
17	Άντρας	35-44	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	η		
18	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	η	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	η		
19	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	η		
20	Γυναίκα	35-44	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	το	το	η	το	το	ο	το	η		
21	Γυναίκα	25-34	Αγγλικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	η	το	η		
22	Άντρας	55+	Αγγλικά	το	ο	η	η	ο	το	το	ο	η	το	ο	η	το	ο/η	ο	το	το	η	ο	η
23	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	η	το	ο/η	το	το	ο/η	το	η	
24	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο/η	το	η		
25	Άντρας	55+	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	η		
26	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	η		
27	Άντρας	55+	Αγγλικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	η		
28	Άντρας	45-54	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	η		
29	Άντρας	55+	Αγγλικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	η	το	το	ο	το	η		
30	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	η	το	ο	το	το	ο	το	η		
31	Άντρας	55+	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	η	το	η	το	ο	το	η		

Πίνακας 3: Ομάδα Ενηλίκων - Άσκηση 3

id	Φύλλο	Ηλικιακή Ομάδα	Γλώσσα στο σπίτι (εκτός από Ελληνικά)	γιοιτσούμπερ	φλέξ	σκιν	φον
1	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γιοιτσούμπερ είναι ήσυχος.	Έκανα φλέξ δείχνοντας το νέο μου αυτοκίνητο.	Η σκιν ρουτίνη μου είναι καθημερινή.	Δεν έχει καθόλου φον να χάνεις στα παιχνίδια.
2	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	Έχει ωραία τραγουδιά αυτή η γιοιτσούμπερ.	Κάνω φλέξ.	Έχω καλό σκιν στο minecraft.	Έχω πολλούς φον.
3	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	Γνωστής γιοιτσούμπερ ανέβαζε βινέτα για...			Είμαι φον των τηλεοπτικών εκπομπών μαγειρείας.
4	Γυναίκα	18-24	Μόνο Ελληνικά	Ο γιοιτσούμπερ είναι το επάγγελμα του μέλλοντος.	Κάνω φλέξ το λεφτά του.	Το σκιν γίνεται καθημερινά.	Οι φον της ΔΕΕ είναι καλύτεροι.
5	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Είμαι γιοιτσούμπερ εδώ και 5 χρόνια.	Κάνω φλέξ την γάτα μου.	Έχει το σκιν μου πρόβλημα.	Είμαι μεγάλος φον των βήτα Πίρις.
6	Γυναίκα	40-54	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γιοιτσούμπερ ανεβάζει καθημερινά βίνετο στο κανάλι του.	Ενεχυρίζομαι με το φλέξ.	Άλλαξα το σκιν.	Δεν είμαι και μεγάλη φον του Instagram.
7	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	Πολλοί γιοιτσούμπερ είναι προκλητικοί.	Το φλέξ δυστυχώς δεν είναι για μένα κομμάτι του αυτού μου.	Δεν είναι στο σκιν μου η χαλαρή αντιμετώπιση.	Είμαι φον δημογραφικών ανδρών που τρελαίνονται στη ζωή τους.
8	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	Ο γιοιτσούμπερ πήρε πολλά like.	Το φλέξ το έχω ακούσει αλλά δεν έβρι τι είναι.	Το σκιν του προγράμματος είναι ωραίο.	Είμαι φον του γουλιού.
9	Γυναίκα	45-54	Μόνο Ελληνικά	Χθές βρήκα έναν κανουρό γιοιτσούμπερ.	Σταμάτα να φλεδιάρεις.	Διάλεξα κανουρό σκιν στον ήρωα μου.	Είμαι φον της ελληνικής rock σκηνής.
10	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Η γιοιτσούμπερ δημοφιλής κανουρό περιχόμενο χθες το βράδυ.	Είναι πολύ φλέξ το κανουρό τραγουδι της συνάντησ.	Το σκιν μου έχει αυξημένες ανάγκες αυτό το διάστημα.	Είμαι φον της ελληνικής rock σκηνής.
11	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Σχεδόν όλοι οι μαθητές μου παρακολουθούν κάποιον γιοιτσούμπερ.	Ο δημοφιλής πήρε κανουρό σκρίνς μιλούσα και τη φόρεσε σήμερα για να κάνει φλέξ στους συμμαθητές του.	Ο Παναγιώτης είτε ότι χθές αγόρασε 2 κανουράκια σκιν στο παιχνίδι που παίζω.	Είμαι φον της ελληνικής rock σκηνής.
12	Γυναίκα	55+	Μόνο Ελληνικά	Οι μαθητές μπήκαν στην βιβλιοθήκη του σχολείου άνοιξαν τον υπολογιστή και παρακολούθησαν το σόου ενός γιοιτσούμπερ.	Ναυγίζω ότι φλέξ Μπε κάπσαν ή κάτι που είναι ευέλικο.	Το σκιν δεν έχω ιδέα τι είναι.	Έχει πολλούς φον, είναι διάσημος.
13	Γυναίκα	18-24	Μόνο Ελληνικά	Είμαι ένας γιοιτσούμπερ που βλέπω.	Έκανε φλέξ τη νέα του τσάντα.	Έχω σκιν ενα ρουτίνα.	Είμαι φον της Μπαρτ Πιτ.
14	Γυναίκα	25-34	Αγγλικά	Ο αγαπημένος μου γιοιτσούμπερ ανέβαζε κανουρό γίνετο.	Κάνω φλέξ με το κανουρό μου βιντεοκασ.	Σκιν του δεν	Είμαι μεγάλος φον της Μπαρτ Πιτόνα.
15	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Η γνωστή γιοιτσούμπερ ανέβαζε ένα νίος.	Το μεγαλύτερο μου φλέξ είναι η αυτοπεποίθησή μου.	Χθες το βράδυ χορεύαμε σκιν του σκιν.	Ποσο φον αυτό το νέο κλαμπ!
16	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Μια γνωστή γιοιτσούμπερ μου έπεσε ότι στο ισπα.	Η τρέλα μου είναι το φλέξ.	Το έκανα στο σκιν μου αυτό το τραγουδι.	Έχει φον αυτή η δραστηριότητα.
17	Άντρας	35-44	Μόνο Ελληνικά	Σήμερα ανακάλυψα ένα νέο γιοιτσούμπερ.	Δεν απήνω τους ανθρώπους που κάνουν συνέχεια φλέξ.	Μήπως αγόρασε ένα νέο σκιν.	Είμαι μεγάλος φον αυτής της ομάδας.
18	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Η αγαπημένη μου γιοιτσούμπερ ανεβάζει ένα κανουρό γίνετο σήμερα.	Αυτός ο τύπος είναι φλέξ για τα μπράτσα του.	Το σκιν δεν έβρι τι σημαίνει.	Χαίρομαι πάντα να συναντώ νέους φονς.
19	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Αυτός ο γιοιτσούμπερ έχει 30 βίνετο στο κανάλι του.	Έχεις διάλεκτο; Απίστευτο φλέξ.	Αυτό το τσαντάκι είναι τύπου πόνη σκιν.	Η Άννη Βίσση έχει απίστευτο φον κλαμπ.
20	Γυναίκα	35-44	Μόνο Ελληνικά	Δεν παρακολουθώ κάποιον γιοιτσούμπερ.	Ο μαθητής έκανε φλέξ το ακριβό του παπούτσι.	Πάνω ένας και οι δεκάχρονες μαθητές μου αναφέρουν πως κάνουν σκιν.	Ο φίλος μου είναι φον του Ολυμπιακού.
21	Γυναίκα	25-34	Αγγλικά	Η γιοιτσούμπερ ανεβάζει βίνετο κάθε Κυριακή.	Κάνω φλέξ το νέο του κινητό.	Πήρα ένα σκιν στο minecraft.	Είμαι φον αυτής της μπάντας.
22	Άντρας	55+	Αγγλικά	Όλοι οι μικροί αυτούς τους γιοιτσούμπερ βλέπουν.	Δεν έβρι τι είναι το φλέξ.	Σκιν είναι το δέριμα.	Είμαι φον του Ολυμπιακού.
23	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Βλέπω έναν γιοιτσούμπερ που τρως κάτι φοβερά πράγματα.	Καλά αυτό στην δουλειά όλο φλεδιάει.	Βρήκα ένα σκιν στο Ιού.	Αυτή η παράσταση ήταν πολύ φον.
24	Γυναίκα	25-34	Μόνο Ελληνικά	Ένας γιοιτσούμπερ που βλέπω κάνει βινέτα για με ταξίδια.	Είναι φλέξ να έχεις ωραία αυτοκίνητο.	Το σκιν που πήρα στο παιχνίδι ήταν ακριβό.	Είμαι φον του Έλεη Ρουβό.
25	Άντρας	55+	Μόνο Ελληνικά	Ιδω έναν γιοιτσούμπερ.	Το φλέξ είναι μια λέξη των παιδιών.	Η κίχη μου έχει ωραίο σκιν.	Είμαι φον της Μπαρτ Πιτόνα.
26	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Παρακολουθώ έναν γιοιτσούμπερ.	Κάνω φλέξ.	Το σκιν είναι ωραίο.	Ένας φον όργησε στα καλλιετήρη.
27	Άντρας	55+	Αγγλικά	Δεν ασχολούμαι με τους γιοιτσούμπερ. Ασχολούμαι μόνο με την γυναίκα μου.	Δεν είμαι τόσο φλέξ όσο ήμωνα κάποτε. Πρέπει να πάω γυμναστήριο.	Πρέπει να πάω στη La Vie En Rose να πάρω μια κρίμα για το σκιν μου.	Δεν είμαι φον των social media.
28	Άντρας	45-54	Μόνο Ελληνικά	Δεν έχω κάποιον γιοιτσούμπερ.	Δεν φλεδιάω τα προνότια μου.	Το σκιν μου βρειάζεται πρωτόκληση.	Είμαι φον των Μπαρτ Πιτόνα.
29	Άντρας	55+	Αγγλικά	Η κίχη μου παρακολουθεί γιοιτσούμπερ.	Δεν έβρι τι είναι το φλέξ.	Η γυναίκα μου έχει πολλές κρίμας για σκιν καπα.	Καλύτερα είχα πολλούς φον.
30	Άντρας	25-34	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γιοιτσούμπερ είναι ήσυχος.	Κάνω φλέξ τα ρολόγια μου.	Βάζω καθημερινά κρίμας για skin care.	Είμαι φον του ποδοσφαίρου.
31	Άντρας	55+	Μόνο Ελληνικά	Δεν έχω κάποιον γιοιτσούμπερ.	Δεν έβρι τι είναι το φλέξ.	Το σκιν μου το φροντίζω κάθε μέρα.	Είμαι φον των παιδιών μου.

Πίνακας 4: Ομάδα Μαθητών - Άσκηση 1 (α)

id	Φύλλο	Πηγαίνει στην	Γλώσσα στο σπίτι (εκτός από Ελληνικά)	Πόση ώρα την ημέρα ασχολείστε συνολικά με το	σύνδεση	βλόγκερ	απιντέις	φωτογραφία	λάιβ	φλόουερ	πλέιούτ	σουλ	κλαν	εφαρμογή
33	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	η	το	μία	το	ο	το	ο	το	η
34	Κορίτσι	Δ'	Ουγγρικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ενας	ένα	το	το	η
35	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	το	το	μία	το	ο	ο	το	ένα	
36	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	η	το	το	μία	ένα	ο	ενας	το	ένα	η
37	Κορίτσι	Δ'	Αλβανικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	το	το	μία	το	η	ο	το	ο	η
38	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ενας	το	μία	ένα	ο	ένα	το	ένα	η
39	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	η	μία	το	μία	το	ενας	το	το	μία	
40	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ενας	το	μία	το	ενας	το	το	ο	η
41	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	τη	ο	ο	ο	το	ο	η
42	Αγόρι	Δ'	Αλβανικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	η	το	μία	το	ο	η	το	το	η
43	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Καθόλου ή σπάνια	η	ο	το	μία	το	ενας	το	το	ο	η
44	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Καθόλου ή σπάνια	η	ο	το	μία	το	ο	το	το	το	η
45	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Καθόλου ή σπάνια	μία	ο	το	μία	ένα	ο	η	ενας	ο	η
46	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	η	ενας	μία	ο	ενας	ο	το	ένα	η
47	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Καθόλου ή σπάνια	η	ο	το	μία	το	ενας	το	το	ένα	η
48	Αγόρι	Δ'	Αρμενικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	ενας	ενας	το	το	η	η
49	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Καθόλου ή σπάνια	η	το	το	μία	το	ενας	το	το	μία	η
50	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	η	το	μία	το	μία	η	το	το	η
51	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ένα	το	μία	ένα	ο	το	ένα	το	η
52	Κορίτσι	Δ'	Αλβανικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	μία	το	το	μία	ένα	η	ένα	ένα	ενας	μία
53	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ενας	το	το	το	η
54	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ενας	ένα	μία	το	η	το	το	ένα	μία
55	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ενας	το	μία	ένα	ο	το	ένα	το	η
56	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	μία	το	ένα	μία	ενας	ενας	ο	το	το	μία
57	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ενας	μία	ένα	το	η
58	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ο	το	το	το	μία
59	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ο	ενας	το	ένα	η
60	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Καθόλου ή σπάνια	η	ένα	το	μία	το	ενας	η	το	το	η
61	Αγόρι	ΣΤ'	Ρουμανικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ο	το	το	ο	η
62	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	μία	η	η	το	ο	η
63	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	η	το	το	μία	το	ενας	η	τα	το	η
64	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	μία	η	η	το	το	η
65	Κορίτσι	ΣΤ'	Αγγλικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	το	το	μία	το	ο	ένα	το	το	η
66	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ενας	η	το	το	μία
67	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	μία	ένα	μία	το	ενας	μία	ένα	ένα	η
68	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	μία	ο	μία	το	η	η	ένα	το	η
69	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Καθόλου ή σπάνια	η	ο	το	μία	το	ο	το	το	το	μία

Πίνακας 5: Ομάδα Μαθητών - Άσκηση 1 (β)

70	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	η	ένα	το	η
71	Αγόρι	ΣΤ'	Αλβανικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	το	το	μία	το	ένας	το	ένα	ένα	η
72	Κορίτσι	ΣΤ'	Πακιστανικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ένα	το	το	το	ένα	ένας	το	ο	μία
73	Αγόρι	ΣΤ'	Αλβανικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	η	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
74	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ο	το	το	το	η
75	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ο	η	ο	ο	η
76	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ο	το	μία	ένα	ένας	το	ο	ένας	η
77	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Καθόλου ή σπάνια	η	ένας	το	μία	το	ένας	το	το	ένα	η
78	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	το	το	μία	το	ένας	το	ένα	το	η
79	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ο	το	το	το	η
80	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	η	ένα	το	η
81	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	μία	ο	το	μία	το	ο	ένα	το	το	η
82	Κορίτσι	Ε'	Αλβανικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	το	το	μία	το	ο	ένας	το	το	η
83	Αγόρι	Ε'	Αγγλικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	η	ένα	το	η	το	ένα	το	ο	μία	η
84	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	ένα	το	το	η
85	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	το	ένα	μία	το	ένας	ένα	το	ο	η
86	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
87	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ένας	ένα	μία	το	ο	το	το	το	η
88	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ο	η	το	το	η
89	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	Καθόλου ή σπάνια	η	η	ο	μία	το	ο	η	ένα	η	η
90	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ένας	το	μία	το	ο	το	το	ένα	η
91	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	το	ένα	μία	ένα	ένας	μία	ένα	ένα	η
92	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ένας	το	μία	το	ένας	το	το	το	η
93	Κορίτσι	ΣΤ'	Αλβανικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
94	Αγόρι	ΣΤ'	Αλβανικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ένας	το	μία	το	ένας	η	το	η	η
95	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ένας	το	μία	το	ένας	η	το	ένα	η
96	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
97	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ένας	το	μία	ένα	ένας	το	ένα	η	μία
98	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ένας	το	μία	το	ένας	ένα	ένα	ο	μία
99	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	το	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
100	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)	η	ένας	το	μία	το	ένας	η	ένα	το	μία
101	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ένας	το	μία	το	ένας	ένα	το	το	η
102	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	η	το	μία	το	ένας	η	το	το	η
103	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	η	το	το	μία
104	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	το	ο	το	η
105	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ένας	η	ένα	το	η
106	Αγόρι	Ε'	Ρουμανικά	Αρκετά (1-2 ώρες τη μέρα)	η	ο	το	μία	το	ο	η	το	το	η
107	Κορίτσι	ΣΤ'	Αγγλικά	Καθόλου ή σπάνια	η	ο	το	η	το	ο	η	το	το	η

Πίνακας 6: Ομάδα Μαθητών - Άσκηση 2 (α)

id	Φύλλο	Πηγαίνα στην	Γλώσσα στο σπίτι (εκτός από Ελληνικά)	αίθρα	μουσ	οθόνη	νουμτ	κομπιούτερ	βράμτ	ποντίκι	απ	φλόστερ	μπλκ	κωδικός	σπολι	λουτ	ινφλουένσερ	μπαν	μικρόφωνο	χάκερ	τιμ	λαγκ	μπρίνα
33	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	ο/η	το	το	ο/η	το	το	το	η
34	Κορίτσι	Δ'	Ουγγρικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο/η	το	το	ο	η	το	η
35	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	ο	το	η	ο	το	η	η	το	το	ο	η	το	η
36	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	ο	το	το	το	η
37	Κορίτσι	Δ'	Αλβανικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	η	το	ο	το	η	η	το	το	ο	το	το	η
38	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	ο	η	το	ο	το	το	ο	το	η	η
39	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	ο	ο	το	η	το	το	ο	η	το	η	η
40	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	η	το	το	ο	το	το	ο	το	ο	το	η	η	η
41	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	η	το	ο	η	το	η
42	Αγόρι	Δ'	Αλβανικά	το	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	το	η
43	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	η	το	το	ο	το	ο	η
44	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	ο	το	η
45	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	ο	το	το	ο	το	ο	το	ο	το	η	η	το	το	ο	το	ο	η
46	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	η	το	ο	το	το	η	η	το	το	ο	το	το	το
47	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	ο/το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	το	η
48	Αγόρι	Δ'	Αρμένικα	το	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	η	το	ο	το	το	ο	το	το	το	η
49	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	η	ο	το	ο	η	το	η	η	το	ο	ο	ο	η
50	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	ο	η	το	το	το	το	το	το	η	ο	η	το	η	το	η	το	η	η	η
51	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	η	το	ο	το	το	ο	το	το	η
52	Κορίτσι	Δ'	Αλβανικά	η	το	η	ο/το	το	το	το	το	η	η	ο	ο	το	το	η	η	το	ο	το	η
53	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	ο/το	ο	το	το	ο	ο/το	το	ο	το	ο/το	η
54	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	ο	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	το	η
55	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	το	η
56	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	η	το	ο	ο	η	το	ο	το	το	ο	η	το	η
57	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	το	ο	η	το	ο	το	το	ο	η	το	η
58	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο/η	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο/η	το	το	ο/η	το	το	η
59	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	ο	η	ο	το	ο	το	το	το	η	ο	το	το	η	το	το	ο	ο	το	το
60	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	η	η	το	το	το	το	το	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η
61	Αγόρι	ΣΤ'	Ρουμανικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	η	η	το	ο	το	το	ο	το	το	η
62	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	η	ο	η	το	ο	το	το	ο	το	το	η
63	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	το	το	η
64	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	το	το
65	Κορίτσι	ΣΤ'	Αγγλικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	η	ο	ο	το	ο	το	το	η
66	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	το	η
67	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	το	η
68	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	η	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	το	η
69	Ανδρεί	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	το	η

Πίνακας 7: Ομάδα Μαθητών - Άσκηση 2 (β)

70	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	ο	η	το	η
71	Αγόρι	ΣΤ'	Αλβανικά	η	το	η	ο	το	το	το	ο	το	ο	η	το	ο	το	ο	ο	το	η
72	Κορίτσι	ΣΤ'	Πακιστανικά	η	το	η	το	το	ο	η	το	το	ο	η	το	η	ο	το	η	το	ο
73	Αγόρι	ΣΤ'	Αλβανικά	το	το	η	ο/η	ο	το	το	το	το	το	ο	η	το	ο	το	ο	το	το
74	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	ο	ο	το	ο	το	η
75	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	ο	το	ο	το	ο	ο
76	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	ο	το	ο	το	το	το
77	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	ο	το	ο	η
78	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	ο	το	ο	το	το	το	η
79	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	η	το	το	ο	το	η
80	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	ο	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	η	ο	το	ο	η	το	η
81	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	η	το	ο	το	ο	το	ο	ο	το	η
82	Κορίτσι	Ε'	Αλβανικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	η	το	το	ο	η	το
83	Αγόρι	Ε'	Αγγλικά	η	ο	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	η	το	το	το	το	το	η
84	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	ο	το	το	το	ο	το	ο	το	το	ο	το	ο	ο	το	η
85	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	το	το	ο	το	το	η
86	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	η	το	ο	το	το	ο/η	το	το	ο	η	το
87	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	ο	το
88	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο/η	το	το	το	το	ο/η	το	ο	το	το	ο/η	ο/η	το	ο/η	ο/η
89	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	το	το	η	το	το	η	το	το	ο	το	ο	το	ο	το	ο	το	ο	το
90	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	η	το	η	το	το	το	το	το	ο	η	το	το	ο/η	το	το	ο/η	το	η
91	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	η
92	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	η
93	Κορίτσι	ΣΤ'	Αλβανικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	το	ο	το	ο	το	ο	η
94	Αγόρι	ΣΤ'	Αλβανικά	το	το	η	ο	το	το	το	η	το	ο	το	το	ο	το	ο	ο	το	η
95	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	ο	το	ο	το	το	το	ο	ο	το	το	ο	το	ο	η	το
96	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	το	το	η	το	η	ο	το	ο	το	η	ο	το	το	ο	το
97	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	η	το	ο	το	το	ο	ο	το
98	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	η	ο	ο	το	το	το	η
99	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	η
100	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	το	ο	το	η
101	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	ο	το	το	το
102	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	ο	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	η
103	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	το	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	ο	το	ο	το	το	η
104	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	το	ο	το	το	η	το	το	ο	το	η
105	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	η	ο	το	ο	ο	το	το	ο	η
106	Αγόρι	Ε'	Ρουμανικά	η	το	η	το	το	το	το	το	το	ο	η	το	ο	το	το	ο	η	το
107	Κορίτσι	ΣΤ'	Αγγλικά	η	το	η	ο	το	το	το	το	ο	το	ο	η	το	η	το	το	ο	η

Πίνακας 8: Ομάδα Μαθητών - Άσκηση 3 (α)

id	Φύλλο	Παράγωγο στην	Πάσσα στο σπίτι (από Ελλάδα)	γινούμπερ	φλέξ	οκιν	φον
33	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ ανέβασε ένα νέο βίντεο.	Ένας παίκτης μου έκανε φλέξ.	Έτσιαβα το δικό μου οκιν.	Ένας τραγουδιστής έχει πολλούς φον.
34	Κορίτσι	Δ'	Ουγγρικά	Εγώ είμαι ο αγαπημένος μου γινούμπερ έκανε λαβ.	Δεν έδω τι σημαίνει η λέξη φλέξ.	Έτσιαβα το οκιν μου στο ρομπόξ.	Είμαι φον ενός γινούμπερ που παίζει τρομαχτικά παιχνίδια.
35	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Αυτός ο γινούμπερ είναι τέλειος.	Το πακουλίδι του το φλέαρι.	Έχω υπέροχο οκιν.	Έχω 10k φον.
36	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ είναι ο captainanez.	Φλέαρι το μπροστά μου μπροστά στην τάξη.	Το καλύτερο οκιν του brainstaks.	Είμαι ο καλύτερος φον του Ronaldo.
37	Κορίτσι	Δ'	Αλβανικά	Ο γινούμπερ σε λίγο λεπτά έχει live.	Το φλέξ μου είναι κακό.	Έτσιαβα το οκιν μου στο ρομπόξ.	Η φον μου απάντησε στο μήνυμά που της έστειλα.
38	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ βγάλει τέλεια βιντάκια.	Το φλέξ.	Το οκιν.	Ο φον.
39	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Η αγαπημένη μου γινούμπερ ανέβασε κανονικά βίντεο.	Αυτός ο τύπος φλέαρι.	Το οκιν μου είναι τέλειο.	Το φον παχυνό μου είναι το ρομπόξ.
40	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο καλύτερος γινούμπερ είναι ο Mr. beat.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Το οκιν σου αλλάζει τη μορφή του χαρακτήρα.	Είμαι ο μεγαλύτερος φον των ζώων.
41	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ είναι ο Lavestis.	Κάνω φλέξ στον παίχτη κόνι σπάνιο.	Πήρα ένα τέλειο οκιν στο μπροσάι σταρ.	Είμαι ο πιο μεγάλος φον του Heitlorot.
42	Αγόρι	Δ'	Αλβανικά	Όταν πήγα σε ένα φίλο πήκα ποδόσφαιρο είδα πολλούς γινούμπερ.	Ο φίλος μου όταν έκανε σπασίρισμα στο ποδόσφαιρο φλέαρι.	Όταν κτίναβα ένα παχυνό, μου έδωσε ένα δωρεάν οκιν.	Ένα είδα φον του Ronaldo.
43	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ είναι ο Pinos Dent.	Δεν μαρμάρει οι άλλοι να φλέαριν σε εμένα.	Έχω ωραίο οκιν στο Roblox.	Είμαι μεγάλος φον της Ελλάδας Φουρέρα.
44	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ είναι ο cooliz.	Έχει κάνει μεγάλο φλέξ.	Το οκιν του είναι τέλειο.	Δεν έχω φον.
45	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο γινούμπερ διαγράφηκε το κανάλι.	Φλέαρι στο δωδεκάτο.	Το οκιν του Roblox είναι χαλάκι.	Έχει πολλούς φον.
46	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Η αγαπημένη μου γινούμπερ είναι ο J'honou.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Το οκιν μου είναι άωροφο.	Έχω φον του Jhonou.
47	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ ανέβασε κανονικά βιντάκια.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Skins στο brawl stars	Έχω 10k φον.
48	Αγόρι	Δ'	Αρμενικά	Κελικούς	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Το οκιν στο fortnite είναι δικό μου.	Είμαι φον του.
49	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Μου άρεσε αυτός ο γινούμπερ.	Όταν παίζω κόνι φέλο μου σε κάτι φλέαρι.	Χέει πέτρες ένα οκιν σε ένα παχυνό.	Όταν παίζω με τους φίλους μου περνάω καλά.
50	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Η γινούμπερ έχει 7500 φίλους μου.	Ο αδερφός μου κάνει φλέξ για τον ακούλο μου.	Το οκιν μου είναι γλυκούκι.	Έχω πάρα πολύ φον.
51	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Όταν βλέπω βίντεο στην τηλεόραση βλέπω τον cooliz.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Το οκιν μου στο roblox είναι τέλειο.	Ο φον μου είναι πάρα πολλοί.
52	Κορίτσι	Δ'	Αλβανικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ είναι ο HITMAN.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Το οκιν μου στο brawl stars είναι τέλειο.	Είμαι φον του katsey.
53	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο γινούμπερ είναι οκιν είναι ένας γινούμπερ.	Τα οκιν κάποιου είναι πολύ καλά σε κάποια παιχνίδια φλέαρι.	Πήρα κανονικά οκιν στο ρομπόξ.	Ο Ronaldo έχει πολλούς φον.
54	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο Jhonou είναι ο αγαπημένος μου γινούμπερ.	Αυτή φλέαρι την κανονικά της τσάντα.	Πήρα ένα νέο βιντάκι οκιν στο αγαπημένο μου παιχνίδι.	Είμαι τυχερός η έχω πολλούς φον.
55	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ έβγαλε ένα βίντεο.	Μου άρεσε να φλέαρι το οκιν μου στο φορντ.	Ο φίλος μου φλέαρι συνέχεια τα οκιν του.	Η Sofia είναι φον της Lias.
56	Κορίτσι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ έβγαλε ένα βίντεο.	Ο φίλος μου φλέαρι συνέχεια τα οκιν του.	Το οκιν μου είναι σε πορτρέτο play store.	Έχω πολλούς φον.
57	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ έβγαλε ένα βίντεο.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Έτσιαβα ένα κανονικό οκιν στο ρομπόξ.	Είμαι μεγάλος φον του θαγκ και του tagell.
58	Αγόρι	Δ'	Μόνο Ελληνικά	Όταν βλέπω βίντεο στην τηλεόραση βλέπω τον cooliz.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Όταν παίζω το αγαπημένο μου παιχνίδι, χαιρόμαι που παίρνω ένα νέο οκιν.	Ο φον μου λένε πως το βιντάκι μου είναι τέλειο.
59	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Τηλέρα η Sofia είδε έναν γινούμπερ.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Έτσιαβα ηρώ ένα οκιν στην Uli.	Δεν έχω social media οπότε δεν έχω κανέναν φον.
60	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ είναι ο διονύσιος Ατταράνης.	Το φλέξ δεν έδω τι είναι.	Έτσιαβα κανονικά οκιν στο βιντεοπαιχνίδι.	Αυτός ο άνθρωπος είναι μεγάλος φον μιας τραγουδίστριας.
61	Αγόρι	ΣΤ'	Ρουμανικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ κάνει μέρη βίντεο.	Τηλέρα ένα παιδί στο ρομπόξ μου έκανε φλέξ το μωμάκι του.	Το οκιν που πήρα για τον πατήν μου στο brawl stars είναι τέλειο.	Ένας φον μου στο tik tok μου έκανε like.
62	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Ο γινούμπερ που παρακολούθη συχνά είναι ο Alekku.	Όταν παίζω ένα κανονικό υλικό αγαθό το φλέαρι στους καλούς μου.	Έχω ένα πολύ καλό οκιν σε ένα βιντεοπαιχνίδι.	Είμαι φον σε μια γινούμπερ.
63	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Όταν μεγαλώσω θέλω να γίνω γινούμπερ.	Το φλέξ δεν είναι ωραίο.	Το οκιν μου στο roblox είναι πολύ ωραίο.	Είμαι μεγάλος φον ενός κορεστικού γκούρουν των blackpink.
64	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Χέει έβγαλε κανονικά βίντεο ο αγαπημένος μου γινούμπερ.	Αυτός κάνει φλέξ στα δηλ πήρα κανονικά κωδ.	Το οκιν μου στο brawl stars είναι πολύ ωραίο.	Έχω τον μεγαλύτερο φον του Pinos Dent.
65	Κορίτσι	ΣΤ'	Αγγλικά	Χέει ανακάλυψε ποιος γινούμπερ είναι ο αγαπημένος μου.	Αυτός ο άνθρωπος έχει μεγάλο φλέξ.	Το οκιν που πήρα για τον πατήν μου στο brawl stars είναι τέλειο.	Είμαι φον σε μια γινούμπερ.
66	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γινούμπερ κάνει βίντεο με αυτοκίνητα.	Το μεγαλύτερο μου φλέξ είναι ότι έχω μηχανάκι.	Το οκιν που πήρα για τον πατήν μου στο brawl stars είναι τέλειο.	Είμαι φον σε μια γινούμπερ.
67	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Εγώ παρακολούθη με πολύ καλή γινούμπερ.	Το φλέξ δεν είναι πολύ καλό για τους ανθρώπους που το ακούνε.	Το οκιν μου στο roblox είναι πολύ ωραίο.	Είμαι μεγάλος φον ενός κορεστικού γκούρουν των blackpink.
68	Κορίτσι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Έχω πάρα πολλούς αγαπημένους γινούμπερ.	Έχει μεγάλο φλέξ.	Το οκιν μου στο roblox είναι πολύ ωραίο.	Είμαι μεγάλος φον ενός κορεστικού γκούρουν των blackpink.
69	Αγόρι	ΣΤ'	Μόνο Ελληνικά	Ο Alekku είναι ο καλύτερος γινούμπερ στον κόσμο.	Αυτός το παιδί συνέχεια κάνει φλέξ τα παπούτσια του.	Εγώ έχω εκλεξιμένα κανονικά οκιν στο brawl stars.	Έχω τον μεγαλύτερο φον του Pinos Dent.

Πίνακας 9: Ομάδα Μαθητών - Άσκηση 3 (β)

69	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Ο Αλέκου είναι ο καλύτερος γιουτουμπερ στον κόσμο.	Αυτό το παιδί συνάντησε έναν φάεζ τα παπούτσια του.	Εχθές ξεκλείδωσα καινούργια σκην στο brave stars.	Τέρας τον μεγαλύτερο φαν τον Ρενος Dent.
70	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γιουτουμπερ απήλαξε βίντεο αυτή τη στιγμή.	Ο φίλος μου έκανε φάεζ το κωλό του.	Το σκην μου στο rablox ο φίλος μου το θεωρούν ωραίο.	Ενός γιουτουμπερ είμαι ο μεγαλύτερος του φαν.
71	Αγόρι	ΣΤ	Αλβανικά	Ο καλύτερος μου γιουτουμπερ που ανέβει βίντεο είναι Ρανού?	Οπ φάεζ μου με φίλους μου και σε αδελφούς κάτα.	Το σκην που έχω σε ένα παιχνιδί.	Είμαι φαν του Ρανού?
72	Κορίτσι	ΣΤ	Παρισιανικά				
73	Αγόρι	ΣΤ	Αλβανικά	Στο γιουτουμπ έχω βίντεο.	Το φάεζ είναι όταν έχεις κάτι καλύτερο από τον άλλον.	Το σκην σε παιχνιδιά σε κάνει πιο ωραίο.	Φαν σημαίνει όταν υποστηρίζεις κάποιον.
74	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Χθες συνάντησα τον αγαπημένο μου γιουτουμπερ.	Στα παλτά μου είναι φάεζ.	Έχω το καλύτερο σκην το fortnite.	Είμαι φαν του Jemine Yamai.
75	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Η αγαπημένη μου γιουτουμπερ είναι η Νίκαινα Γκόλση.	Η νωδολαν είναι φάεζ.	Το σκην δεν έδω τι είναι.	Το φαν δεν έδω τι είναι.
76	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Ο γιουτουμπερ είναι αυτοί που κάνουν βίντεο στο youtube.	Το φάεζ είναι όταν φάεζ μου κάτι.	Το σκην είναι είναι σε βιντεοπαχνιδί και δεν θέλεις να δουν το πρόσωπο σου.	Ο φαν είναι αυτός που είναι πολύ αγαπητός σε έναν γιουτουμπερ.
77	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Δεν έχω αγαπημένο γιουτουμπερ.	Η νωδολαν είναι φάεζ.	Το σκην δεν έδω τι είναι.	Ο φαν του ΠΑΟΚ συστήθηκαν σε τραγουδι.
78	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Ο γιουτουμπερ είναι αυτοί που ανεβάζουν βίντεο στο youtube.	Μια ωραία εφευρεσμή στην τηλεόραση είναι το φάεζ, η οποία έχει ταυινός.	Πέρα ένα ωραίο σκην σε ένα παιχνιδί που παίζω.	Ο διάσημο γιουτουμπερ έχουν πολλούς φαν.
79	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Ο γιουτουμπερ που παρακολουθώ βγάζει ωραία βίντεο.	Το φάεζ δεν είναι ωραίο κατά την γνώμη μου.	Το σκην έχει πολλά πράγματα στο καπέτο μου.	Αυριο θα πάω βόλτα με έναν φαν μου. Για ένα ποτό.
80	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Εγώ βλέπω τον καλύτερο γιουτουμπερ που υπάρχει ever.	Έκανε προητές φάεζ στο κομμάτι μου.	Το σκην μου είναι φαντομαστικό.	Ο σπείδς μου είναι καλός.
81	Κορίτσι	Ε'	Μόνο Ελληνικά				
82	Κορίτσι	Ε'	Αλβανικά	Ο γιουτουμπερ είναι διάσημοι.	Όταν κάνεις φάεζ δεν είναι πολύ ωραίο.	Χθες είχα το καλύτερο σκην στο σχολείο.	Έχω ένα φαν στο τα τακ.
83	Αγόρι	Ε'	Αγγλικά	Δεν έδω τι σημαίνει αυτό το γιουτουμπερ.	Το φάεζ μπορούμε να το δοίμε όταν γράφει νωδολαν flex.	Δεν την έδω αυτή την λέξη το σκην.	Που να έδω τι σημαίνει αυτή η λέξη η φαν.
84	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Όταν θα εχω μεγάλος θα θέλω να γίνω γιουτουμπερ.	Δεν είναι τα φάεζ όλες τις ωρα.	Πέρα ένα σκην σε ένα παιχνιδί μόνο με 800 ν-bucks.	Είμαι μεγάλος φαν του Ρενος Dent.
85	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Είμαι ένας γιουτουμπερ με πολλούς ακολούθους.	Ένας στο instagam φάεζ μου τα μαλλιά του που είναι ακριβά.	Εγώ έχω ένα σκην καπέλο.	Οι διάσημοι ποδοσφαιριστές έχουν πολλούς φαν.
86	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Δεν έχω αγαπημένο γιουτουμπερ.	Το φάεζ είναι λίγο σπαταλιά.	Στο sparcchat έχω ωραίο σκην.	Η Ρενά Μαδρίτης έχει πολλούς φαν και ανάμεσα σε αυτούς και εγώ.
87	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	Ο γιουτουμπερ είναι ένας που κάνει βίντεο στο γιουτουμπ.	Είναι όταν κάποιος σου δείχνει κάτι χωρίς να το έχει σκεφτόν κανείς και τον ζηλεύουν όλοι.	Το σκην είναι ο χαρακτήρας σου αλλά τον έχεις διακοσμάσει.	Ο φαν είναι όταν κάποιος βλέπει κάποιον πολύ στο γιουτουμπ.
88	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Ο γιουτουμπερ φτιάχνουν βίντεο.	Το φάεζ μαρσέτι.	Δεν έδω τι είναι το σκην.	Είμαι φαν της ΑΕΚ και της Μπαρτσέλονα.
89	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	Ο γιουτουμπερ εβγαλει καινούργιο βίντεο.	Το φάεζ του τρανού είναι ωραίο.	Το σκην του τρανού είναι ωραίο.	Οι φαν μου μου ζήτην την φωνάδα.
90	Αγόρι	Ε'	Αλβανικά	Ένας γιουτουμπερ είναι κάποιος που φτιάχνει βίντεο.	Το φάεζ είναι όταν κάποιος δείχνει σε άλλους πολύ καλά πράγματα που έχει και άλλα.	Το σκην είναι στον βάρυ σε έναν χαρακτήρα διαφορά ρούχα και αξεσουάρ.	Ο φαν είναι αυτός που θεωρείται κάποιος και βλέπει τα βίντεο του.
91	Αγόρι	Ε'	Μόνο Ελληνικά	Ένας καλός γιουτουμπερ κάνει πολλά βίντεο.	Όταν παίρνει κάτι καινούργιο το φάεζ μου.	Έχω πολλά σκην στο fortnite.	Ένας διάσημος έχει πολλούς φαν.
92	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Ο Μάκος είναι γιουτουμπερ.	Ταπτι φάεζ μου το νέο μου κομμάτι.	Έχω πολύ καλό σκην.	Είμαι φαν της ΑΕΚ.
93	Κορίτσι	ΣΤ	Αλβανικά	Είδα τον αγαπημένο μου γιουτουμπερ σήμερα το πρωί.	Αυτός είναι φάεζ το λήρη του.	Άλλαξα σκην γιατί βρήκαμε το παλιό.	Είμαι μεγάλος φαν ενός διασημού.
94	Αγόρι	ΣΤ	Αλβανικά	Όταν μεγαλώσω θέλω να γίνω γιουτουμπερ.	Έκανε φάεζ το νέο πράγμα που πήρα στο παιχνιδί.	Το νέο σκην είναι πολύ ωραίο.	Είμαι ο μεγαλύτερος φαν.
95	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Το καλύτερο μου βίντεο ήταν με το hot chip challenge του ρανού?	Οπ έχω καλό σκην σε ένα παιχνιδί.	Έχω βάλει με ένα skin σε ένα παιχνιδί που μου αρέσει.	Ο φαν μου είναι που έχει ένα ωραίο game σε ένα παιχνιδί.
96	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Εχθές είδα τον αγαπημένο μου γιουτουμπερ.	Ο τραγουδιστής κάνει φάεζ τα λήρη του.	Ανάρχαω ένα σκην στο παιχνιδί.	Ο φίλος μου έχει αρκετούς φαν στο τακτο.
97	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Αυτός ο γιουτουμπερ είχε λαβή γέας.	Είναι δυνατόν και κάνει φάεζ.	Το αρέσει πολύ αυτό το σκην.	Μου αρέσει η πίτσα φαν γιατί βάζει φασελάκια στο τζαμό.
98	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος μου γιουτουμπερ είναι ο Μάκος.	Φάεζ μου τον εαυτό μου.	Έχω πολλά σκην στο μπλουσαρ.	Έχω πολλούς φαν.
99	Κορίτσι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Είδα σήμερα έναν γιουτουμπερ στον δρόμο.	Έκανε φάεζ το καινούργιο μου παπούτσι σε στο σχολείο.	Έβαλα καινούργιο σκην στο ρομπόξ.	Είμαι φαν από ένα συγκρότημα.
100	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Χθες είδα ένα καινούργιο βίντεο του αγαπημένου μου γιουτουμπερ.	Δεν μου αρέσει να φάεζ μου.	Πέρασα την πίτσα σε ένα παιχνιδί και καπέτο να ξεκλείδωσω ένα και Ο Μάκος έχει πολλούς φαν.	Ο φάεζ μου είναι ο μεγαλύτερος φαν.
101	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Βλέπω ένα πολύ ωραίο γιουτουμπερ.	Αυτός φάεζ μου το καινούργιο του μπουζούκι.	Έχω ένα πολύ ωραίο σκην στο παιχνιδί.	Είμαι ο μεγαλύτερος φαν.
102	Κορίτσι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Η αγαπημένη μου γιουτουμπερ είχε φάεζ κρασί πριν από περίπου 2 χρόνια.	Έκανε φάεζ το fake labubu στο γιουτουμπ.	Το σκην μου στο rablox αλλάξω outfit μετά από ένα update που έκανα.	Είμαι φαν της Ευρήνης Αγγελικούλου.
103	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Ο αγαπημένος γιουτουμπερ μου είναι η Νίκαινα.	Έκανε φάεζ σε έναν φίλο μου.	Το σκην του είναι καλό.	Αυτός είναι ένας φαν.
104	Αγόρι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Ο γιουτουμπερ βγάζουν πολλά λήρη.	Το φάεζ είναι λίγο μαρσέτι.	Το σκην σου είναι άσπρη.	Αυτός ο τυχερός έχει πολλούς φαν.
105	Κορίτσι	ΣΤ	Μόνο Ελληνικά	Κάθε μέρα βλέπω τον αγαπημένο μου γιουτουμπερ.	Έκανε φάεζ στην φίλη μου.	Έχει σκούρο σκην.	Είμαι μεγάλος φαν.
106	Αγόρι	Ε'	Ρουμανικά	Ο γιουτουμπερ που έδω είναι ο Ρανος Dent.	Το φάεζ είναι μάδα.	Πέρα ένα νέο σκην.	Έχω πολλούς φαν.
107	Κορίτσι	ΣΤ	Αγγλικά	Δεν έδω κάποιον γιουτουμπερ.	Ο αδελφός μου θεωρεί το φάεζ μαγκιά.	Το σκην είναι καθαρό.	Η φαν του καρ σταλς του έδωσε ένα λουλούδι.

Πίνακας 10: Αναμενόμενο γένος λέξεων ερωτηματολογίου ανά άσκηση και κριτήριο απόδοσης

Άσκηση 1 — Συμπλήρωση άρθρου σε πλαίσιο πρότασης

Λέξη	Κατηγορία	Κριτήριο(α)	Αιτιολόγηση	Αναμενόμενο γένος
σύνδεση	Distractor	Μορφολογικό	Ελληνική λέξη, κατάληξη -η	η
βλόγκερ	Δάνεια (έμψυχο)	Σημασιολογικό + Συστηματικό	Έμψυχο → ο/η· κατάληξη -ερ → αρσενικό	ο/η
απντέιτ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος	το
φωτογραφία	Distractor	Μορφολογικό	Ελληνική λέξη, κατάληξη -ία	η
λάιβ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος	το

φόλοουερ	Δάνεια (έμψυχο)	Σημασιολογικό + Συστηματικό	Έμψυχο → ο/η· κατάληξη - ερ → αρσενικό	ο/η
πλείλιστ	Δάνεια (άψυχο)	Αναλογικό	Υπερώνυμο «λίστα» (θηλυκό) υπερισχύει συστηματικού	η
σκιλ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος	το
κλαν	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος (πιθ. αναλογικό: «ομάδα»)	το
εφαρμογή	Distractor	Μορφολογικό	Ελληνική λέξη, κατάληξη - ή	η

Άσκηση 2 — Επιλογή άρθρου σε απομονωμένες λέξεις

Λέξη	Κατηγορία	Κριτήριο(α)	Αιτιολόγηση	Αναμενόμενο γένος
σέλφι	Δάνεια (άψυχο)	Αναλογικό	Υπερώνυμο «φωτογραφία» (θηλυκό)	η
μποτ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό + Αναλογικό	Άψυχο + σύμφωνο· αναλογικό: «ρομπότ» (ουδ.)	το
οθόνη	Distractor	Μορφολογικό	Ελληνική λέξη, κατάληξη - η	η

νουμπ	Δάνεια (έμψυχο)	Σημασιολογικό + Συστηματικό	Έμψυχο → ο/η· άψυχο + σύμφωνο → το (σύγκρουση κριτηρίων)	ο/η/το
κομπιούτερ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό (+ Αναλογικό)	Άψυχο + σύμφωνο → το· πιθ. αναλογικό σε ηλικιωμένους· «υπολογιστής» → ο	το (πιθ. ο)
βάιμπ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος	το
ποντίκι	Distractor	Μορφολογικό	Ελληνική λέξη, κατάληξη - ι	το
απ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος	το
φλόστερ	Ψευδολέξη	Συστηματικό	Κατάληξη -ερ → αρσενικό (όπως βλόγκερ, φόλοουερ)	ο
μπλικ	Ψευδολέξη	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ουδέτερο	το
κωδικός	Distractor	Μορφολογικό	Ελληνική λέξη, κατάληξη - ος	ο
σπολί	Ψευδολέξη	Συστηματικό + Αναλογικό	Άψυχο + -ι → ουδέτερο· αναλογικό: άλλες δάνειες σε -ι → θηλυκό (σύγκρουση)	το / η
λουτ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό + Αναλογικό	Άψυχο + σύμφωνο → το· αναλογικό: «σουτ» → ουδέτερο	το

ινφλουένσερ	Δάνεια (έμψυχο)	Σημασιολογικό + Συστηματικό	Έμψυχο → ο/η· κατάληξη - ερ → αρσενικό	ο/η
μπαν	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος	το
μικρόφωνο	Distractor	Μορφολογικό	Ελληνική λέξη, κατάληξη - ο	το
χάκερ	Δάνεια (έμψυχο)	Σημασιολογικό + Συστηματικό + Στερεοτυπικό	Έμψυχο → ο/η· κατάληξη - ερ + κοινωνικό στερεότυπο → κυρίως αρσενικό	ο
τιμ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό + Αναλογικό	Άψυχο + σύμφωνο → το· αναλογικό: «ομάδα» → η (σύγκρουση)	το / η
λαγκ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος	το
μπρίνα	Ψευδολέξη	Φωνολογικό	Κατάληξη -α → θηλυκό	η

Άσκηση 3 — Ελεύτερη παραγωγή πρότασης

Λέξη	Κατηγορία	Κριτήριο(α)	Αιτιολόγηση	Αναμενόμενο γένος
γιουτιούπερ	Δάνεια (έμψυχο)	Σημασιολογικό + Συστηματικό	Έμψυχο → ο/η· κατάληξη - ερ → αρσενικό	ο/η
φλεξ	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό + Παραγωγικό	Άψυχο + σύμφωνο → το· πιθανή παραγωγή ρήματος (φλεξάρω) ή φραστικό ρήμα (κάνω φλεξ)	το / χωρίς άρθρο
σκιν	Δάνεια (άψυχο)	Συστηματικό	Άψυχο + λήγει σε σύμφωνο → ασημάδευτο γένος	το
φαν	Δάνεια (έμψυχο)	Σημασιολογικό + Συστηματικό + Κατηγορηματικό	Έμψυχο → ο/η· σύμφωνο → το· κατηγορηματική χρήση χωρίς άρθρο (είμαι φαν)	ο/η / το / χωρίς άρθρο

Ερωτηματολόγιο

A) Ενηλίκων

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Σας ευχαριστώ πολύ που βοηθάτε στην έρευνά μου! Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο (δεν χρειάζεται να γράψετε το όνομά σας) και δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις. Πριν ξεκινήσουμε, συμπληρώστε μερικά στοιχεία για σας (βάλτε ένα ✓ στο σωστό κουτάκι):

1. Φύλο: ☐ Άντρας ☐ Γυναίκα ☐ Άλλο

2. Ηλικιακή ομάδα: ☐ 18-24 ☐ 25-34 ☐ 35-44 ☐ 45-54 ☐ 55+

3. Εκτός από Ελληνικά, μιλάτε άλλη γλώσσα στο σπίτι;

☐ Όχι, μόνο Ελληνικά ☐ Ναι (γράψτε ποια: .....)

4. Πόση ώρα την ημέρα ασχολείστε συνολικά με το κινητό, τον υπολογιστή ή το τάμπλετ;

☐ Καθόλου ή σπάνια ☐ Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)

☐ Αρκετά (1 με 2 ώρες τη μέρα) ☐ Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)

5. Πώς θα χαρακτηρίζατε τη σχέση σας και την καθημερινή σας ενασχόληση με τα social media ή/και το gaming;

☐ Καμία / Ελάχιστη ☐ Περιστασιακή

☐ Τακτική ☐ Εντατική

Άσκηση 1: Διαβάστε προσεκτικά τις παρακάτω προτάσεις και συμπληρώστε το κενό, βάζοντας τη λέξη που ταιριάζει, ώστε η πρόταση να βγάζει νόημα.

1. Χθες το απόγευμα χάλασε _____ **σύνδεση** στο ίντερνετ και δεν μπορούσαμε να παίζουμε.

2. Παρακολουθώ _____ **βλόγκερ** που ανεβάζει απίστευτα βίντεο!

3. Το κινητό μου χρειάζεται οπωσδήποτε _____ **απντέιτ** για να δουλέψει σωστά.

4. Κατέβασα στο κινητό μου _____ **φωτογραφία**.

5. Σε λίγα λεπτά θα ξεκινήσει _____ **λάιβ** από τον αγαπημένο μου δημιουργό.

6. Σήμερα το πρωί μου έστειλε μήνυμα _____ **φόλοουερ**.

7. Έφτιαξα _____ **πλέιλιστ** με τα αγαπημένα μου τραγούδια για να τα ακούμε στο διάλειμμα.

8. Ο χαρακτήρας μου μόλις έμαθε _____ **σκιλ** που τον βοηθάει να τρέχει πιο γρήγορα.

9. Χθες το βράδυ μπήκα σε _____ **κλαν** με τους φίλους μου.

10. Πάτησα λάθος κουμπί και έκλεισε _____ **εφαρμογή** που είχα ανοιχτή στην οθόνη μου.

Άσκηση 2: Διαβάστε τις παρακάτω λέξεις και κυκλώστε το άρθρο (**ο / η / το**) που νομίζετε ότι ταιριάζει καλύτερα.

1. (ο / η / το) σέλφι

11. (ο / η / το) κωδικός

2. (ο / η / το) μποτ

12. (ο / η / το) σπολί

3. (ο / η / το) οθόνη

13. (ο / η / το) λουτ

4. (ο / η / το) νουμπ

14. (ο / η / το) ινφλουένσερ

5. (ο / η / το) κομπιούτερ

15. (ο / η / το) μπαν

6. (ο / η / το) βάιμπ

16. (ο / η / το) μικρόφωνο

7. (ο / η / το) ποντίκι

17. (ο / η / το) χάκερ

8. (ο / η / το) απ

18. (ο / η / το) τιμ

9. (ο / η / το) φλόστερ

19. (ο / η / το) λαγκ

10. (ο / η / το) μπλικ

20. (ο / η / το) μπρίνα

Άσκηση 3: Χρησιμοποιήστε καθεμία από τις παρακάτω λέξεις για να φτιάξετε μια δική σας πρόταση.

γιουτιούμπερ:.....
.....

φλεξ:.....
.....

σκιν:.....
.....

φαν:.....
.....

B) Μαθητών

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο (δεν χρειάζεται να γράψεις το όνομά σου) και δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις!

Πριν ξεκινήσουμε, συμπλήρωσε μερικά στοιχεία για σένα (βάλε ένα ✓ στο σωστό κουτάκι):

1. Είμαι: ☐ Αγόρι ☐ Κορίτσι

2. Πηγαίνω στην: ☐ Δ' Δημοτικού ☐ Ε' Δημοτικού ☐ ΣΤ' Δημοτικού

3. Εκτός από Ελληνικά, μιλάτε άλλη γλώσσα στο σπίτι;

☐ Όχι, μόνο Ελληνικά ☐ Ναι (γράψε ποια: .....)

4. Πόση ώρα την ημέρα ασχολείσαι συνολικά με το κινητό, τον υπολογιστή ή το τάμπλετ (για να παίζεις παιχνίδια, να δεις βίντεο ή να μιλήσεις με φίλους στα social media);

☐ Καθόλου ή σπάνια ☐ Λίγο (περίπου 1 ώρα τη μέρα)

☐ Αρκετά (1 με 2 ώρες τη μέρα) ☐ Πολύ (πάνω από 2 ώρες τη μέρα)

Άσκηση 1: Διάβασε προσεκτικά τις παρακάτω προτάσεις και συμπλήρωσε το κενό βάζοντας το άρθρο που ταιριάζει (ο / η / το ή ένας / μια / ένα), ώστε η πρόταση να βγάζει νόημα.

1. Χθες το απόγευμα χάλασε _____ σύνδεση στο ίντερνετ και δεν μπορούσαμε να παίξουμε.

2. _____ βλόγκερ που παρακολουθώ ανεβάζει απίστευτα βίντεο!

3. _____ απντέιτ που πρέπει να γίνει στο κινητό αργεί πολύ.

4. Κατέβασα στο κινητό μου _____ φωτογραφία.

5. _____ λάιβ του αγαπημένου μου καλλιτέχνη θα ξεκινήσει σε λίγα λεπτά.

6. _____ φόλοουερ μου έστειλε μήνυμα σήμερα το πρωί.

7. _____ πλείλιστ με τα αγαπημένα μου τραγούδια είναι στο κινητό μου.

8. _____ σκιλ που έμαθε ο χαρακτήρας μου τον βοηθάει να τρέχει πιο γρήγορα.

9. _____ κλαν που μπήκα χθες με τους φίλους μου από το σχολείο μου άρεσε πολύ!

10. Πάτησα λάθος κουμπί και έκλεισε _____ **εφαρμογή** που είχα ανοιχτή στην οθόνη μου.

Άσκηση 2: Διάβασε τις παρακάτω λέξεις και κύκλωσε το άρθρο (**ο / η / το**) που νομίζεις ότι τους ταιριάζει καλύτερα.
Μην το πολυσκέφτεσαι, διάλεξε αυτό που σου ακούγεται πιο σωστό όταν το λες από μέσα σου!

1. (ο / η / το) σέλφι

11. (ο / η / το) κωδικός

2. (ο / η / το) μποτ

12. (ο / η / το) σπολί

3. (ο / η / το) οθόνη

13. (ο / η / το) λουτ

4. (ο / η / το) νουμπ

14. (ο / η / το) ινφλουένσερ

5. (ο / η / το) κομπιούτερ

15. (ο / η / το) μπαν

6. (ο / η / το) βάιμπ

16. (ο / η / το) μικρόφωνο

7. (ο / η / το) ποντίκι

17. (ο / η / το) χάκερ

8. (ο / η / το) απ

18. (ο / η / το) τιμ

9. (ο / η / το) φλόστερ

19. (ο / η / το) λαγκ

10. (ο / η / το) μπλικ

20. (ο / η / το) μπρίνα

Άσκηση 3: Χρησιμοποίησε καθεμία από τις παρακάτω λέξεις για να φτιάξεις μια δική σου, σύντομη πρόταση.

γιουτιούμπερ:.....
.....

φλεξ:.....
.....

σκιν:.....
.....

φαν:.....
.....